



Bu Rapor T.C. Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın desteklediği 'Çanakkale turizmde Yeni Markasını Ortaya Çıkartıyor' projesi kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası'na aittir ve T.C. Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmaz.



**ÇANAKKALE
TURİZMDE YENİ MARKASINI ve
DEĞERLERİNİ ORTAYA ÇIKARIYOR**



İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	7
ÖZET.....	9
GİRİŞ.....	11

BİRİNCİ BÖLÜM.....15

1. METODOLOJİ.....	15
1.1. Araştırmanın Konusu.....	15
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	15
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	16
1.4. Araştırmanın Yöntemi.....	16
1.4.1. Ortak Akıl Arama Çalıştayı.....	17
1.4.4.1. Genel Bilgi.....	17
1.4.4.2. Çalıştay Oturum Başlıkları.....	18
1.5. Raporlama Süreci.....	20

İKİNCİ BÖLÜM.....21

2. ÇANAKKALE.....	21
2.1. Nüfus İstatistikleri.....	21
2.2. Çanakkale’de Turizm.....	24
2.2.1. Çanakkale Turizm İstatistikleri.....	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....29

3. ORTAK AKIL ARAMA ÇALIŞTAYI SONUÇLARI.....	29
3.1. Deniz Turizmi ve Su Sporları Çalıştayı.....	29
3.1.1. Deniz Turizmi ve Su Sporlarında Öne Çıkarılabilecek Bölgeler.....	29
3.2. Dalış Turizmi Çalıştayı.....	36
3.2.1. Dalış Turizminde Öne Çıkarılabilecek Bölgeler.....	36
3.3. Gastronomi Turizmi Çalıştayı.....	41
3.3.1. Gastronomi Turizminde Öne Çıkarılabilecek Yörelere ve Lezzetler.....	42
3.4. Termal Turizm Çalıştayı.....	48
3.4.1. Termal Turizmde Öne Çıkarılabilecek Kaynaklar.....	49
3.5. İnanç Turizmi Çalıştayı.....	56
3.5.1. İnanç Turizminde Öne Çıkarılabilecek Bölgeler.....	56
3.6. Tarih – Kültür Turizmi Çalıştayı.....	62
3.6.1. Tarih – Kültür Turizminde Öne Çıkarılabilecek Bölgeler.....	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....69

4. ÇALIŞTAY RAPORLARI İŞİĞİNDE TAVSİYELERİMİZ.....	69
4.1. Deniz Turizmi ve Su Sporları.....	69
4.1.1. Çanakkale’de Yapılabilecek Alternatif Bir Spor: Triatlon.....	71
4.2. Dalış Turizmi.....	71
4.3. Gastronomi Turizmi.....	74
4.3.1. Çanakkale’nin Yerel Değeri: Ezine Peyniri.....	75

4.3.1.1. Ezine için Somut Bir Öneri “Ezine Peyniri Müzesi”.....	75
4.3.2. Sadece Çanakkale’ye Ait Bir Tat: Peynir Helvası.....	76
4.4. Termal Turizm.....	77
4.5. İnanç Turizmi.....	80
4.6. Tarih – Kültür Turizmi.....	82
4.6.1. Çanakkale’nin Yeni Antik Değeri: Parion.....	83
4.6.2. Çanakkale Seramik Müzesi.....	87

5. KÜLTÜREL – GELENEKSEL DEĞERLER İLE İLGİLİ TURİZM ALTERNATİFLERİ.....89

5.1. Halıcılık ve Dokumacılık.....	89
5.2. Babakale Bıçakları.....	90
5.3. Babakale Sertifikası.....	91
6. ÇANILÇEŞİİÇİN YENİ BİR TURİZM DEĞERİ ÖNERİSİ.....	91
6.1. Çanakkale Seramik.....	91
6.2. Pera Seramik.....	92
6.3. Etili Seramik.....	92
6.4. Çanakkale Merkez için Yeni Bir Turizm Önerisi: “Kongre Turizmi”.....	93

BEŞİNCİ BÖLÜM.....95

7. EKOTURİZM KAVRAMI VE ÇANAKKALE’DE EKOTURİZM İMKÂNLARI.....95

7.1. Ekoturizm nedir?.....	95
7.2. Çanakkale’de Ekoturizm.....	95
7.3. Çanakkale’de Ekoturizm Değerleri.....	96
7.3.1. Kaz Dağları.....	96
7.3.2. Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı.....	97
7.3.3. Suvla Lagünü.....	97
7.3.4. Troya Tarihi Milli Parkı.....	97
7.3.5. Biga Çayı ve Sulak Çayırları.....	98
7.3.6. Umurbey Lagünü.....	98
7.3.7. Kumkale Sazlığı ve Akşin Dere Deltası.....	98
7.3.8. Çardak Lagünü (Lapseki-Çardak).....	98
7.3.9. Kavak Deltası (Gelibolu-Kavak).....	99
7.3.10. Tuz Gölü (Gökçeada).....	99
7.3.11. Araplar Boğazı / Skamender Vadisi.....	99
7.3.12. Ayazma Pınarı Tabiat Parkı.....	99
7.3.13. Saros Körfezi.....	99
7.3.14. Gökçeada.....	100
7.3.15. Bozcaada.....	100
7.3.16. Ayvacık.....	101
7.3.17. Avlaklar.....	101
7.3.18. Çanakkale’de Ekotarım Çiftlikleri.....	101
7.3.19. Diğer Eko Turizm Çiftlikleri.....	103

ALTINCI BÖLÜM.....107

SONUÇ, GÖRÜŞ VE ÖNERİLER.....107

KAYNAKÇA.....110



TEŞEKKÜR

Tarih boyunca birçok medeniyete beşiklik etmiş, Kurtuluş Savaşı'nda yazdığı destanla Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda önemli bir rol üstlenmiş Çanakkale'nin tarihi öneminin yanında, her türden turizme ilgi duyanları ağırlayabilecek turizm potansiyeline de sahip olduğunu göz önünde bulundurarak ilimizin turizm değerlerini ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanan projeye ev sahipliği yapan Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası yönetimi ve proje sorumlularına öncelikli olarak teşekkür ederiz.

Kamu sektörü ve özel sektör olmak üzere ilçe kanaat önderlerini bir araya getirerek, düzenlenen çalışmaya ev sahipliği yaparak projeye verdiği desteği açıkça gösteren, misafirleri ağırlayan Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası Çanakkale Evi yetkilileri ve çalışanlarına da teşekkürlerimizi sunarız. Tüm çalışmalarımıza destek veren, toplantılarımıza katılarak yanımızda olduğunu gösteren Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediye Başkanlığı, Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Güney Marmara Kalkınma Ajansı ve diğer resmi kurumlara teşekkürü bir borç biliriz.

Projenin belki de en yorucu kısmı olan çalıştay gerçekleştirilirken bizlere ve saha ekiplerimize destek olan ve böylesi incelikli bir konuda sorularımıza içtenlikle cevaplar veren, ekibimizle dertlerini paylaşmaktan dahi çekinmeyen, turizmin bir an önce Çanakkale'ye artı değer katması için ne gerekiyorsa yapmaya hazır olan Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Öğretim Üyeleri'ne, Çanakkale Rehberler Odası'na, Çanakkale Profesyonel Aşçılar Derneği'ne, sponsorluklarıyla Çanakkale'ye destek veren ve düzenlenen çalışmalara bizzat katılarak ve temsilci göndererek katkı veren ticari kuruluşlara, kulüplere, kurum ve kuruluş yetkililerine ayrı ayrı sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Çanakkale'de turizmin gelişmesi için ellerinden geleni yapmaya hazır olan, gerek yüz yüze yapılan görüşmelerde gerekse saha ziyaretlerinde desteklerini esirgemeyen, yanımızda duran tüm Çanakkale İlçe Kaymakamları ve İlçe Belediye Başkanları'na, kanaat önderlerine, ismi yalnızca Çanakkale'de değil, Dünya'da da büyük bir öneme sahip Kenan Çelik'e, vakıf ve dernek yetkililerine, dini temsilcilere de teşekkür ederiz.

Projenin başlangıcından en son aşamasına kadar her detayı gözden geçiren, samimiyetle bilgi ve tecrübelerini bizlerle paylaşan Çanakkalelilere teşekkürlerimizi sunarız. Tüm çalışmaların içinde yer alarak ekibimizi yönlendiren, İkon Araştırma danışmanlarına ve öğretim üyelerine, gerek saha uygulaması gerekse toplantılarda bize destek olan ekip çalışanlarımıza da içtenlikle teşekkür ederiz.

İkon Araştırma Danışmanlık Proje Ekibi



ÖZET

Dünya savaşlarının yapıldığı, Cumhuriyetimizin temellerinin atıldığı bir şehir olmasının yanında, dünya tarihi açısından adından söz ettiren Troya, Assos, Alexandria Troas, Apollon Smintheus, Parion gibi arkeolojik değerlere de sahip olan Çanakkale, ülkemizde turizm açısından en şanslı iller arasında yer almaktadır.

Şehitliklerimizi ziyaret eden yerli ve yabancı ziyaretçileri ağırlama şerefi, milli birlik ve beraberliğimizin, birlikte yaşama kültürümüzün ve çok sesliliğimizin sembolü olan huzur kenti Çanakkale'ye nasip olmuştur.

Tarihi, stratejik, kültürel varlıklarının yanı sıra ortaya çıkarılmayı bekleyen birçok turizm değerine de sahip olan Çanakkale'de, diğer illerde kentleşme sırasında yaşanan birçok olumsuzluğun daha az seviyelerde olduğu görülmektedir.

Dünya turizmde yeni trendlerden olan demografisi bozulmamış, yerel değerlerini koruyan, geleneksel toplum yapısına sahip, yöresel lezzetleri ile gastronomi açısından farklılık yaratan, bozulmamış doğal imkanları olan, ekolojik tarım faaliyetlerinin uygulanabildiği, hikayesi olan destinasyonlardan biridir Çanakkale.

Masmavi plajları, tertemiz havası ve bol rüzgarları ile sörf, kite sörf imkanları sunarken, eşsiz su altı fauna ve florası ve batık zenginliği ile Çanakkale bir deniz turizmi merkezi olma yolunda ilerlemektedir.

Turizm Bakanlığı'nın Termal master planında da vurgulanan, mineral zenginliği açısından ülkemizin sahip olduğu en kıymetli kaplıcaların yer aldığı Biga Yarımadası, raporumuzun ilerleyen bölümlerinde yer alacağı gibi yapılacak yatırımlarla gelecek yıllarda sağlık turizmde de Çanakkale'nin adından bahsettireceği açıktır.

İlimizde sayısı dokuzu bulan "TaTuTa"² çiftlikleri ve diğer eko-tatil çiftlikleri ile eko turizm açısından Çanakkale'nin yükselen değer olma yolunda ilerlediğini göstermektedir.

Yetkililerin de konuya duyarlılık göstermesi ile Kaz Dağları'nın bir turizm destinasyonu olarak görülmesi, burada turizmi sekteye uğratacak, doğaya zarar verecek her türlü çalışmanın önüne geçilmesi, Çanakkale sınırları içinde yer alan Kaz Dağları bölgesinin milli park ilan edilmesi ile daha fazla turist buraya çekilebileceği düşünülmektedir.

Çanakkale'nin alternatif turizm değerlerinin ortaya çıkarılabilmesini amaçlayan bu raporun ve yine bu çalışma çerçevesinde oluşturulan Çanakkale illüstrasyon turizm haritasının ilimiz turizmüne yeni bir açılım getirmesini diliyoruz.

1 TC Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007-2023 Termal Turizm Master Planı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2007

2 TaTuTa: Buğday Derneği tarafından yürütülen "Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası" projesinin kısa adıdır. Raporumuzun 7. Bölümünde 7. 2. alt başlığında ayrıntılı olarak bahsedilmiştir.



GİRİŞ

Ülkemizin turizm olanakları incelendiğinde, birçok ülkede bir arada yapılması mümkün olmayan turizm çeşitlerinin ülkemizde çok rahat yapılabildiği görülmektedir. Bu yönüyle ülkemizin turizm cenneti olduğunu söyleyebiliriz. Sahip olduğu bu potansiyele paralel olarak birçok şehirde yer alan 5 yıldızlı zincir otel işletmeleri, dünya standartlarında aktivite alanları, kurvaziyer ve yat limanları sayesinde Türkiye, turizm açısından dünyada kendinden söz ettiren ülkeler arasında yerini almıştır. Bununla birlikte ülkemizin turizm gelirleri 2010 yılında 18.537 (milyar \$) iken bu rakam %75,5'lik bir artış ile 2013 yılında 24.545 (milyar \$) seviyelerine yükselmiştir. Bu yükseliş trendinin, yatırımlara da hız verilmesi ile daha da yükseleceğini düşünüyoruz. Ayrıca ülkemizde turizm açısından keşfedilmeyi bekleyen birçok bakir alan mevcuttur. Özellikle önümüzdeki yıllarda eko turizm, sağlık-termal turizmi ve kongre turizmi konularında büyük atılımlar yapılacağını beklemekteyiz.

Çanakkale ilinin ülkemiz turizmi açısından yeri ve önemi çok büyüktür. Cumhuriyetimizin kurulabilmesine vesile olan savaşların burada yapılmasıyla, yurdun dört bir yanından binlerce insanımızın Çanakkale'de şehit düşmesiyle ilimiz milli birlik ve beraberliğimizin bayraklaştığı bir il olmuştur. Çeşitli dünya devletlerinin de burada savaş vefat eden askerlerinin var olması ile Çanakkale, dünyada adı hiç unutulmayacak bölgeler arasında yerini almıştır.

Ülkemizin sahip olduğu iki boğazdan birinin burada olması Çanakkale'nin stratejik öneminin her zaman devam edeceğini göstermektedir.

Şehitliklerimize yurt içi ve yurt dışından binlerce turist akın etmektedir. Bu ziyaretçilerin gereğince ağırlanması, savaş mekânlarında savaşı kazanan ruhun korunabilmesi ve ziyaretçilere doğru olarak sunulması da yine Çanakkale'mizin sorumluluğu altındadır.

Bu denli milli hatıraların barındığı ilimizde, tarih öncesi medeniyetlerin kalıntıları Troya, Alexandria Troas, Apollon Smintheus, Assos, Parion gibi antik varlığımız da her yıl yerli ve yabancı binlerce turist tarafından ziyaret edilmektedir.

Dünyanın ilk cittaslow adası ve ilk su altı milli parkının bulunduğu Gökçeada, eko işletmeleri, endemik bitki çeşitliliği ve doğal güzellikleri ile Bozcaada da her yıl binlerce turist tatil amaçlı tercih ettiği destinasyon olarak ilimizin turizm zenginlikleri

arasında yerini almaktadır.

Oksijenlerinin bolluğu, endemik türlere sahip fauna ve florasıyla Kaz Dağları yine birçok turistin nefes almak amacıyla uğrak yeri olmuştur.

Hâlihazırda kullanılan ve kullanılmaya da devam edilmesi gerekli bu ve benzeri turizm olanaklarının yanında Çanakkale'nin keşfedilmeyi bekleyen onlarca turizm imkânı Çanakkaleliler tarafından bile bilinmeyen Turizm zenginliklerinin gün yüzüne çıkarılması, bölgemizin geçiş güzergâhı olmaktan çıkarılıp alternatif turizm destinasyonlarıyla konaklama sürelerinin uzatılarak turizm ekonomisine katkı sağlanması amacıyla bu proje hazırlanmıştır.

Çanakkale'de alternatif turizm imkânlarının ortaya çıkarılmasını hedefleyen bu proje, «Çanakkale Turizmde Yeni Markasını ve Değerlerini Ortaya Çıkartıyor.» adıyla Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası tarafından projelendirilmiş ve Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın desteği ile hayata geçirilmiştir.

Proje kapsamında yapılan çalışmalar bu kitap ile rapor haline getirilmiştir. Öncelikle alternatif olabilecek imkânlar, ÇTSO Yönetim Kurulu ve projelerle ilgili görevlendirdiği personelin analizleri sonucu altı madde de ortaya konmuştur. Bu maddeler;

- Deniz Turizmi ve Su Sporları,
- Dalış Turizmi,
- Gastronomi Turizmi,
- Termal Turizm,
- İnanç Turizmi,
- Tarih-Kültür Turizmi
- şeklinde belirlenmiştir.

Öncelikle konu ile ilgili olabilecek uzman, akademisyen, turizm rehberi, turizm yatırımcısı, kurum yetkilileri, STK temsilcileri, özel işletmeler ve profesyonellerin oluşturduğu topluluklarla “Ortak Akıl Arama Çalıştayı” düzenlenmiştir. Bu çalıştaylar ÇTSO adına hizmet veren “ÇTSO Çanakkale Evi” konferans salonunda her başlık için ayrı ayrı olmak üzere altı adet olarak gerçekleştirilmiştir.

Çalıştaylardan çıkan sonuçlar ışığında yerinde ziyaretler yapılarak gerçekleştirilen lokasyonlarda önemli değerler fotoğraflanmış ayrıca yetkililer ve uzman akademisyenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Tüm bu çalışmaların sonunda Çanakkale turizmi için alternatif olabilecek turizm imkânları, Gelibolu ve Biga Yarımadalarına ait şehir turizm haritasında⁴ gösterilerek, konunun daha kolay kavranabilir olması sağlanmıştır. Bu illüstrasyon haritası ile Çanakkale'nin mevcut ve alternatif turizm değerlerinin keşfedilmesi zevkli ve kolay hale getirilmiştir. Böylece Çanakkale turizm tanıtım çalışmaları için çok faydalı olabilecek, profesyonelce hazırlanmış ve sanat değeri taşıyan bir görsel de Çanakkale'ye kazandırılmıştır.

Raporun ilk bölümünde, kullanılan metodoloji açıklanmış, Ortak Akıl Arama

Çalıştaylarının genel yapısına da bu bölümde yer verilmiştir.

Çanakkale'nin turizm istatistiklerine yer verilen ikinci bölümde daha çok anlaşılabilirliği olan grafik ve tablolar ile konu özetlenmeye çalışılmıştır.

Yapılan 6 çalıştayın sonucu üçüncü bölümde verilirken çalıştaylar ışığında tavsiyeler dördüncü bölümde sunulmuştur.

Bizim özellikle üzerinde durduğumuz ve Çanakkale'de gelecek vaat eden bir turizm olan eko turizmden beşinci bölümde bahsedilmiştir.

Proje ekibi olarak görüş ve önerilerimizin yer aldığı altıncı bölüm, son bölüm olarak raporda yerini almıştır.

Proje ekibinin yanında birçok kurum yetkilisi, akademisyen ve STK temsilcilerinin destek ve emek verdiği bu raporun Çanakkale turizmi için bir katma değer yaratılmasına vesile olmasını temenni ederiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. METODOLOJİ

1.1. Araştırmanın Konusu

Çanakkale, her yıl binlerce yerli ve yabancı turistin ziyaret ettiği, ülkemizin turizm potansiyeli en yüksek illerinden biridir. Dünya tarihinde eşine az rastlanır savaşlardan olan Kurtuluş Savaşımızın destanlaştığı bu bölgede, ülkemizin vatan sevgisinin kodları olan şehitliklerimiz yerli ziyaretçilerimiz için vazgeçilmez bir uğrak yeridir. Nasıl olmasın ki... Neredeyse her aileye bir şehit düşen bu şehitliklerde, kimi Edirneli kimi Karanlı gencecik bedenler toprakla buluşmuştur.

Ne olduğunu, nereye gittiğini bilmeden Çanakkale'ye getirilen binlerce Anzaklı, yine bu güzel koylarda toprağın koynuna emanet edilmiştir. İlelebet Çanakkaleli olan makûs talihli o Anzaklıların kaçınıcı torunları akın akın Çanakkale'yi görmeye gelmektedir her yıl.

Mitolojide adı geçen Tanrı ve Tanrıçaların, ilk savaş hilelerinin, ilk güzellik yarışmalarının, Hac yollarının, daha saymakla bitiremeyeceğimiz birçok özelliğe sahip olan Çanakkale'nin güzelliklerinin bunlarla da sınırlı olmadığı, daha başka sunabileceği güzelliklerin var olduğu bilincinde olan Çanakkalelilerin desteği ve gayreti ile bu rapor hazırlanmıştır.

İlimizin gastronomik, tarihi, kültürel, deniz üstü ve altı sporları, eko turizmi, termal zenginlikleri, inanç yelpazesi zenginliği ile daha turizme sunulmayı bekleyen birçok değerini gün yüzüne çıkartmak amacıyla böyle bir rapor hazırlama gereği duyulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkemizde doğası, tarihi zenginlikleri, demografik özellikleri, hassasiyetleri ve yerel öğeleri korunmadan, plan ve programsız yatırımlarla turizme açılan pek çok ilimiz maalesef kötü bir örnek olarak karşımızda durmaktadır.

Artık dünyada aynılaşan, kopya turizm merkezlerinden ve “Her Şey Dâhil” turizm pazarlamalarından bıkan tatilciler, hikâyesi olan, yerel öğeleri tanıyabileceği, farklı tatlar bulabileceği, farklı kültürleri algılayabileceği, meyveyi dalından koparıp yiyebileceği, perma kültür değeri olan destinasyonları arayıp bulmaktadır. Yerel değerlerin korunmuş olması turizm açısından en büyük artı değer sayılmaktadır.

Çanakkale ilimizin tüm dünyaya mal olmuş ören yerleri, arkeolojik değerleri, şehitliklerimiz herkesin malumudur. Ancak ilimizde bilinen değerlerimizden daha çok, bilinmeyen turizm değerlerimizin de olduğu, birbirini tamamlayacak farklı turizm anlayışlarına hitap edebilecek imkânlarımızın da var olduğu uzman çevrelerce dile getirilmekteydi. Bu değerlerin ve aktivite imkânlarının Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası'nın projelendirmesi ve Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın maddi desteği ile araştırılıp ortaya çıkarılması ve sonuçlarının rapor haline getirilmesi, ilimiz turizmi açısından şüphesiz kayda değer bir adımdır.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma takviminin getirdiği sınırlılıklar dışında sayılabilecek birkaç sınırlılık Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası ile diğer paydaş kurumlarımızın yardım ve gayretleri ile aşılmaya çalışılmıştır.

Konu çerçevesinde, uzmanlarının ve paydaşlarının davet edilerek gerçekleştirilen 6 ortak akıl arama çalıştay, alternatif değerlerin ortaya çıkarılması için son derece hayati önem arz ediyordu. Ancak, davet edildiği halde çeşitli nedenlerden dolayı bu çalıştaylara gelemeyen katılımcılarımız, bu çalışmanın en önemli kısıtıdır.

Ayrıca çalışma çerçevesinde bazı resmi ve özel kurumların isteksiz ve ön yargılı davranıp yardımcı olmaya yanaşmaması hatırı sayılır bir kısıt olarak sayılabilir.

1.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya halen var olan durumu, var olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan çalışmalardır. Tarama modellerinde, araştırmacının araştırma konusu olan birey, grup veya objeye müdahalesi söz konusu değildir.⁵Eğer, araştırmanın amacı çok sayıda obje veya insana ilişkin bazı betimlemelerde bulunmak ise tarama modeli en uygun model olarak görülmektedir.⁶

Araştırma modelinde, var olanı olduğu gibi tespit etmeye yönelik bir model olan “tarama yöntemi “ kullanılırken, yapılan bu araştırma daha çok “nitel araştırma” grubuna girmektedir.

Araştırma, saptanan problemlere güvenilir çözümler aramak amacı ile planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması, çözümlenmesi, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilme sürecidir. Araştırma bir arama, öğrenme, bilinmeyi bilinir hale getirilme çabasıdır.⁷

Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır. Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır.⁸

Nitel araştırmalarda yaygın kullanıma sahip teknikler, katılımlı gözlem ve görüşmedir.⁹

Araştırma çerçevesinde alternatif turizm değerleri belirlenebilmesi için 6 defa ortak akıl arama çalıştay yapılmıştır. Bu çalıştaylara konu ile alakalı akademisyen, profesyonel, resmi kurum temsilcisi, sporcu, turizm uzmanı, rehber, işletmeci, arkeolog, STK temsilcileri davet edilmiştir. Katılımcıların yüksek performansları ile 6 çalıştay kısa

5 Bilimsel Araştırma Yöntemi, Niyazi Karasar, 1994, s. 175

6 Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler, Ali Balcı, 2005, s. 108

7 Araştırmalarda Rapor Hazırlama, Niyazi Karasar, 2000, s. 24

8 Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, 2000, s. 19

9 Nicel – Nitel Araştırma Yöntemleri, Elif Kuş, 2003, s. 77

sürede tamamlanarak, çalıştayda ifade edilen alternatif değerler ile ilgili yerinde ziyaret ve fotoğraflamalar başlatılmıştır. Yerinde ziyaretlerde, ilgili kişiler ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, bu görüşmelerin kayıtları da rapor içerisinde verilmiştir. Anket ve bilgi formları çalıştay çerçevesinde kullanılan metotlar arasındadır. Ayrıca çalıştayda uygulanan anket ve bilgi formları daha sonradan konu ile ilgili bilgi alınabilecek tüm ilgililere de gönderilmiş ve bu formları doldurmaları istenmiştir. Böylece elde edilen bilgiler çalıştaylar ile sınırlı kalmayıp daha da genişletilmiştir.

Çalıştaylara toplam 57 kişi katılmıştır. Çalıştaylardan sonra ilgili anket ve bilgi formları 65 kişiye daha mail ile gönderilerek doldurulması sağlanmıştır. Gerek çalıştay günlerinde, gerekse yerinde yapılan ziyaretlerde toplam 17 yüz yüze görüşme sağlanmıştır. Ayrıca masa başı çalışmalar ve literatür tarama evresinde 11 ilgili kişi ile telefon görüşmesi yapılmış ve konu ile ilgili görüş ve fikirlerinden istifade edilmiştir.

1.4.1. Ortak Akıl Arama Çalıştay

Dünyada ve ülkemizde pek çok farklı uygulamaları olan ortak akıl arama çalıştayları bulunmaktadır. Anket, bilgi formu, beyin fırtınası, SWOT analiz gibi yıllardır akademik mecralarda kullanılan metotların bir araya getirilmesi ile oluşturulan ortak akıl arama çalıştayı uygulamasında İkon Araştırma Danışmanlık ekibinin düzenlemesi olan 6 oturumlu dizayn kullanılmıştır.

1.4.4.1. Genel Bilgi

Sosyal sorunlara yaklaşım konusunda bireylerin kendilerine özgü yaklaşımları söz konusu olabilmektedir. Bu yüzden ortak akıl arama çalıştayında ortaya çıkan sonuçlara tepkisel yaklaşımamalıdır. Aksine bu sonuçları ortaya çıkaran değişimin ne olduğu irdelenmeli, mümkünse çözüm önerileri geliştirilmelidir. Çalıştaya katılan kesimler göz önüne alındığında konunun tüm paydaşlarının çalıştaya davet edildiği ve katılım gösterdiği görülecektir.

Bilindiği gibi arama çalıştaylarında, çalıştayı yöneten moderatörün görevi, süreci etkilemek değil, yapılması gerekenleri tarif ederek süreci yönetmek ve rahatça fikirlerin ortaya çıkmasını sağlamaktır. Katılımcılar tarafından grup çalışmaları ile belirlenen oturum maddelerinin de tek bir katılımcının görüşü olmayıp grup üyeleri tarafından ortak kararla belirlendiği göz önüne alındığında her bir maddenin hoşumuza gitse de gitmese de dikkatle incelenmeye değer olduğunu düşünmekteyiz.

Örneğin; çalıştaya katılan bir esnafın öncelikleriyle, sanayicinin ya da bir STK temsilcisinin önceliği ile bir resmi kurum yöneticisinin önceliği farklı olabilmektedir. Çalıştay katılımcılarının geniş bir kitleyi temsilen davet edildikleri ve titizlikle seçtikleri düşünüldüğünde her bir görüşün birçok kişinin düşüncesine tercüman olacağı açıktır.

Çalıştaya davet edildiği halde gelememiş olan katılımcıların mailine dokümanlar gönderilerek kendilerinden bilgi alınmıştır. Çalıştay raporlarında sadece orada hazır bulunan katılımcıların görüşleri değil, bu şekilde maille geri dönüş sağlanan katılımcı-akademisyen görüşleri de yer almaktadır.

Ayrıca konuların önemine binaen, katılımcı listesinde yer almamış, raporlama sürecinde kendisinden bilgi alınma gereği ortaya çıkan akademisyen görüşleri de çalış-

tay raporlarına dâhil edilmiştir. Bu şekilde konunun tüm paydaşlarına ulaşılmaya özen gösterilmiştir.

1.4.4.2. Çalıştay Oturum Başlıkları

İkon Araştırma Danışmanlık Ortak Akıl Arama Çalıştay formatı genel olarak 6 oturumdan oluşmaktadır. Her oturum tek tek değerlendirilebileceği gibi çalıştayın tamamı tek bir yapı olarak da değerlendirilebilir.

1 “Bu Benim Görüşüm” Oturumu

Bu oturum çalıştayın ilk oturumu olduğundan çalıştayla ilgili 5 dakikalık bir sunum yapılmakta ve konu ile ilgili çalıştay süreci kısaca anlatılmaktadır.

Bu bölümde katılımcılardan basit bir form doldurmaları istenmektedir. Katılımcının konuyla ilgili kafasını toparlaması ve ilgili konuyu yeniden düşünmesine olanak tanıyan bu bölüm 15-25 dakika arasında tamamlanmaktadır. Katılımcılara sunulan bilgi formunda sadece sorular yer almakta, herhangi bir şık tercihi bulunmamaktadır. Katılımcı, sorulan sorulara içinden geldiği gibi kendi yazısıyla görüşlerini yazmakta ve konunun farklı boyutlarına dikkat çekmektedir.

Hazırlanan bilgi-anket formu bireysel olarak görüşlerinin önemini vurgulama ve katılımcının konuya yoğunlaşabilmesi açısından son derece faydalı olmaktadır.

2 “Sesli Düşünüyorum” Oturumu

Bu oturumda katılımcılara çalıştay konusu ile ilgili son yıllarda etkili olabilecek dönüşüm yaratmada rol üstlenen değişimler ve gelişmeler sorulmaktadır. Katılımcılar çalıştay asistanlarımızın kendilerine ulaştırdıkları seyyar mikrofon vasıtası ile düşüncelerini sesli olarak dile getirirken diğer katılımcılar bunu duyabildiğinden konu ortak bir düşünce zeminine taşınmış olmaktadır.

Katılımcılarımız seyyar mikrofon aracılığı ile görüşlerini dile getirirken çalıştay editörümüz söylenenleri maddeleyerek tüm katılımcılar tarafından görülebilecek şekilde ekrana anlık olarak yansıtmaktadır. Bu şekilde, katılımcılara -söylediklerinin yazıya geçirilmesini ekrandan anlık olarak izlemelerinden dolayı- herhangi yanlış bir cümleye müdahale etme şansı da sağlanmış olmaktadır.

Katılımcılarımızın konu ile ilgili söylediği hususlar hem olumlu hem olumsuz olabilmektedir. Çalıştay konusunu etkileyen olumlu ve olumsuz değişimler tam olarak belirlenmektedir.

Bu oturum ile katılımcılarımız tam olarak çalıştay havasını yakalayabilmekte ve konuyu bir paydaş olarak sahiplenebilmektedir. Bu oturum genel olarak 45 dakika ile sınırlandırılmaktadır, ancak oturumun durumuna göre süre uzatılabilmektedir.

3 “Netleşim” Oturumu

Bu oturumla daha sonraki oturumlarda katılımcıların grup şeklinde çalışması sağlanmaktadır. Oluşturulan gruplar katılımcı sayısına göre her grupta 3-7 kişi arası katılımcı olabilmektedir.

Örneğin 25 katılımcısı olan bir çalıştay için 5'er kişiden oluşan 5 grup idealken, 44

kişilik bir çalıştay için 5'erli 8 grup ve 1 adet 4 kişiden oluşan grup ideal olabilmektedir. Katılımcı sayısının 50'den yüksek olmamasına ve grup sayısının 10'u geçmemesine dikkat edilmektedir.

Bir önceki oturumda tespit edilen değişim gelişim maddeleri print edilerek her gruba birer tane dağıtılmaktadır.

Bu oturumda katılımcılardan bir önceki oturumda tespit edilmiş olan gelişim ve değişim maddelerini olumlu ve olumsuz olarak ya da fırsat ve tehdit olarak ayırmaları istenmektedir. Grup çalışması olduğundan grup kararları şeklinde bu ayrımlar yapılmaktadır. Sonuçta tüm gruplardan elde edilen sonuçlar tablolar halinde raporda yer almaktadır.

4 “İç Görüm” Oturumu

Bu oturum gruplara bir iç görüş imkânı sağladığından bu şekilde isimlendirilmiştir. Katılımcılar tespit ettikleri ve olumlu olumsuz olarak ayırdıkları değişim-gelişimlerin üstesinden gelebilmek için lazım olan güçlü yönlerin ve gelişimi olumsuz etkileyen zayıf yönlerin ortaya konması için grup olarak çalışmaktadırlar. Tüm gruplardan elde edilen güçlü ve zayıf yönler daha sonra tek bir matris halinde rapor edilmektedir.

Güçlü ve zayıf yönlerin ortaya konuyor olması aynı zamanda bir iç görüş imkânı sağlayarak kendi yapması gerekip de yapılmayan, ihmal edilen yönlerin ortaya çıkarılması için son derece önemli olmaktadır.

5 “Reçetem” Oturumu

Bu oturumda diğer oturumlardan farklı olarak gruplar tavsiye maddelerinde “Önem ve Yapılabilirlik Puanı” belirlemek zorundadırlar.

Bu puanlama, her grup yapılmasını istedikleri tavsiye maddeleri için “önem” puanı belirlerken ilgili maddenin gereklilik düzeyine göre puan vermektedir. Bu sayısal puan değerleri en önemliden az önemliye doğru 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1 rakamlarından oluşabilmektedir.

“Yapılabilirlik” puanı ise ilgili madde için şu ana kadar yapılanlar göz önüne alındığında daha nelerin yapılabileceğini gösteren bir puanlamadır. Örneğin; o madde ile ilgili yapılması gerekenler hiç yapılmamışsa en yüksek puan (10 puan), her şey yapılmışsa en az puan (1 puan) verilmektedir. Yapılabilirlik puanı olarak yine katılımcılarımız 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1 rakamlarından birini kullanmak zorundadır.

Bu iki puandan elde edilen puanlar yardımıyla nihai puan olan ağırlıklı puan hesaplanmaktadır. Ağırlıklı puan, ilgili maddenin önem puanı ile yapılabilirlik puanının çarpılması ile elde edilen toplam puanı göstermektedir.

Tüm gruplardan gelen tavsiyeler bir araya getirilip, ağırlıklı toplam puana göre sıralandığında tek bir tablo olarak çalıştay reçetesi ortaya çıkmaktadır. Bu maddeler, ilk maddeden başlanarak çözümler üretilebildiği takdirde, konu ile ilgili gelişmelerin yakından görülebileceği bir yol haritası şeklinde algılanmalıdır.

Çalıştayın bu oturumu 40-60 dakika olarak uygulanmaktadır, ancak tartışmalar ve gruplarda uzlaşma uzarsa ek süre verilebilmektedir.

6 "Ben Olsam" Oturumu

Ortak akıl arama çalıştayının son oturumu yine ilginç bir uygulamaya sahne olmaktadır. Bu oturumda katılımcıların, tüm yetki ve sorumluluğun kendilerinde olduğunu düşünerek tartışılan konunun çözüme kavuşturulması konusunda yapabileceklerini bireysel olarak sıralaması istenmektedir. Bu oturum, konunun çözümü için "Aslında Yetki Her Bireyde" anlayışını özümsetmek amacı da taşımaktadır.

Katılımcılara "Ben Olsam..." şeklinde başlayan paragrafların üzerinde sadece "Ben Olsam..." ibaresi yazılı 2 A4 kâğıdı program asistanlarınca sunulmaktadır. Katılımcılar 20 dakika boyunca tüm yetkiler kendinden olmak koşuluyla tartışılan konunun çözümü adına neler yapabileceklerini beyinlerinin tüm üretkenliklerini kullanarak ortaya koymaktadırlar.

1.5. Raporlama Süreci

Çalıştay sonuçları ışığında yapılan yerinde ziyaretler ve kurum, işletme görüşmeleri ile elde edilen bilgiler ışığında rapor hazırlanmış ve tavsiyeler sıralanmıştır. Ayrıca yazılan raporun ilgili kısımları konu uzmanı akademisyenlerle paylaşılıp herhangi bir bilimsel hatanın raporda yer alıp yer almadığı teyit edilmiştir.

Rapor çerçevesinde bahsi geçen alternatif turizm maddeleri ile ilgili bir uzman görüşüne de örnek olarak yer verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÇANAKKALE

2.1. Nüfus İstatistikleri

Çanakkale'nin toplam nüfusu, 2012 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt sonuçlarına göre 493.691'dir. Toplam nüfus büyüklüğüne göre iller sıralamasında 41. sırada yer almaktadır. Yaşa göre kadın – erkek nüfusu dağılımı ise, aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Şekil 1'de kadın – erkek nüfusunun son 5 yıllık değişimi grafik halinde ayrıca gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Yaş Grubuna Göre Nüfus Dağılımı¹⁰

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
0-4	26.013	13.167	12.846
5-9	26.162	13.426	12.736
10-14	28.953	14.943	14.010
15-19	34.602	17.369	17.233
20-24	42.996	25.497	17.499
25-29	34.865	18.447	16.418
30-34	37.724	19.237	18.487
35-39	35.752	18.237	17.515
40-44	35.055	17.690	17.365
45-49	35.567	18.014	17.553
50-54	34.716	17.440	17.276
55-59	31.605	15.810	15.795
60-64	26.857	13.524	13.333
65-69	19.948	9.457	10.491
70-74	16.517	7.489	9.028
75-79	12.726	5.564	7.162
80-84	8.675	3.466	5.209
85-89	4.032	1.533	2.499
90+	926	323	603
TOPLAM	493.691	250.633	243.058

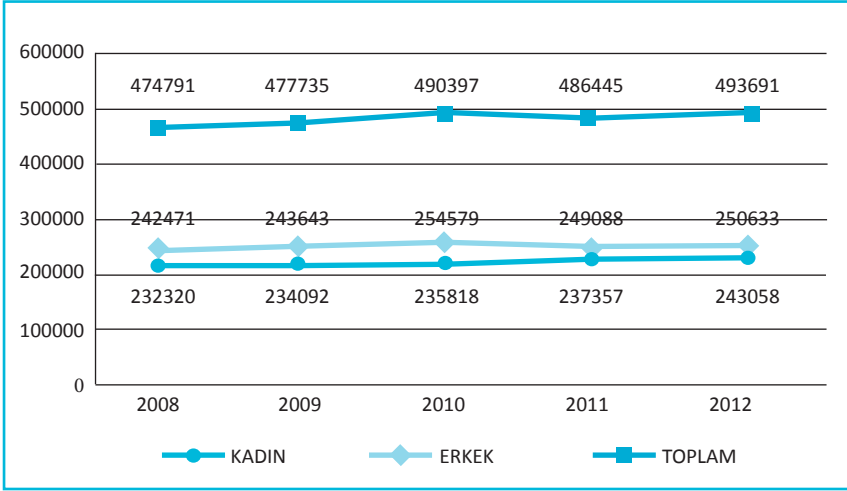
¹⁰ Türkiye İstatistik Kurumu, Nüfus İstatistikleri, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2012

Çanakkale Merkez ile birlikte diğer ilçe ve belediyelerin toplam, kadın – erkek nüfus bilgileri aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.2. Belediyelere Göre Nüfus Dağılımı¹¹

İlçe	Belediye	Toplam	Erkek	Kadın
Merkez	Çanakkale	111.137	56.734	54.403
	Erenköy	1.586	803	783
	Kepez	15.431	7.716	7.715
	Kumkale	1.341	693	648
Ayvacık	Ayvacic	7.920	4.069	3.851
	Gülpınar	1.344	679	665
	Küçükkuşu	7.312	3.661	3.651
Bayramiç	Bayramiç	13.762	6.728	7.034
Biga	Balıklıçeşme	1.325	656	669
	Biga	40.637	20.002	20.635
	Gümüşçay	2.078	1.009	1.069
	Karabiga	2.877	1.416	1.461
	Kozçeşme	978	468	510
	Yeniçiftlik	1.349	654	695
Bozcaada	Bozcaada	2.465	1.392	1.073
Çan	Çan	29.214	14.800	14.414
	Terzialan	2.099	1.060	1.039
Eceabat	Eceabat	5.380	2.754	2.626
Ezine	Ezine	13.388	6.982	6.406
	Geyikli	3.031	1.553	1.478
	Mahmudiye	1.610	820	790
Gelibolu	Bolayır	1.921	993	928
	Evreşe	2.113	1.031	1.082
	Gelibolu	29.998	16.702	13.296
	Kavakköy	1.428	1.049	379
Gökçeada	Gökçeada	5.943	3.748	2.195
Lapseki	Çardak	3.095	1.504	1.591
	Lapseki	10.863	5.348	5.515
	Umurbey	2.466	1.202	1.264
Yenice	Akçakoyun	1.085	534	551
	Hamdibey	1.664	801	863
	Kalkım	2.212	1.092	1.120
	Pazarköy	2.038	1.015	1.023
	Yenice	7.348	3.519	3.829

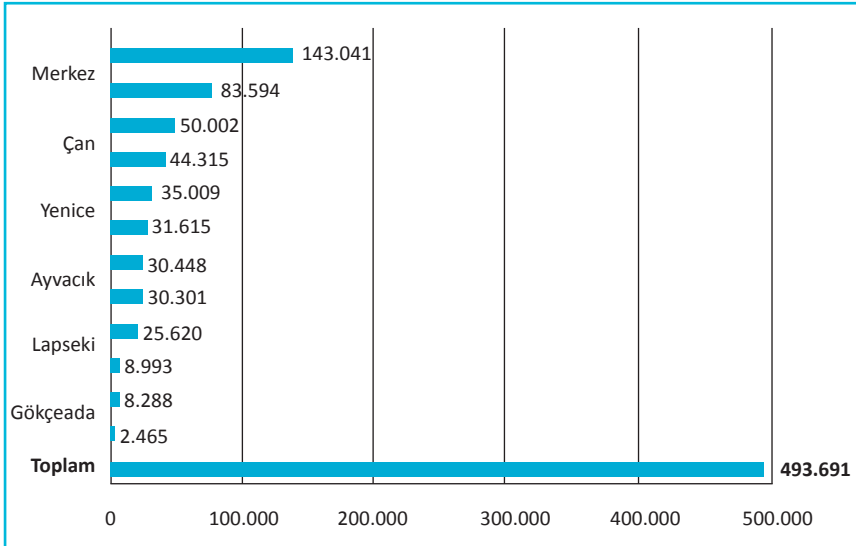
¹¹ Türkiye İstatistik Kurumu, Nüfus İstatistikleri, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2012



Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Nüfus İstatistikleri, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2012
Şekil 1. Çanakkale İli Beş Yıllık Kadın – Erkek ve Toplam Nüfus Dağılımları

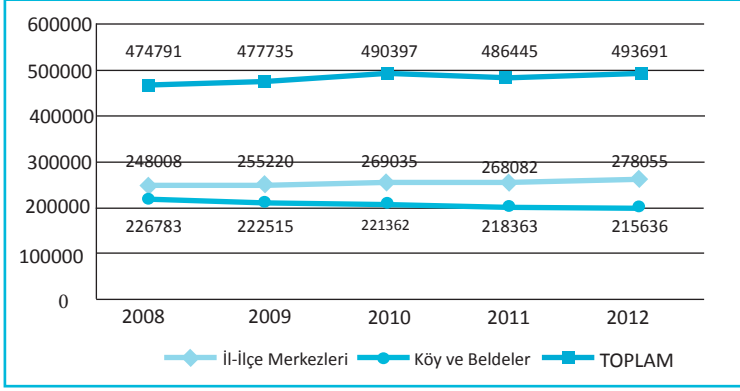
Çanakkale nüfusu, 2008’den bu yana kademeli bir şekilde artış göstermiştir. Özellikle 2009 sonrası yükseliş ivme kazanmış, 2010’da ise bir düşüş yaşanmıştır. 2012 yılına gelindiğinde ise tekrar yükselişe geçen bir nüfus trendi görülmektedir.

Kadın – erkek nüfusu ise birbirine yakın olmakla birlikte erkek nüfusu yıllara göre daha değişken bir yapıda gözlemlenmektedir.



Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Nüfus İstatistikleri, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2012
Şekil 2. İlçelere Göre Nüfus Yoğunlukları

İlçelere göre nüfus yoğunluğu incelendiğinde, Merkez ilçesi 143.041 nüfusu ile en fazla nüfusa sahip ilçe konumundadır. Merkez dışındaki diğer ilçeleri değerlendirdiğimizde Biga'nın en fazla, Bozcaada'nın ise en az nüfusa sahip olduğu görülmektedir.

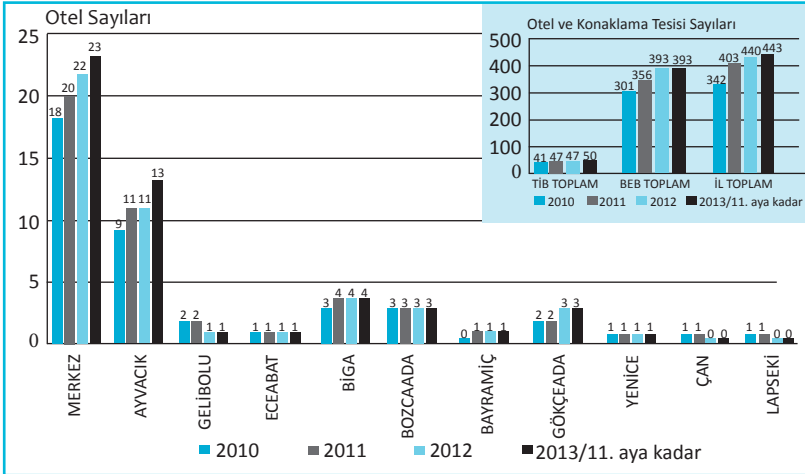


Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Nüfus İstatistikleri, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2012
Şekil 3. Son Beş Yıllık İl – İlçe Merkezleri ve Köy – Belde Nüfusları Dağılımı

Çanakkale’de 2008 yıllarına köy ve belde nüfusları ile il – ilçe merkezleri nüfusları birbirine çok yakın iken, ilerleyen yıllarda bu sayı il – ilçe merkezleri yönünde artmıştır. Özellikle 2009 yılından sonra köy – belde nüfusları düşüş göstermiştir.

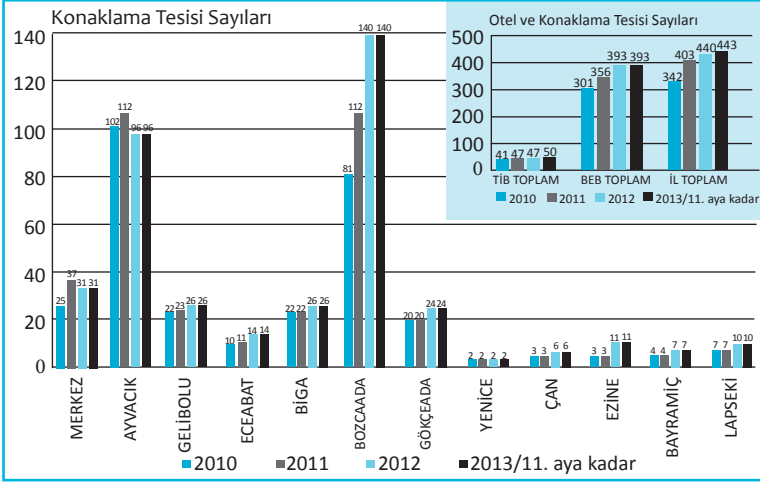
2.2. Çanakkale’de Turizm

2.2.1. Çanakkale Turizm İstatistikleri



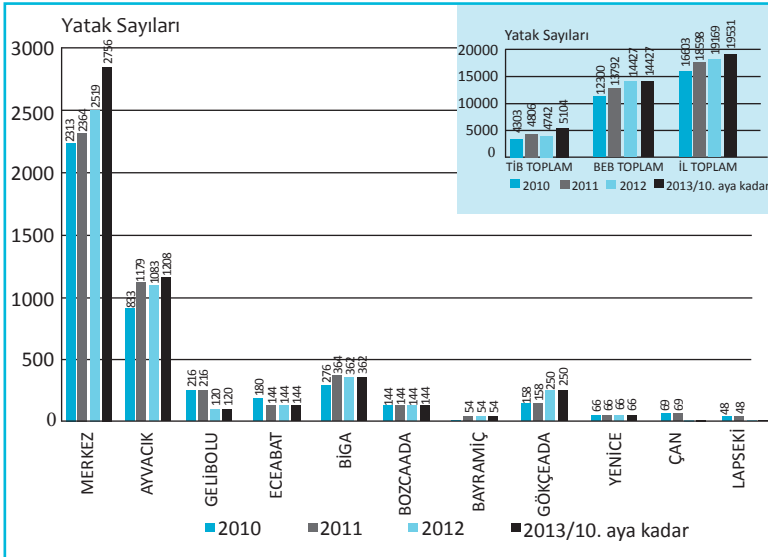
Kaynak: Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü *TİB: Turizm İşletme Belgeli BEB: Belediye Belgeli
Şekil 4. Son 4 Yıl İçin İlçelere Göre Turizm İşletme Belgeli Otel Sayıları

Çanakkale Merkez’de 2010, 2011, 2012 ile 2013 yılının 11. ayına kadar olan sürede “Turizm İşletme Belgeli” otellerde periyodik bir artış görülmektedir. Ayvacık ilçesinde 2010 ve 2011 yıllarındaki otel sayıları aynı kalırken içinde bulunduğumuz sene bu sayı artmıştır. Diğer ilçelerde, otel sayıları bir önceki yıllara aynı kalmıştır.



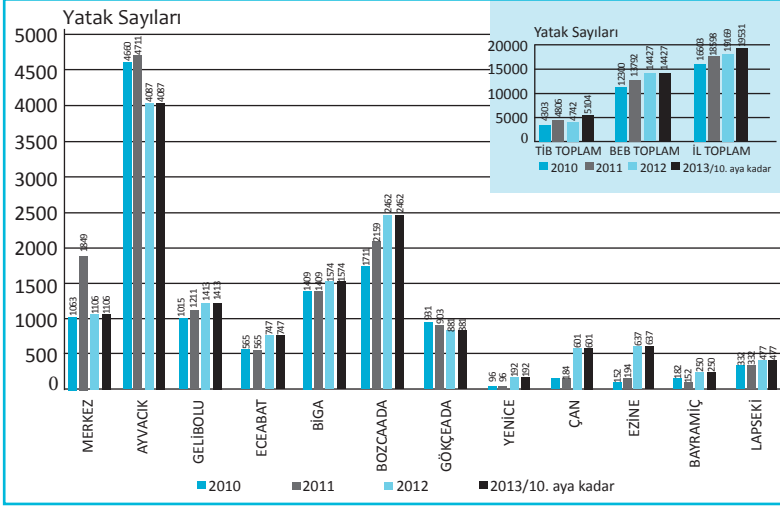
Kaynak: Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü ***TİB:** Turizm İşletme Belgesi **BEB:** Belediye Belgesi
Şekil 5. Son 4 Yıl İçin İlçelere Göre Belediye Belgeli Konaklama Tesisi Sayıları

“Belediye Belgeli” konaklama tesisleri sayısı, il genelinde, 2013 yılının 11. ayına kadar olan sürede bir önceki yıla göre toplamda aynı kalmıştır. İlçe bazında bakılacak olursa, 2011 yılına göre yükselmenin en fazla olduğu ilçe Bozcaada olmuştur. Çanakkale Merkez’de ve Ayvacık ilçesinde “Belediye Belgeli” konaklama tesisleri sayıları 2012 yılında azalma gösterirken Yenice ilçesi haricinde diğer illerde artış gözlenmektedir. Yenice ilçesinde ise son 4 yıldır bu sayı değişim göstermemiştir.



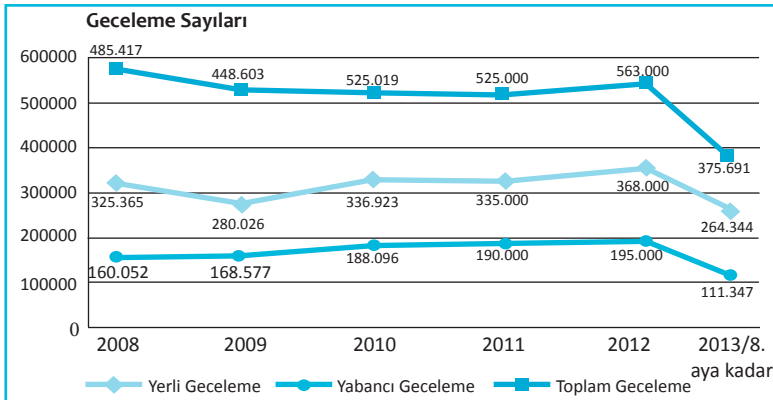
Kaynak: Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü ***TİB:** Turizm İşletme Belgesi **BEB:** Belediye Belgesi
Şekil 6. İlçelere Göre Son 4 Yıl Turizm İşletme Belgeli Otellerin Yatak Sayıları

Çanakkale Merkez’de son üç yılda ve 2013 yılının 10. ayına kadar olan sürede, “Turizm İşletme Belgeli Oteller” yatak sayılarında yükselen bir eğilim gözlenmektedir. İl genelinde toplamda bakıldığında ise 2011 yılında bir önceki seneye göre yatak sayıları artmış ancak 2012 yılında azalmıştır. 2012 yılında, yatak sayılarında azalma gösteren ilçeler Ayvacık ve Gelibolu’dur. Ancak Ayvacık ilçesinde içinde bulunduğumuz sene itibarıyla yine bir yükselme söz konusudur. Çan ve Lapseki’de “Turizm İşletme Belgeli Otel” son 2 yılda bulunmadığından, yatak sayıları verisi de grafiğe yansıtılmamıştır.



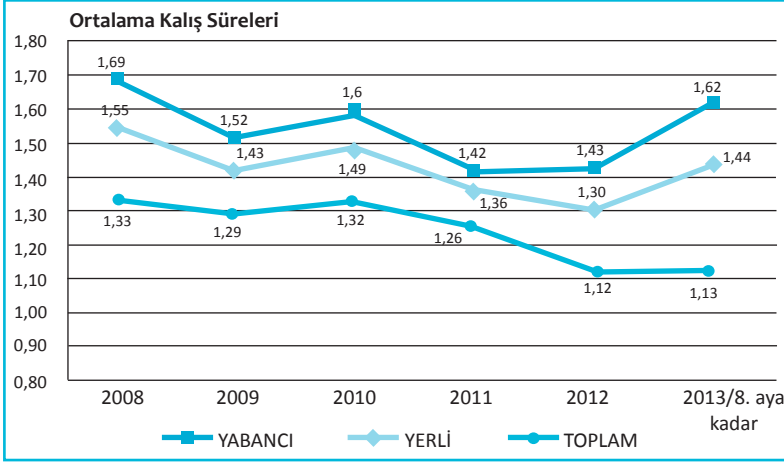
Kaynak: Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü *TİB: Turizm İşletme Belgeli BEB: Belediye Belgeli
Şekil 7. İlçelere Göre Son 4 Yıl Belediye Belgeli Konaklama Tesislerinin Yatak Sayıları

Belediye Belgeli konaklama tesislerinin yatak sayılarında son üç yılda bir artış vardır. Ancak 2013 yılı İlçeler düzeyinde bakıldığında ise 2010 ve 2011 senelerinde Çanakkale Merkez ve Ayvacık ilçesinde artış gözlenirken, 2012 yılında ise buralarda düşüş gözlenmektedir. Gökçeada ilçesinde ise sayılarda son üç yıldır düşen bir eğilim söz konusudur.



Kaynak: Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü
Şekil 8. Son 6 Yıl Otellerin Yerli - Yabancı Ziyaretçi Geceleme Sayıları

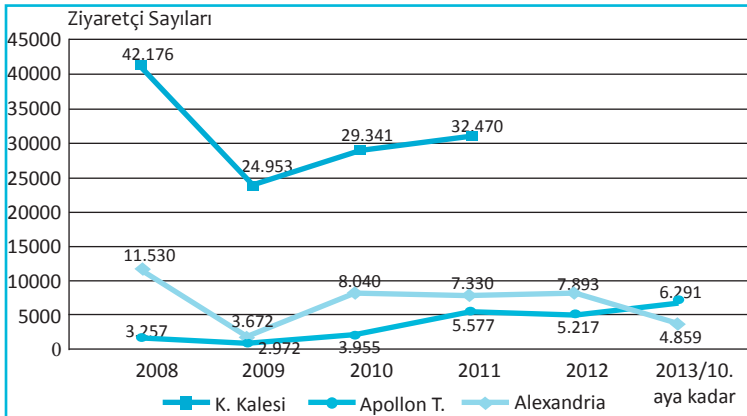
Son 5 yılın yerli ve yabancı geceleme sayılarında yıllara göre değişen bir eğilim gözlenmektedir. Yabancı ziyaretçilerin geceleme sayıları daha istikrarlı iken, yerli ziyaretçilerin geceleme sayıları 2009 yılında ciddi bir düşüş göstermiştir. Yine de her iki ziyaretçi grubu için geceleme sayılarında 2012 yılında artış gözlemlendiği söylenebilir.



Kaynak: Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü

Şekil 9. Son 6 Yıl Ziyaretçilerin Otellerde Ortalama Kalış Süreleri

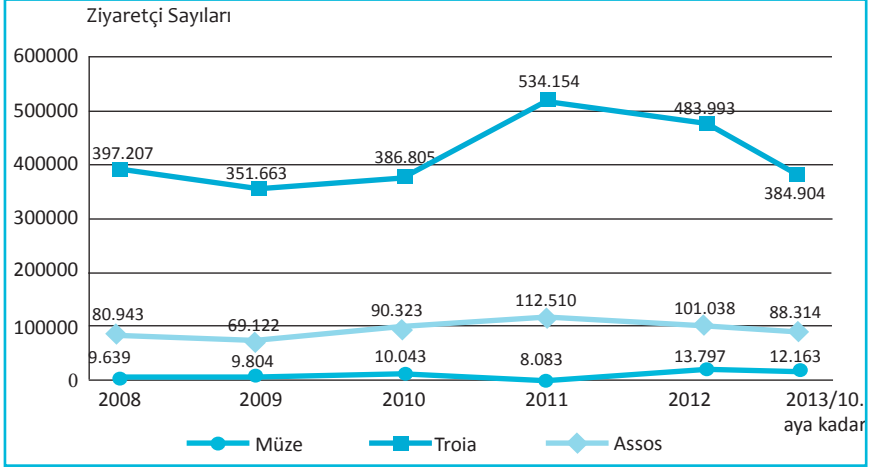
Toplamda son 6 yılda ziyaretçilerin ortalama kalış süreleri ortalamalarına bakıldığında bir düşüş söz konusudur. 2008’de kalış süresi 1,55 iken 2012’de bu süre 1,30’a düşmüştür. Bu düşüş özellikle yabancı ziyaretçilerin kalış sürelerinden kaynaklanıyor olabilir. Çünkü 2012’de yabancıların kalış süreleri 1,12 iken ve önceki yıllara göre düşmüşken; yerli ziyaretçinin kalış süreleri bir önceki yıla göre artarak 1,43 olmuştur. Özellikle her iki ziyaretçi grubu için de 2010 yılı, kalış süreleri açısından yükselme imvesinin görüldüğü bir yıldır. Böyle olduğu halde, 2008 yılındaki kalış süreleri ortalamaları diğer yıllarda yakalanamamıştır. 2013 yılı 8. aya kadar olan kalış sürelerinde ise bir önceki yıla göre bir yükseliş söz konusudur.



Kaynak: Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü

Şekil 10. Son 6 Yıl Müze ve Ören Yerleri Ziyaretçi Sayıları – 1

Kilitbahir Kalesi, Apollon Tapınağı ve Alexandria ziyaret yerlerinden Kilitbahir Kalesi, 2012’yi hariç tutarsak en fazla ziyaretçi ağırlayan mekan olmuştur. 2012 ve 2013 yıllarında ise bakım nedeniyle ziyaretçi girişi olmadığından, ziyaretçi verisi grafiğe yansıtılmamıştır. Apollon Tapınağı ve Alexandria’da ise keskin ivmelenmeler görülmektedir. İki arasında bir değerlendirme yapılacak olursa Alexandria, Apollon Tapınağı’na göre daha fazla ziyaretçi ağırlamıştır.



Kaynak: Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü

Şekil 11. Son 6 Yıl Müze ve Ören Yerleri Ziyaretçi Sayıları – 2

Çanakkale Arkeoloji Müzesi ve Assos ziyaret yerleri, Troia’ya göre daha az sayıda ziyaretçinin uğrak yeri olmuştur. Troia’da ise 2009 – 2011 yılları arasındaki ziyaretçi sayıları yükselişi 2012 yılında düşüşe geçmiştir. Arkeoloji Müzesi’nin ziyaretçi sayıları yıllara göre istikrarlı bir şekilde yükselirken, Assos’da, Troia’ya benzer olarak 2012 yılında düşüş göstermiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ORTAK AKIL ARAMA ÇALIŞTAYI SONUÇLARI

3.1. Deniz Turizmi ve Su Sporları Çalıştayı

Çanakkale ilinde deniz turizmi ve su sporları ile ilgili olan eğitmenler, rehberler, kurum ve kuruluşlar, su sporları özel işletmeleri, su sporları kulüp temsilcileri davet edilerek çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İlk Oturumu: “Bu Benim Görüşüm”

Deniz turizmi ve su sporları çalıştay katılımcılarına, kendi görüşlerini yazabilecekleri 5 soruluk bir anket, çalıştay başında uygulanmıştır. Anket cevapları açık uçlu bırakılmış ve katılımcılardan tüm görüşlerini yazmaları istenmiştir. Anket soruları aşağıdaki gibidir:

1. Sizce Çanakkale’de “Deniz Turizmi ve Su Sporları” alanında uygun lokasyonlar nelerdir? (Sörf, Kite Sörf, Yelken Sporları, Yamaç Paraşütü ve Plajlarımız için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)
2. Sizce yukarıda söylenen alanların turizme kazandırılması için ne gibi altyapı ihtiyaçları vardır? (Sörf, Kite Sörf, Yelken Sporları, Yamaç Paraşütü ve Plajlarımız için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)
3. Sizce bu alanlar, turizme yatırım için ne kadar uygundur? (Sörf, Kite Sörf, Yelken Sporları, Yamaç Paraşütü ve Plajlarımız için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)
4. Yukarıda söylediğiniz alanlar ile ilgili mevcut durumda ne gibi sorunlar vardır ve beklentileriniz nelerdir? (Sörf, Kite Sörf, Yelken Sporları, Yamaç Paraşütü ve Plajlarımız için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)
5. Sizce bu alanların turizme kazandırılması için nasıl bir yol haritasının olması gerekmektedir? (Sörf, Kite Sörf, Yelken Sporları, Yamaç Paraşütü ve Plajlarımız için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)

Çalıştayda, katılımcıların katkı ve önerileriyle aşağıdaki bölgeler, deniz turizmi ve su sporlarında değerlendirilebilmesi için dile getirilmiştir:

3.1.1. Deniz Turizmi ve Su Sporlarında Öne Çıkarılabilecek Bölgeler

1. Sörf/Kite Sörf

- Saros
- Gülpınar
- Güzelyalı
- Gökçeada
- Bozcaada
- Anzak Koyu

- Biga
- Eceabat Kilye Koyu
- Boğaz şeridi

2. Yelken

- Kepez
- Adalar
- Güzelyalı
- Dardanos
- Karabiga
- Eceabat Kilye Koyu

3. Yamaç Paraşütü

- Sarısığlar
- Karacaören
- Kaz dağları
- Assos
- Yenice

4. Plajlar

- Assos Kadırga
- Geyikli Yeniköy
- Yeni Kordon
- Küçükkuyu
- Papaz Plajı
- Güzelyalı
- Dabakoğlu
- Ayazma
- Kabatepe
- Büyükkemikli
- Küçükkemikli
- Aydıncık
- Kaleköy
- Gülpınar
- Dardanos

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İkinci Oturumu: “Sesli Düşünüyorum”

“Sesli Düşünüyorum” oturumunda katılımcılara Çanakkale ve yakın çevresini deniz turizmi ve su sporları ekseninde etkileyebilecek tüm iç ve dış gelişmeler ile toplumsal yapıdaki değişimler sorulmuş ve toplamda 41 madde belirlenmiştir. Beyin fırtınasının sesli uygulaması olan bu ikinci bölümde katılımcılar bireysel fikirlerini beyan etmiş ve seyyar mikrofon yardımıyla fikirlerini herkese duyurmuşlardır. Aynı zamanda program editörü tarafından bu görüşler eş zamanlı olarak kayda geçirilmiş ve slayt sayesinde tüm katılımcıların bu yazım sürecini takip etmesi sağlanmıştır.

Tablo 3.1. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Sesli Düşünüyorum” Oturumu Sonuçları

	Toplumsal Yapıdaki Değişmeler
1	Su sporlarının yeterli desteği bulamaması
2	Bölgede faaliyet gösteren büyük bir firmanın su sporlarına verdiği destekler
3	Su sporlarının maliyetli olması
4	Bölgede faaliyet gösteren büyük bir firmanın koyunun güvenlik, konum açısından avantajları
5	Güzelyalı mevkiinin yelken, sörf ve kite sörfüne uygunluğu
6	İlk rüzgâr sörfünün burada olmasına rağmen henüz Alaçatı örneği kadar gelişmemesi
7	Belediyenin ve şehrin kuruluşlarının su sporlarına yer belirlemesi ve destek vermesi
8	Güzelyalı’da doksanlı yıllardan itibaren, önceki yıllara göre spor faaliyetlerin gerilemesi
9	Güzelyalı denizinin temizliği
10	Güzelyalı’da rüzgâr esme günlerinin fazlalığı
11	Sörf okullarının henüz yetersiz olması
12	Yerel yönetimlerin yetersiz yasal düzenlemeleri
13	Yazlıkçı olarak gelenlerin sörf kumsallarını kullanması
14	Çanakkale’de turizm maliyetlerinin daha da düşük olması
15	Ulusal boyutta Çanakkale’de yapılan su sporlarının reklamlarının yapılamamış olması
16	Yetkili resmi makamlar ve STK’ların sektöre destek vermesi
17	Yelken sporunda altyapıdan yetişen öğrencilerin bulunması
18	Özel sektör sponsorlukları (olması veya olmaması ne?)
19	Güzelyalı’nın kite sörfüne uygunluğuna rağmen yeterli güvenlik önlemlerinden dolayı yapılamaması
20	Sörf eğitimi alan Çanakkalelilerin bu spora devam etmeleri için gerekli alanların yapılmaması
21	Büyük çaplı turizm firmalarının Çanakkale’ye ilgisinin çekilememesi
22	Çanakkalelilerin yüzmeye ilgisi
23	Çanakkale’de Gençlik Spor İl Müdürlüğü’nün yaptırdığı havuz
24	Açılan yüzme kursları
25	Yüzme ve su sporları ile ilgili yarışmalarda derece alma istek ve gayretleri
26	Aileleri için su sporlarının zorlayıcı olması
27	Olimpiyatlara su sporlarında Çanakkaleli sporcuların katılma hedefi
28	Yarışmalara katılmak için gerekli kara antrenmanlarının yapılamaması (tesis yetersizliği)
29	Çanakkale’de açık deniz yarışlarının düzenlenme hedefi
30	Çanakkale deniz ve plajların temizliğinin yetersizliği
31	Gülpınar sahilinin uzunluğu
32	Gülpınar mevkiinin kültürel - tarihi değerleri, Apollon Smintheus Tapınağı
33	Spor ve kültür - tarih turizm işbirliğinin sağlanamaması
34	Yerel yönetimlerin dalış ve su sporlarına destek vermemesi
35	Plaj alanlarına yönelik daha farklı proje ve altyapının geliştirilememiş olması
36	Gelen yabancılara yeterli tanıtımın yapılamaması
37	Yerel yönetimlerin fuarlarda sporlar noktasında yeterli tanıtımı yapamaması
38	Belediyenin sörf ve yelkene desteğini kesmiş olması
39	Sörf ve yelken yarışlarının her sene yapılmaması
40	2015 için su sporlarına yönelik projelerin hazırlanması
41	Turizm İl Komisyonunun zamanında toplanmaması nedeniyle aktivitelerin sektöre uğraması

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Üçüncü Oturumu: “Netleşelim”

Katılımcılardan ikinci oturumda sesli düşünerek belirledikleri deniz ve su sporları eksenli değişimleri Çanakkale turizmi açısından fırsat veya tehdit olabilecek gelişmeler şeklinde ayrıştırmaları söylenmiş ve çalışma gruplarında ortak puanlama ile en fazla öne çıkan maddelerden 10 – 15 madde belirlemeleri istenmiştir.

Tablo 3.2. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Netleşelim” Oturumu Sonuçları

DENİZ TURİZMİ VE SU SPORLARI ODAĞINDA OLUMLU TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Bölgede faaliyet gösteren büyük bir firmanın Su sporlarına verdiği destekler
2	Güzelyalı mevkiinin yelken, sörf ve kite sörfüne uygunluğu
3	Belediyenin ve şehrin kuruluşlarının su sporlarına yer belirlemesi ve destek vermesi
4	Güzelyalı denizinin temizliği
5	Güzelyalı’da rüzgâr esme günlerinin fazlalığı
6	Yetkili resmi makamlar ve STK’ların sektöre destek vermesi
7	Yüzme ve su sporları ile ilgili yarışmalarda derece alma istek ve gayretleri
8	Olimpiyatlara su sporlarında Çanakkaleli sporcuların katılma hedefi
9	Çanakkale’de Açık deniz yarışlarının düzenlenme hedefi
10	Gülpınar sahilinin uzunluğu ve sörf sporuna uygunluğu
11	Gülpınar mevkiinin kültürel - tarihi değerleri, Apollon Smintheus Tapınağı
12	2015 için su sporlarına yönelik projelerin hazırlanması
DENİZ VE SU SPORLARI ODAĞINDA OLUMSUZ TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Su sporlarının yeterli desteği bulamaması
2	İlk rüzgâr sörfünün burada olmasına rağmen henüz Alaçatı örneği kadar gelişmemesi
3	Güzelyalı’da doksanlardan itibaren, önceki yıllara göre su sporları faaliyetlerin gerilemesi
4	Sörf okullarının henüz yetersiz olması
5	Ulusal boyutta Çanakkale’de yapılan su sporlarının reklamlarının yapılamamış olması
6	Sörf eğitimi alan Çanakkalelilerin bu spora devam etmeleri için gerekli alanların yapılmaması
7	Aileleri için su sporlarının zorlayıcı olması
8	Yarışmalara katılmak için gerekli kara antrenmanlarının yapılamaması (tesis yetersizliği)
9	Çanakkale deniz ve plajların temizliğinin yetersizliği
10	Spor ve kültür - tarih turizm işbirliğinin sağlanamaması
11	Çanakkale’de dalış noktalarının belirlenmesi için yeterli çalışmaların yapılmaması
12	Yerel yönetimlerin SCUBA ve Serbest Dalış ve su sporlarına destek vermemesi

Belirlenen Olumlu/Olumsuz tablolarında yer alan maddeler katılımcılardan aldıkları oylara göre en gerekli olandan daha az önemli olana doğru bir sıralama yapılmıştır.

Çalışma gruplarından gelen ortak puanlar tartılı ortalama yöntemi ile her grubun katsayısı eşit olmak üzere değerlendirilmiştir. Bu şekilde en fazla oyu alan maddeler toplamda 24 maddelik Olumlu/Olumsuz tablosu oluşturmuştur.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Dördüncü Oturumu: “İç Görüm”

Katılımcılardan Çanakkale’de deniz ve su sporları turizmi düşünüldüğünde fırsat ya da tehdit sayılabilecek maddeleri avantaj ve dezavantajlı yönlerin belirlenmesi istenmiştir. Çalışma gruplarından elde edilen maddeler herhangi bir önem sırasına sokulmadan birbirine eklenerek tek liste halinde sunulmuştur.

Tablo 3.3. Deniz Turizmi ve Su Sporları Ortak Akıl Arama Çalıştayı Güçlü – Zayıf Yönler Listesi

DENİZ TURİZMİ VE SU SPORLARINDA ÇANAKKALE’NİN AVANTAJLI YÖNLERİ	
1	280 gün kuzey rüzgârına sahip olunması
2	671 km. uzunluğunda kıyı şeridi ve 2 adasının bulunması
3	Çanakkale ve çevresinin doğal tarihi yapıya sahip olması
4	Profesyonel su sporu işletmecilerinin bölgede faaliyet göstermesi
5	Bölgede faaliyet gösteren büyük bir firmanın su sporlarına olan sponsorlukları
6	Çanakkale’nin coğrafi konumunun uygunluğu
7	Olimpik havuzun var olması
8	Çanakkale’ye bağlı, bu turizme uygun adaların varlığı
9	Su sporları branşlarında milli sporculara, profesyonel antrenörlere sahip olması
10	Özellikle Saros’da bulunan balık çeşitliliği ve deniz florası
11	Gökçeada’da Sualtı Milli Parkı’nın olması
DENİZ TURİZMİ VE SU SPORLARINDA ÇANAKKALE’NİN DEZAVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Denizler ve sahillerin yeterli temizliğe sahip olmaması
2	Bölgede faaliyet gösteren büyük bir kuruluş dışında kurumların su sporları ve dalışa destek vermemesi
3	STK ve yerel yönetimlerin ilgisizliği
4	Uygun konaklama tesislerinin yetersizliği
5	Resmi olarak su sporları alanlarının yetkili makamlarca tahsis edilememesi
6	Yüzme sporunda kondisyon çalışması için yeterli tesislerin olmaması
7	Sporla ilgili gerekli eğitim altyapısının olmaması
8	Turistik tesislerin, su sporları ve deniz turizmi yönünden işletmeleri desteklememesi
9	Basının ilgisizliği, ulusal basında yeterli haber yapılmaması
10	Çanakkale’ye ulaşım yetersizliği
11	Yeterli pazarlama faaliyetleri yapılmadığından su sporları sezonunun kısa olarak algılanması
13	Su sporları ekipmanlarının pahalı olması
14	Bölgede faaliyet gösteren büyük bir kuruluş dışında kurumların su sporları ve dalışa destek vermemesi
15	Devlet teşviklerinin olmaması
16	Sahil ve boğaz güvenliği gerekçe gösterilerek yasal kısıtlamaların aşılabilmesi
17	Kıyı şeridinde bulunan ve deniz turizmi – su sporları etkinliklerinde kullanılabilir arsa ve tesislerin atıl olarak beklenmesi

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Beşinci Oturumu: “Reçetem”

Belirlenen olumlu/olumsuz maddeler, avantajlı dezavantajlı yönler her çalışma grubuna çıktı şeklinde sunulmuş ve gruplar bu tabloları dikkate alarak Çanakkale’de deniz ve su sporları turizmini en iyi duruma getirmek için yapılması gerekenleri belirlemeye çalışmışlardır. Elde edilen bulgular her grubun çalışma sonuçları ayrı ayrı olacak şekilde aşağıda tablolar halinde sunulmuştur. Bu oturumda diğer oturumlardan farklı olarak gruplar, tavsiye maddelerinde “Önem ve Yapılabilirlik Puanı” belirlemek zorundadırlar.

Tüm gruplardan gelen tavsiyeler bir araya getirilip, ağırlıklı toplam puana göre sıralandığında aşağıdaki tablo elde edilmiştir.

Tablo 3.4. Deniz Turizmi ve Su Sporlarında Çalıştay Öneriler Listesi

	ÇANAKKALE’DE DENİZ TURİZMİ VE SU SPORLARININ GELİŞMESİ İÇİN TAVSİYELER	Önem	Yapılabilirlik Puanı	Tartılı
1	Tarihi ve doğal dokunun temizlik, bakım ve korunmasına önem verilmelidir	10	10	100
2	Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu düzenlemiş olduğu yarışmaların veya etkinliklerin (Sualtı, su üstü, çalıştay, sempozyum, seminer, vb.) Çanakkale’de yapılabilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.	10	10	100
3	Sahillerle ilgi yapılacak yasal düzenlemelerin konunun uzmanlarına ve taraflarına danışılarak yapılması gerekmektedir.	10	10	100
4	Su sporlarına büyük firmalardan sponsorluklar ve destekler bulunmalıdır	10	10	100
5	Reklam çalışmalarıyla halkın su sporlarına duyarlılığının artırılması gerekmektedir	10	10	100
6	Ulusal ve uluslar arası dalış ve su sporları organizasyonlarının düzenlenmesi	10	9	90
7	Turistik tesislerin su sporları konusunda daha etkin hale getirilmesi gerekmektedir	10	9	90
8	Su sporları alanları için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması	10	8	80
9	Başarılı sporculara teşvik verilmelidir	10	7	70
10	Devlet teşviklerinde su sporları payının artırılması sağlanmalıdır	10	7	70
11	Ulusal ve uluslar arası su sporları organizasyonları yapılmalıdır	10	5	50
12	Gökçeada’nın su sporlarındaki popülaritesi iyi kullanılmalıdır. (Bunun için Alaçatı modelinin incelenmesi faydalı olacaktır.)	10	5	50
13	Spor kulüplerine maddi destek sağlanmalıdır	10	5	50
14	Otellerin ve yazıkçların sahilleri kendi malı gibi kullanmasının önüne geçilmelidir.	10	5	50
15	Su sporları çalışma parkurlarının, yerel yöneticiler tarafından belirlenmesi gerekmektedir	10	4	40
16	Sağlık tesis ve hizmetlerinin artırılması gerekmektedir	8	5	40
17	Hava ulaşımı farklı destinasyonlara ve çok sık yapılmalıdır	9	4	36
18	Yerel yönetimlerin su sporları ile ilgili halkı bilinçlendirmesi gerekmektedir	7	4	28
19	Su sporu imkanlarının ulusal ve uluslar arası platformlarda tanıtımının yapılması gerekmektedir	10	2	20
20	Anaokulu çocuklarının spor yeteneklerinin keşfedilmesi ve spora yönlendirilmesi gerekmektedir	9	2	18

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Altıncı Oturumu: “Ben Olsam”

Deniz ve su sporları çalıştaya katılan katılımcılarımız tüm yetkilerin kendisinde olduğunu düşünerek deniz turizmi ve su sporları açısından yapmak istediklerini bireysel olarak kaleme almışlardır. Genel olarak katılımcılarımızın bu bölümde yazdığı görüşlerin özeti aşağıdaki gibidir:

- Öncelikle Midilli-Assos arası veya Midili-Çanakkale arası feribot koyar ve gümrük girişi sağladım.
- Projesi yapılan yat limanı ve kurvaziyer limanını hızla gerçekleştirdim.
- Çanakkale boğazı ve adalarımızdaki balıkçılığı bir spor halinde geliştirerek turizme sunardım.
- Denizlerimizde bolca esen rüzgarın avantajlarını kullanarak yelken sörfü, Kite sörf için rakiplerimizi çok iyi analiz ederek yeni yatırımlar yaptım. Bu sporların yapılacağı sahillere ulaşımı kolaylaştırır, birçok alternatifi değerlendirerek farklı ulaşım seçeneklerini daha konforlu hale getirerek sunardım.
- Bölgemize Kuzey Ege denmesini tanıtımlar ve reklamasyon çalışmaları ile sağlamaya çalışırdım. Tüm Ege'nin tipik kültürel ve coğrafik özelliklerini taşıyan bölgemizin Kuzey Ege olarak anılıyor olmasının getireceği avantajları ortaya koymak isterdim.
- Deniz ve su sporlarına sponsor olacak büyük firmalar bularak devlet desteğinden ziyade özel işletmelerin destek olmasına çalışırdım.
- Deniz ve su sporları ile ilgili öncelikle 2014 için ulusal bir yarışma 2015 için ise uluslararası bir yarışma düzenleyerek dikkatleri bölgemize çekerdim.
- Su sporlarının yapılabileceği yerleri yasal olarak konunun tüm paydaşlarının katılımıyla belirleyip bir an önce altyapı çalışmalarına başlardım.
- Dünyaca ünlü tanınmış sporcularımızın tarihi ve kültürel mirasımızın gölgesi altında su sporlarını icra etmesini sağlayarak ulusal basının konuya dikkatini çekerdim.
- Okullara da maddi durumu yeterli olmayan ve su sporlarında başarılı olabilecek çocuklara özel burslar sağlayarak, kaliteli sporcular yetiştirmeye çalışırdım.
- Tarihi mekanların gölgesinde sörf, kite sörf keyfi verebilecek ikinci bir mekan yoktur. Bu nedenle bu öğeyi yerinde kullanarak harika bir reklam-tanıtım projesi ile Çanakkale'yi Türkiye'nin su sporları merkezi yapmak için gayret ederdim.
- Tüm su sporlarının merkezinde yüzme sporu bulunmaktadır. Bu nedenle Çanakkale'de yeni nesil için iyi bir program yapılarak yüzme sporu ile tüm bireyleri tanıştırmak gereklidir. Yüzmeyi iyi öğrenen, yetenekli olduğu diğer branşlara kolaylıkla geçebilmektedir. Bu nedenle ben yüzme sporunu tüm su sporlarının merkezine koyarak işe yüzme ile ilgili eksiklikleri gidererek başlardım.
- Denizlerimizin özellikle tarihi alanların sahillerinin bakımını yetersiz görüyorum, bu yüzden hiç olmazsa yüzey temizliği sağlayan bir deniz yüzey süpürgesini hizmete sokardım.

3.2. Dalış Turizmi Çalıştayı

Çanakkale ilinde dalış turizmi ile ilgili olan eğitmenler, rehberler, kurum ve kuruluşlar, su sporları özel işletmeleri, su sporları kulüp temsilcileri davet edilerek çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İlk Oturumu: “Bu Benim Görüşüm”

- Dalış turizmi çalıştay katılımcılarına, kendi görüşlerini yazabilecekleri 5 soruluk bir anket, çalıştay başında uygulanmıştır. Anket cevapları açık uçlu bırakılmış ve katılımcıların tüm görüşlerini yazmaları istenmiştir. Anket soruları aşağıdaki gibidir:
- Sizce Çanakkale’de “Dalış Turizmi” alanında uygun lokasyonlar nerelerdir? (Batık Dalışı, Hobi Dalışı, (Diğer) için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)
- Sizce yukarıda söylenen alanların turizme kazandırılması için ne gibi altyapı ihtiyaçları vardır? (Batık Dalışı, Hobi Dalışı, (Diğer) için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)
- Sizce bu alanlar, turizme yatırım için ne kadar uygundur? (Batık Dalışı, Hobi Dalışı, (Diğer) için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)
- Yukarıda söylediğiniz alanlar ile ilgili mevcut durumda ne gibi sorunlar vardır? (Batık Dalışı, Hobi Dalışı, (Diğer) için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)
- Sizce bu alanların turizme kazandırılması için nasıl bir yol haritasının izlenmesi gerekmektedir? (Batık Dalışı, Hobi Dalışı, (Diğer) için ayrı ayrı yazabilirsiniz.)

Çalıştay katılımcıların katkıları ve önerileriyle aşağıdaki bölgeler, dalış turizmi alanında değerlendirilebilmesi için dile getirilmiştir:

3.2.1. Dalış Turizminde Öne Çıkarılabilecek Bölgeler

1. Sportif/Serbest Dalış

- Karabiga
- Bozcaada
- Eceabat
- Saroz
- Gökçeada
- Güzelyalı
- Gülpınar
- Küçükkuyu

2. Batık Dalışı

- Anzak Koyu
- Suvla Koyu
- Saroz
- Kabatepe
- Gökçeada
- Bozcaada

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İkinci Oturumu: “Sesli Düşünüyorum”

Sesli Düşünüyorum oturumunda katılımcılara Çanakkale ve yakın çevresini dalış turizmi ekseninde etkileyebilecek tüm iç ve dış gelişmeler ile toplumsal yapıdaki değişimler sorulmuş ve toplamda 26 madde belirlenmiştir. Beyin fırtınasının sesli uygulaması olan bu ikinci bölümünde katılımcılar bireysel fikirlerini beyan etmiş ve seyyar mikrofon yardımıyla fikirlerini herkese duyurma fırsatı yakalamışlardır. Aynı zamanda program editörü tarafından bu görüşler eş zamanlı olarak kayda geçirilmiş ve projeksiyondan yansıtılan slayt sayesinde tüm katılımcıların bu yazım sürecini takip etmesi sağlanmıştır.

Tablo 3.5. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Sesli Düşünüyorum” Oturumu Sonuçları

	Toplumsal yapıdaki değişimler
1	Çanakkale’de dalış alanlarının belirlenmesi için yeterli çalışmaların yapılmaması
2	Yerel yönetimlerin dalış ve su sporlarına destek vermemesi
3	İşletmeler ile kulüplerin karşı karşıya gelmiş olması
4	Plaj alanlarına yönelik daha farklı proje ve altyapının geliştirilememiş olması
5	Batık dalışı için mevcut batıkların bakımsızlığı
6	Uluslararası batık reklamlarının yapılamaması
7	Dalışa, yeterli maddi desteğin verilmiyor olması
8	Eksik - yanlış dalış yapanların kontrol altına alınmaması
9	Özel ticari işletmelerin dalış ve su sporları özelinde önünün açılmaması
10	Özel ticari işletmelerin dalış yapanların maddi taleplerini karşılayamaması
11	Kulüp adı altında haksız kazanç sağlayan yerlerin kontrol altına alınmaması
12	Tüm kurumların (Sahil güvenlik vb.) işletmelere, kulüplere olduğu kadar eşit davranmaması
13	Kurumların (sahil güvenlik, millî emlak, belediye, zabıta) işletmelere olumsuz bakış açısı nedeniyle sporların sekteye uğraması
14	Kurumların işletmelerden fayda sağlamak istemesi
15	Dalış için mekanların, turistleri çekecek şekilde düzenlenmemesi
16	Batıkların korunamaması
17	Balıkçıların dalış ile ilgili bilgisizliği
18	Plaj alanlarında zıpkın yapılması
19	Sahillerdeki kaçakçılık olayları
20	Dalışa uygun alanların varlığı
21	Çanakkale’nin tarihten gelen batık zenginliği
22	Doğal su altı flora ve faunası
23	Gökçeada’da bulunan su altı millî parkı
24	Yeni dalış alanları bulmak için yapılan akademik çalışmalar
25	Dünya serbest dalış şampiyonunun Çanakkaleli olması
26	Tüm bölgeye ve çevre bölgelere de hizmet verebilen dalış okullarının – eğitimcilerin bulunması

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Üçüncü Oturumu: “Netleşelim”

Katılımcılardan ikinci oturumda Sesli Düşünerek belirledikleri dalış turizmi eksenli değişimleri Çanakkale turizmi açısından fırsat veya tehdit olabilecek gelişmeler şeklinde ayrıştırmaları söylenmiş ve çalışma gruplarında ortak puanlama ile en fazla öne çıkan maddelerden aşağıdaki tablolar elde edilmiştir.

Tablo 3.6. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Netleşelim” Oturumu Sonuçları

DALIŞ TURİZMİ ODAĞINDA OLUMLU TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Çanakkale'nin tarihten gelen batık zenginliği
2	Doğal su altı flora ve faunası
3	Gökçeada'da bulunan su altı milli parkı
4	Yeni dalış alanları bulmak için yapılan akademik çalışmalar
5	Dünya serbest dalış şampiyonunun Çanakkaleli olması
6	Tüm bölgeye ve çevre bölgelere de hizmet verebilen dalış okullarının – eğitmenlerin bulunması
8	Çanakkale denizlerinde bulunan sardalye, mercan, torik, lüfer, kalamar, ahtapot vb. deniz ürünleri
9	Dalışa uygun alanların varlığı
DALIŞ TURİZMİ ODAĞINDA OLUMSUZ TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Çanakkale'de dalış alanlarının belirlenmesi için yeterli çalışmaların yapılmaması
2	Yerel yönetimlerin dalış ve su sporlarına destek vermemesi
3	İşletmeler ile kulüplerin karşı karşıya gelmiş olması
4	Plaj alanlarına yönelik daha farklı proje ve altyapının geliştirilememiş olması
5	Batık dalışı için mevcut batıkların bakımsızlığı
6	Uluslararası batık reklamlarının yapılamaması
7	Dalışa, yeterli maddi desteğin verilmiyor olması
8	Kulüp adı altında haksız kazanç sağlayan yerlerin kontrol ve denetim altına alınmaması
9	Tüm kurumların (Sahil güvenlik vb.) işletmelere, kulüplere olduğu kadar eşit davranmaması

Belirlenen Olumlu/Olumsuz tablolarında yer alan maddeler katılımcılardan aldıkları oylara göre en gerekli olandan daha az önemli olana doğru bir sıralama yapılmıştır.

Çalışma gruplarından gelen ortak puanlar tartılı ortalama yöntemi ile her grubun katsayısı eşit olmak üzere değerlendirilmiştir. Bu şekilde en fazla oyu alan maddeler toplamda 24 maddelik Olumlu/Olumsuz tablosu oluşturmuştur.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Dördüncü Oturumu: “İç Görüm”

Katılımcılardan Çanakkale'de dalış turizmi düşünüldüğünde fırsat ya da tehdit sayılabilecek maddeleri avantajlı ve dezavantajlı yönleri belirlemeleri istenmiştir. Çalışma gruplarından elde edilen maddeler herhangi bir önem sırasına sokulmadan birbirine eklenerek tek liste halinde sunulmuştur.

Tablo 3.7. Dalış Turizmi Çalıştay Güçlü – Zayıf Yönler Listesi

DALIŞ TURİZMİNDE ÇANAKKALE’NİN AVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Dalışa uygun, Saros, Bozcaada gibi noktalarının bulunması
2	Dalış yanında olta balıkçılığı imkanı bulunması
3	Bölgede faaliyet gösteren büyük bir firmanın verdiği destekler
4	Kulüplerde ve işletmelerde profesyonel ve yetenekli dalcıların bulunması
5	Çanakkale tarihinin getirisi olan denizaltı ve batık zenginliği
6	Uluslararası sertifikalara sahip dalış okulları – işletmeleri
7	Hobi Dalışı ya da Batık Dalışı yapmak isteyenlerin beklentilerine cevap verecek imkanların Çanakkale’de var olması
8	Gökçeada Su Altı Milli Parkı ve buranın hobi dalışına uygunluğu
9	Eceabat’ın batıkları ve su altı zenginliğiyle önemli dalış potansiyeli
10	Çanakkale sahillerinde bulunan balık çeşitliliği (Özellikle sardalye, yılan balığı, sazan, ah-tapot) ve deniz florası
DALIŞ TURİZMİNDE ÇANAKKALE’NİN DEZAVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Önemli zenginliğimiz olan batıkların yeterli ölçüde korunamaması
2	Yerel yönetimlerin dalışa destek vermemesi
3	İşletmeler ile kulüplerin, yasal düzenleme eksikliklerinden dolayı karşı karşıya gelmesi
4	Batık reklamlarımız ve tanıtımlarımızın uluslararası ve ulusal boyutta yapılamaması
5	Dalışa ilgi çekmek ve dalışın hem spor hem hobi olarak yönlendirilmesinin yapılması için yeterli maddi desteğin olmaması
6	Yanlış ve yetkisiz dalış yapanların sahil güvenlik tarafından kontrol edilmiyor olması
7	İşletmelerin dalış sporu ile ilgili önlerinin açılmaması
8	Resmi kurumların işletme – kulüp ayrımı yapması
9	Dalış için uygun noktalarımızın turistleri çekecek şekilde düzenlenmemesi
10	Balıkçıların dalış ile ilgili bilgisizliği nedeniyle yanlış avlanmaları ve dalış turizmine bilmeyerek zarar vermeleri ve plaj alanlarında zıpkın avı yapılması
11	Dalış ile ilgili izinlerde resmi kurum, yetki ve belge karmaşaları, belirsizlikleri
12	Tarihi batıkların bulunması bahane edilerek gerekli dalış izinlerinin verilmemesi

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Beşinci Oturumu: “Reçetem”

Belirlenen olumlu/olumsuz maddeler, avantajlı dezavantajlı yönler her çalışma grubuna çıktı şeklinde sunulmuş ve gruplar bu tabloları dikkate alarak Çanakkale’de dalış turizmini en iyi duruma getirmek için yapılması gerekenleri belirlemeye çalışmışlardır. Elde edilen bulgular her grubun çalışma sonuçları ayrı ayrı olacak şekilde aşağıda tablolar halinde sunulmuştur. Bu oturumda diğer oturumlardan farklı olarak gruplar tavsiye maddelerinde “Önem ve Yapılabilirlik Puanı” belirlemek zorundadırlar.

Tüm gruplardan gelen tavsiyeler bir araya getirilip, ağırlıklı toplam puana göre sıralandığında aşağıdaki tablo elde edilmiştir.

Tablo 3.8. Dalış Turizmi Çalıştayı Öneriler Listesi

	ÇANAKKALE'DE DALIŞ TURİZMİNİN GELİŞMESİ İÇİN TAVSİYELER	Önem	Yapılabilirlik	Tartılı Toplam Puan
1	Su sporları ve dalış merkezlerinin bir arada olabileceği merkezler belirlenmesi ile ziyaretçilere farklı alternatiflerin sunulması	10	10	100
2	Kulüplerin ve işletmelerin güvenliğinin tam olarak sağlanması	10	10	100
3	Yetki karmaşasının giderilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması	10	10	100
4	Dalış için uygun ekipman ve gıysilerin kiralanabileceği merkezlerin açılması	10	10	100
5	Dalış haritaları ve envanterlerini çıkarılması gerekmektedir	10	10	100
6	Dalış haritaları ve tanıtım broşürlerinin odak mecralarda reklamlarının yapılması	10	10	100
7	Tarihi batıklar haricinde kullanım dışı kalmış tekneler batırılarak yeni dalış noktaları ve yapay resif alanları oluşturulmalı	10	10	100
8	Özellikle dalış noktalarında sahil ve deniz temizliğine gereken önem verilmesi	10	9	90
9	Balıkçıların ve zıpkın avı yapanların dalış turizmi alanlarına girişlerine düzenleme getirilmesi	10	8	80
10	Okullarda küçük yaştaki öğrencilere yönelik olarak "SU GÜNLERİ" adı altında su altındaki flora ve fauna tanıtılmalıdır.	10	8	80
11	Su altı milli değerlerimizi (Savaş gemileri, deniz altılar, mayın, vb.) gün ışığına çıkarılmalıdır.	10	8	80
12	Su altı arkeolojik çalışmalarına önem verilmeli ve bu konuda çalışacak deneyimli dalgıçlar yetiştirilmelidir.	10	8	80
13	Su altı milli değerlerimizin sergilenebileceği bir Su Altı Arkeoloji Müzesi oluşturulmalıdır.	10	8	80
14	Dalış kulüplerinin ve özel işletmelerin faaliyet alanlarına düzenleme getirilmesi	10	7	70
15	Okullarda, küçük yaşlardan itibaren dalış sporuna yönlendirme yapılması	8	7	56

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Altıncı Oturumu: "Ben Olsam"

Deniz sporları ve dalış sporu çalıştaya katılan katılımcılarımız tüm yetkilerin kendisinde olduğunu düşünerek deniz sporları ve dalış turizmi açısından yapmak istediklerini bireysel olarak kağıda dökmüşlerdir. Genel olarak katılımcılarımızın bu bölümde yazdığı görüşlerin özeti aşağıdaki gibidir:

- Öncelikle kentin ulaşım olanaklarını arttırdım. Turizmin tüm maddelerinin geli-

şiminde olmazsa olmaz şart olan ulaşım, alternatif ulaşım kaynaklarını da ortaya koyarak gerekli yatırımları yapardım.

- Sporun sevdirmesi için faaliyet gösteren kulüplerin faaliyetlerini yeniden düzenleyerek ticari işletmelerle olan rekabetini engelledim.
- Dalış ile ilgili ticari işletmelerin önünü açardım. Gerekirse bu spora meraklı ve yetenekli öğrencilere özel burslar bulur, onların yetiştirmelerini sağladım.
- Yasal düzenlemeleri konunun tarafları ile bir araya gelerek çözmeye çalıştım.
- Batık envanterlerinin hızla çıkarılması için çalışmaya başladım. Yasal olarak bu batıkların korunması ve kontrollü olarak dalışların başlatılmasını sağladım.
- Gayri resmi dalışlarla batıkların talan edilmesini önlerdim. Batıkların güvenliği için izleme birimi oluştururdum.
- Dünyaca ünlü Çanakkaleli dalış şampiyonları olan Şahika Ercümen ve Çanakkale’de yaşayan C. Devrim Ulusoy gibi sporcular ile Çanakkale’de dalış sporu imajını tanıtmaya çalıştım.
- Askeri alanlarda olan batıklarla ilgili geniş bir çalışma yaptırırdım, bu alanları koruyarak turizme açma çalışması yapardım.
- Dünya savaşlarının yapıldığı ve bir batık cenneti olan Çanakkale’nin uluslararası dalış yarışmalarına ev sahipliği yaparak evrensel bir dalış merkezi yapılmasına çalıştım.
- Dalış sporunu diğer deniz sporları ile entegre ederek, “alternatif deniz sporları rotası” şeklinde özel turlarla ziyaretçilerin birkaç günde bu sporlardan tercih ettiklerini yapmalarına olanak sağladım.
- Alternatif dalış programları (1 günlük, 3 günlük, 5 günlük gibi) düzenleyerek bu spora meraklı yerli ve yabancı turistlerin bölgemizde konaklama sürelerini uzattırdım.

3.3. Gastronomi Turizmi Çalıştayı

Çanakkale ilinde gastronomi turizmi ile ilgili ÇOMÜ Turizm Fakültesi ve Gastronomi bölümü hocaları, eğitmenler, rehberler, kurum ve kuruluşlar, aşçı dernekleri ve federasyon yetkilileri, profesyonel aşçılar davet edilerek çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İlk Oturumu: “Bu Benim Görüşüm”

Gastronomi turizmi çalıştay katılımcılarına, kendi görüşlerini yazabilecekleri 5 soruluk bir anket, çalıştay başında uygulanmıştır. Anket cevapları açık uçlu bırakılmış ve katılımcıların tüm görüşlerini yazmaları istenmiştir. Anket soruları aşağıdaki gibidir:

1. Sizce Çanakkale’de “Gastronomi Turizmi” alanında uygun yöreler ve lezzetler nelerdir? (Yöreleri ve lezzetleri sıralayabilirsiniz.)
2. Sizce yukarıda söylenen alanların gastronomi turizmine kazandırılması için ne gibi altyapı ihtiyaçları vardır?
3. Sizce bu alanlar, gastronomi turizmine yatırım için ne kadar uygundur?



4. Yukarıda söylediğiniz yöreler ile ilgili mevcut durumda ne gibi sorunlar vardır?

5. Sizce bu yörelerin, gastronomi turizmine kazandırılması için nasıl bir yol haritasının izlenmesi gerekmektedir?

Çalıştay katılımcılarının katkıları ve önerileriyle aşağıdaki yöreler ve lezzetler, gastronomi turizmi alanında değerlendirilebilmesi için dile getirilmiştir:

3.3.1. Gastronomi Turizmde Öne Çıkarılabilecek Yöreler ve Lezzetler

1. Önemli Yöreler

- Küçükkuyu
- Bozcaada
- Gökçeada
- Yenice
- Biga
- Bayramiç
- Ezine
- Lapseki
- Ayvacık
- Gelibolu
- Merkez

2. Yöresel Yemekler/Lezzetler

- Koruk Suyu
- Şaraplar
- Kuzu – Oğlak Çevirmeleri
- Lakerda
- Gelincik Şerbeti
- Bayramiç beyazı
- Keşkek
- Kabak çiçeği dolması
- Peynir
- Balık / Tuzlu Sardalye
- Peynir tatlısı
- Köfte
- Kiraz – Şeftali
- Asma yaprağında sardalye
- Yoğurtlu kavurma

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İkinci Oturumu: “Sesli Düşünüyorum”

Sesli Düşünüyorum oturumunda katılımcılara Çanakkale ve yakın çevresini gastronomi turizmi ekseninde etkileyebilecek tüm iç ve dış gelişmeler ile toplumsal yapıdaki değişimler sorulmuş ve toplamda 44 madde belirlenmiştir. Beyin fırtınasının sesli uygulaması olan bu ikinci bölümünde katılımcılar bireysel fikirlerini beyan etmiş

ve seyyar mikrofon yardımıyla fikirlerini herkese duyurma fırsatı yakalamışlardır. Aynı zamanda program editörü tarafından bu görüşler eş zamanlı olarak kayda geçirilmiş ve slayt sayesinde tüm katılımcıların bu yazım sürecini takip etmesi sağlanmıştır.

Tablo 3.9. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Sesli Düşünüyorum” Oturumu Sonuçları

No	Toplumsal Yapıdaki Değişmeler
1	Çanakkale restoranlarında yerli ve yabancı dilde menü eksikliği (Menü içerikleriyle birlikte)
2	Çanakkale’ye özgü yemekler ile ilgili doküman, basılı materyal, vb. eksikliği
3	Çanakkale yemekleriyle ilgili ulusal ve uluslararası yarışmaların henüz yapılmayışı
4	Çanakkale yemeklerinin yerel tanıtımlarının yapılmayışı
5	Standart, Çanakkale’nin her yerinde kullanılabilecek menü oluşturulması hedefi
6	Otellerde, standart menülerle birlikte Çanakkale’ye özgü yemeklerin de servis edilmeyişi
7	Ders olarak “Çanakkale’nin Yerel Lezzetleri” derslerinin olmayışı
8	Aşçılar Derneği - Üniversite işbirliğinin sağlanabilmesi, ortak projeler üretilmesi
9	Peynir tatlısı patentinin ve coğrafi işaretinin alınmamış olması
10	Çanakkale yiyecek ve ürünlerinin organik olması
11	Yemek yarışmaları için uygun alan eksikliği
12	Fuarlarda özellikle yemeklerin yapımı ile birlikte tanıtımının yapılmaması
13	Çanakkale’nin katıldığı fuarlarda yerel lezzetler standı yapılmamış olması
14	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi’nde uygulamalı eğitim yapılabilmesi için “mutfak” bulunmayışı
15	ÇOMÜ’nün gastronomi ile ilgili imkansızlıkları
16	Yerel yönetimleri, STK ve diğer kuruluşların desteklemeyişi
17	Çanakkale’deki ticari işletmelerin yarışmalarda sponsorluk desteği vermemeleri
18	Uluslararası ve ulusal çapta Çanakkale’de konferanslar düzenlenmemesi
19	Çanakkale’de gastronomi turizminin hak ettiği yerde olmayışı
20	Gelibolu’ya gelen yoğun turiste, Çanakkale genelinin yerel yemeklerinin sunulmuyor olması
21	Bozcaada şarapları, içkilerinin turistlere sunulmuyor olması, tadım günleri yapılmaması
22	Koruk suyu tanıtımının yapılmayışı
23	Çanakkale’de bulunan restoranlarda yerel lezzetlerin sunulmayışı
24	Alternatifli menülerin sunulmaması
25	Belediyelerin ikram yerlerinde Çanakkale’ye özgü yemeklerin olmayışı
26	Hijyen, yemek içeriklerinin menülere konulmaması
27	Kaz Dağları’nda yer alan eski, yerleşik köylerin yaptıkları yöresel yemekler şehre indirilmeli
28	Turistlerin Çanakkale’de konaklama sürelerinin az olması

29	Yoğun turistin geldiği Gelibolu’da yer alan restoranların, tesislerin yetersizliği
30	Gökçeada balığının meşhur olmasına rağmen uygun fiyat - sunuş şekli eksikliği
31	Peynir helvası ile hoşmerimin karıştırılması
32	Çanakkale rehberlerinin, yeterli bilgi olmadığından yöresel yemeklere yönlendiremeyişi
33	Çanakkale yemekleri yapan aşçıların yetkililerden ve resmi makamlardan destek görememesi
34	Çanakkale yemeklerinin sunulacağı mekanların (restoran, lokanta vb.) olmayışı
35	GESTAŞ gemilerinde, mutfağa gerek duymayacak, Çanakkale yemekleri ve bölgeye özgü özel ürünleri ikram edilmeli
36	Çanakkale sardalyesi tanıtım - sunma yetersizliği
37	Çanakkale’nin otantik sokaklarında Çanakkale’ye özgü lezzetleri sunan lokantaların olmayışı
38	Çanakkalelilerin Çanakkale tanıtımına (gastronomi ve diğer turizm olanakları kapsamında) ilgisizliği
39	Çanakkale’de yemek yenecek yerlerde hijyen, görünüm eksikliği
40	Çanakkale’de aşçıların hijyen, temizlik ve görüntü eksikliği
41	Çanakkale aşçıları ve restoranlarının eğitim eksikliği
42	Çanakkale’ye değer veren aşçıların, hocaların burada olmasına rağmen değerlendiremeyişi

Ortak Akıl Arama Çalışmayı Üçüncü Oturumu: “Netleşelim”

Katılımcılardan ikinci oturumda sesli düşünerek belirledikleri gastronomi turizmi eksenli değişimleri Çanakkale turizmi açısından fırsat veya tehdit olabilecek gelişmeler şeklinde ayrıştırmaları söylenmiş ve çalışma gruplarında ortak puanlama ile en fazla öne çıkan maddeleri belirlemeleri istenmiştir.

Tablo 3.10. Ortak Akıl Arama Çalışmayı “Netleşelim” Oturumu Sonuçları

GASTRONOMİ TURİZMİ ODAĞINDA OLUMLU TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Standart, Çanakkale’nin her yerinde kullanılabilir menü oluşturulması hedefi
2	ÇOMÜ’nün Çanakkale lezzetleri üzerindeki çalışmaları
3	Ezine peynirinin dünyaca ünlü olması
4	Aşçılar Derneği - Üniversite işbirliğinin sağlanabilmesi
5	Çanakkale’ye has peynir tatlısı ve bu tatlının Çanakkale dışında bulunmaması
6	Çanakkale yiyecek ve ürünlerinin organik olması
7	Uluslararası ve ulusal çapta Çanakkale’de konferanslar düzenlenmesi gerekli
8	Gökçeada’nın Cittaslow kapsamında olması
9	Çanakkale ilçelerine özel ürünlerin bulunması (Yenice biberi, Bayramiç elması gibi)
10	Koruk suyu gibi meşhur bir suyunun bulunması

GASTRONOMİ TURİZMİ ODAĞINDA OLUMSUZ TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Çanakkale restoranlarında yerli ve yabancı dilde menü eksikliği (Menü içerikleriyle birlikte)
2	Çanakkale’ye özgü yemekler ile ilgili doküman, basılı materyal, vb. eksikliği
3	Çanakkale yemekleriyle ilgili yarışmaların henüz yapılmayışı
4	Çanakkale yemeklerinin yerel tanıtımlarının yapılmayışı
5	Yemek yarışmaları için uygun alan eksikliği
6	Yemek yarışmalarının ve Çanakkale yemeklerinin ulusal - uluslararası yarışmalarının yapılmamış olması
7	Fuarlarda özellikle yemeklerin yapımı ile birlikte tanıtımının yapılmaması
8	Çanakkale’nin katıldığı fuarlarda yerel lezzetler standı yapılmamış olması
9	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi’nin uygulama için “mutfak” bulunmayışı
10	ÇOMÜ’nün gastronomi ile ilgili imkansızlıkları
11	Yerel yönetimleri, sivil toplum kuruluşları ve diğer kuruluşların desteklemeyişi
12	Çanakkale’deki ticari işletmelerin yarışmalarda sponsorluk desteği vermemeleri
13	Bozcaada şarapları, içkilerinin turistlere sunulmuyor olması
14	Hijyen, yemek içeriklerinin menülere konulmaması
15	Yoğun turist geldiği Gelibolu’da yer alan restoranların, tesislerin yetersizliği

Belirlenen olumlu/olumsuz tablolarında yer alan maddelerde, katılımcılardan aldıkları oylara göre en gerekli olandan daha az önemli olana doğru bir sıralama yapılmıştır.

Çalışma gruplarından gelen ortak puanlar tartılı ortalama yöntemi ile her grubun katsayısı eşit olmak üzere değerlendirilmiştir. Bu şekilde en fazla oyu alan maddeler ile “Olumlu/Olumsuz Tablosu” oluşturulmuştur.

Ortak Akıl Arama Çalışmayı Dördüncü Oturumu: “İç Görüm”

Katılımcılardan Çanakkale’de gastronomi turizmi düşünüldüğünde fırsat ya da tehdit sayılabilecek maddeleri, avantajlı ve dezavantajlı yönleri belirlemeleri istenmiştir. Çalışma gruplarından elde edilen maddeler herhangi bir önem sırasına sokulmadan birbirine eklenerek tek liste halinde sunulmuştur.

Tablo 3.11. Gastronomi Turizmi Çalışmayı Güçlü – Zayıf Yönler Listesi

GASTRONOMİ TURİZMİNDE ÇANAKKALE’NİN AVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Menü açısından zengin bir mutfak olması (Osmanlı ve Rumlardan gelen)
2	Yiyecek - içeceği sunabilen personelin Çanakkale’de bulunması
3	Doğal lezzetlerin katkısız yetiştirilmeye müsait olması
4	Coğrafi açıdan yiyecek - içeceklerin uygun bir bölgede olması
5	Yıl içinde gelen yerli ve yabancı turistlerin çokluğu
6	Kaz Dağları’nda birkaç yüzyıllık yerleşik köylülerin bulunması ve yöresel kültürün günümüze kadar devam etmesini sağlamaları

7	Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların doğal ortamlarında yetiştirilmesi, gelişmiş hayvan yetiştiriciliğinin ve Biga'da Türkiye'nin sayılı hayvan pazarının bulunması
8	Çanakkale'ye özgü balıkların olması (Sardalye, yılan balığı, sazan, ahtapot, kalamar gibi deniz ürünlerinin Çanakkale'ye has tatlarda olması)
9	Peynir helvasının bilinirliği
10	ÇOMÜ'nün desteği ile yemek yarışmalarına iştirak etme imkanı bulunması
GASTRONOMİ TURİZMİNDE ÇANAKKALE'NİN DEZAVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Gastronomi alanında yeterli tanıtım yapılamaması
2	İngilizce - Türkçe standart menünün olmayışı
3	Kamu kurum ve kuruluşların, STK'ların ortak hareket edememesi
4	Yemek uygulama ve tanıtım yerlerinin yeterli seviyede olmayışı
5	Resmî kurumlardan yeterli maddi destek ve teşvik alınamaması
6	Yerel işletmelerde sunulan menülerin yöresellikten uzak olması
7	Çanakkale'ye özgü ürünlerin patentinin ve coğrafi işaretlerin alınmayışı
8	Turizm sektöründeki yetersiz istihdam
9	Çanakkale'ye gelen turistlerin düşük konaklama süreleri
10	ÇOMÜ'de gastronomi bölümlerine, gerekli mutfak ve teçhizatın sağlanamamış olması
11	Yarışmalar için işletmelerden sponsorluk alınamaması

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Beşinci Oturumu: "Reçetem"

Belirlenen olumlu/olumsuz maddeler, avantajlı dezavantajlı yönler her çalışma grubuna çıktı şeklinde sunularak bu tablolar dikkate alındığında Çanakkale'de gastronomi turizmini en iyi duruma getirmek için yapılması gerekenler belirlenmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde sunulmuştur. Bu oturumda diğer oturumlardan farklı olarak gruplar tavsiye maddelerinde "Önem ve Yapılabilirlik Puanı" belirlemek zorundadırlar.

Tüm gruplardan gelen tavsiyeler bir araya getirilip, ağırlıklı toplam puana göre sıralandığında aşağıdaki tablo elde edilmiştir.

Tablo 3.12. Gastronomi Turizmi Çalıştayı Öneriler Listesi

ÇANAKKALE'DE GASTRONOMİ TURİZMİNİN GELİŞMESİ İÇİN TAVSİYELER		Önem	Yapılabilirlik	Tartılı Toplam Puan
1	Çanakkale'deki tüm köy ve ilçeler taranarak yöreye özgü tarifler çıkarılmalı	10	10	100
2	Çanakkale'ye özgü oluşturulacak menülerde ulusal ve uluslararası yarışmalar düzenlenmeli	10	10	100
3	Gestaş feribotlarında Çanakkale mutfağı ve ikramlıkları reyonunun açılması gerekmektedir	10	10	100
4	ÇOMÜ Gastronomi bölümünün merkez kampüste de yapılması	10	10	100
5	Sardalye festivali yapılması gerekir	10	10	100

6	Domates tatlısının tanıtımının yapılması	10	10	100
7	Çanakkale zeytinyağlı ürünlerinin yapılması ve sunumu	10	10	100
8	Yöresel tatlara ulaşmak için ulaşım araçlarının sayılarının artırılması	10	10	100
9	Üniversite, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları, Çanakkale'ye özgü gastronomi ürünleri konusunda çalışmalar yapmalı	10	8	80
10	Çanakkale'ye özgü ürünlerin patentlerinin ve coğrafi işaretlerin alınması	10	8	80
11	Turistlere hizmet sunan restoran - kafe eksikliğinin giderilmesi	10	8	80
12	Gastronomi konusunda yapılan akademik çalışmaların desteklenmesi	8	9	72
13	Tüm işletmelerin ortak kullanabileceği standart menüler düzenlenmeli (birkaç dilde hazırlanan)	8	8	64
14	İşletmelerin ara eleman ihtiyaçlarının tespit edilerek üniversitede gerekli bölümler açılmalı	8	8	64

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Altıncı Oturumu: “Ben Olsam”

Gastronomi çalıştaya katılan katılımcılarımız tüm yetkilerin kendisinde olduğunu düşünerek gastronomi turizmi açısında yapmak istediklerini bireysel olarak kağıda dökmüşlerdir. Genel olarak katılımcılarımızın bu bölümde yazdığı görüşlerin özeti aşağıdaki gibidir:

Çanakkale sınırları içindeki eski köy yerleşimlerinde yaşayan halkın yaptığı yemek çeşitlerini araştırarak bir gastronomi veri tabanı oluştururdum. Öne çıkan tatları sebze, et sınıflandırılması yapılarak uzmanların katkılarıyla yeniden yorumlayıp ziyaretçilere ulaştırılmasını sağladım.

İşletmelerin denetimleri kesinlikle yetersizdir. Hijyen ve davranış konusunda gastronomi alanında faaliyet gösteren işletmelerdeki personeli eğitirdim.

Gastronomi konusunda profesyonellerin bir araya gelmesi için aylık toplantılar düzenledim.

Gastronomi organizasyonları ve fuarlara katılım için etkin sponsorlar bulurdum.

Ulusal ve uluslararası gastronomi yarışmalarının Çanakkale’de yapılabilmesi için girişimlerde bulunurdum.

Öncelikle tüm ilçe, belde ve köylerdeki yöresel ürünlerin tespit edilerek kayıt altına alınmasına çalışırdım. Kayıt altına alınan bu tarifleri üniversite hocaları ve profesyonel aşçıların yardımıyla resimli olarak “Çanakkale Lezzetleri” adıyla kitaplaştırır ve birçok dilde hazırlatırdım.

Derlenen bu tariflerle yerli ve yabancı turistler için yöresel bir mekânda uygulama alanı yaratılmasına çalışırdım. Turistlerin bu lezzetleri tanımak ve yerinde canlı olarak kendisinin uygulama yapmasını sağlamak için imkanları zorlardım.

Çanakkale’deki yerel, özgün ürünleri patentini alarak ulusal ve uluslararası boyutta sunardım.

Türkiye’nin dört bir yanından Gelibolu’ya gelen şehitlik ziyaretçileri için hizmet ve-



recek, kâr amacı gütmeyen, tanıtım amaçlı, yöresel ürünleri sunabilecek bir mekân hazırlardım. Bu sayede tüm Türkiye’den gelen ziyaretçilere Çanakkale’nin yaşayan kültürü ile ilgili bilgi edinmesini sağlardım.

Türk, Rum ve göçmen ailelerin yaşadığı Çanakkale’de mevcut gastronomi çok zengin olmasına karşın iyi bir menü çalışması mevcut değildir. Yerli ve yabancı turistlere hitap edebilecek farklı dillerde bir menü çalışması yapardım. Bu menüyü turistik mekânlara ücretsiz olarak sunardım. Ancak bu menünün takip edilip denetlenmesini sağlamak da gereklidir. Ayrıca lezzetlerinin de denetlenmesine dikkat ederdim.

Çanakkale merkezde bulunan ve öğrenciyeye yönelik menü yapan işletmelere ayrı bir statü verirdim. Turistlerin bu tarz yerlere gitmesini sakıncalı buluyorum, kötü reklam oluyor.

Otellerde peynir, zeytin ve Çanakkale’de üretilen diğer ürünlerin ücretsiz tattırılması için çalışmalar yapardım. Merkezde yer alan ve turistlerin özellikle tercih ettikleri otellerin yemek konusunda yöresel tatlarla ve lezzetler önem vermesini sağlamak, tanıtım için yapılabilecek çok önemli bir çalışmadır.

18 Mart Üniversitesinde gastronomi ile ilgili bölümlerin daha zengin hale getirilmesine çalışırdım. Ayrıca bu üniversitemizde yetişen öğrencilerin Çanakkale’de kalabilmesi için özel teşvikler ve özendirici imkânlar yaratırdım.

Çanakkale’ye ait domates reçeli, efibadem, kabak çiçeği dolması, Ezine peyniri, organik içecekler, peynir tatlısı gibi öne çıkan ürünlerin sunulduğu restoranlar zincirini İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde faaliyete sokardım.

Çanakkale’de yetişen keçi-oğlak etinin çok lezzetli olduğu bilinmektedir. Sırf Çanakkale’de yetişen hayvanlardan elde edilen et ürünlerinin kullanıldığı markaların oluşturulması için teşvikler verirdim.

3.4. Termal Turizm Çalıştayı

Çanakkale ilinde termal turizm ile ilgili uzmanlar, rehberler, kurum ve kuruluşlar, sektör temsilcileri, tesis işlemecileri yetkilileri ve temsilcileri davet edilerek çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İlk Oturumu: “Bu Benim Görüşüm”

“Termal Turizm Çalıştayı” katılımcılarına, kendi görüşlerini yazabilecekleri 5 soruluk bir anket, çalıştayı başında uygulanmıştır. Anket cevapları açık uçlu bırakılmış ve katılımcıların tüm görüşlerini yazmaları istenmiştir. Anket soruları aşağıdaki gibidir:

1. Sizce Çanakkale’de “Termal Turizm” uygun yöreler nerelerdir?
2. Sizce yukarıda belirtilen yörelerin termal turizme kazandırılması için ne gibi altyapı ihtiyaçları vardır?
3. Sizce bu yöreler, termal turizme yatırım için ne kadar uygundur?
4. Yukarıda söylediğiniz yöreler ile ilgili mevcut durumda ne gibi sorunlar vardır?
5. Sizce bu yörelerin, termal turizme kazandırılması için nasıl bir yol haritasının izlenmesi gerekmektedir?

Çalıştay katılımcılarının katkıları ve önerileriyle aşağıdaki yöreler, termal turizm alanında değerlendirilebilmesi için dile getirilmiştir:

3.4.1. Termal Turizmde Öne Çıkarılabilecek Kaynaklar

- Tuzla
- Kestanbol
- Bardakçılar
- Karailıca
- Çan
- Kırkgeçit
- Kocabaşlar
- Külcüler
- Hıdırlar
- Küçükçetmi
- Ezine
- Palamutoba
- Çeltik
- Alibey çiftliği
- Türkmenli

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İkinci Oturumu: “Sesli Düşünüyorum”

Sesli Düşünüyorum oturumunda katılımcılara Çanakkale turizm, termal turizm açısından etkileyebilecek tüm iç ve dış gelişmeler ile toplumsal yapıdaki değişimler sorulmuş ve toplamda 71 madde belirlenmiştir. Beyin fırtınasının sesli uygulaması olan bu ikinci bölümünde katılımcılar bireysel fikirlerini beyan etmiş ve seyyar mikrofon yardımıyla fikirlerinin herkes tarafından duyulmasına olanak sağlamıştır. Aynı zamanda bir editör tarafından bu görüşler eş zamanlı olarak kayda geçirilmiş ve projeksiyondan yansıtılan slayt sayesinde tüm katılımcıların bu yazım sürecini takip etmesi istenmiştir.

Tablo 3.13. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Sesli Düşünüyorum” Oturumu Sonuçları

	Toplumsal Yapıdaki Değişmeler
1	Nitelikli eleman eksikliği
2	Çanakkale’de eğitim alan öğrencilerin Alanya, Antalya gibi yörelere gitmeleri
3	Çanakkaleli ticari işletmelerin ucuz işçi - öğrenci çalıştırma isteği
4	Sezon bitiminde ticari işletmelerin geçici elemanları işten çıkarmaları
5	Termal turizmde yeterli yatırımın olmayışı
6	Termal turizme yeterli teşvikin olmayışı
7	Termal turizm ile ilgili yönlendirme, bilgilendirmelerin yetersizliği (Şehir içi ve dışı tabelalar, yönlendirmeler, vb.)

8	Yenice, Çan, Bayramiç gibi termal turizm noktalarına ulaşım yetersizliği
9	Turizm Danışma Bürolarının bilgi eksikliği
10	İnternet ve sanal ortamlarda tanıtım eksikliği
11	Termal turizmin sağlık turizmi içinde değerlendirilmesi gerekmektedir.
12	Çanakkale’de termal turizmin, rakip illerdeki tesislere göre dezavantajlı olması
13	Termal turizm işletmelerinin ilgisizliği
14	Yerli turistten ziyade yabancı turistlere termal turizmin tanıtılması gerekir
15	Çanakkale su kaynaklarının sağlık turizmi ile ilgili bilimsel analizi yapılmalı
16	Gökçeada tuz gölü çamurunun romatizmalı hastalıklara iyi gelmesi
17	Termal turizm yol haritası çıkarılmalıdır
18	Bölgedeki kaplıcaların tarihi önemi
19	Çanakkale’deki kaplıcaların eski zamanlardan bu yana hizmet vermesi
20	Bölgedeki kaplıcaların Osmanlı döneminde askerlerin kılıç yaralarına iyi gelmesi ve tarihten gelen bu özellik termal turizm noktaları tanıtımlarında mutlaka vurgulanmalı
21	Alexandra Troas’ın tifo hastalığına bölgedeki kaplıcaların iyi gelmesi
22	Havari Aziz Paul İncil’in 16 ve 26. bölümlerinde Alexandra Troas’tan bahsetmesi dolayısıyla kazandığı tarihi önem
23	Çanakkale’deki kaplıcaların mitoloji ve eski kaynaklarda yer alması
24	Osmanlı döneminde buradan alınan suyla çeşitli yaraların, böbrek rahatsızlıklarının tedavilerinin yapılması
25	Biga’da gazilerin tedavi edilmesi (Çanakkale Savaşı)
26	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu’nun (TAEK) bölge kaplıcalarına gelen hastalar üzerinde yaptıkları çalışmalar
27	Altyapı eksikliği
28	Tesis yetersizliği
29	Yerel yönetim temsilcileri ve Kent Aktörlerinin çalışmaları
30	ÇOMÜ’nün çalışmaları
31	Planlama ve projelendirme eksikliği
32	ÇOMÜ öğrencilerinin, bölgedeki termal tesislerin tanıtım yetersizliğinden dolayı, termal tesislerde uygulamalı çalışmalar yapamaması
33	Çanakkale’de vatani görevini yapan askerlere ve yemin törenlerine gelen asker ailelerine şehrin tanıtılma gereği
34	Öğrenci velilerine Çanakkale’nin tanıtılma gereği

35	Çanakkale bölgesinin turizm teşviklerinde yukarılara çıkarılması gereği
36	Çanakkale lobisinin yetersizliği
37	GMKA'nın ve teşvik veren kurumların bölgeye teşviklerinin yetersiz oluşu
38	İşletmelerin projelerde, yeterli resmi desteği görememesi
39	Biga ilçesinde bulunan Kırkgeçit bölgesinde büyük çaplı modern ulusal ve uluslararası sporcularında kamp yapabileceği ve tedavi olabileceği bir tesisin yapımına başlanmış olması
40	Valiliğin ve kaymakamların projelere destek vermesi ve proje üretmeleri
41	Turizm acentelerinin termal turizm tanıtımlarına yeterli katkıyı vermemeleri
42	Özellikle termal turizmde sezonun uzatılması için gerekli projelerin yapılamaması
43	Kestanbol'da yer alan ve ıslaha ihtiyacı olan derenin varlığı
44	Çanakkale'ye gelen ziyaretçilere termal turizm yönlendirmesi yapılarak ziyaretçilerin kalış sürelerinin uzatılması
45	Ulusal gazetelerde köşe yazarlarının Çanakkale'ye ilgilerinin çekilmesi
46	Tesislerin kapasite yetersizliği
47	Tesislerin, şehir altyapısı ile ilgili eksiklikleri kendilerinin gidermek zorunda kalması
48	Termal tesislere, ulaşım şirketlerinin ulaşım kolaylığı sunmaları
49	Termal turizm bölgeleri kaymakamlarının, resmi temsilcilerin il düzeyinde başvurular yapmayışı
50	Merkezi yönetim yerel temsilcilerinin duyarlılığı
51	Termal tesislerin devamlı ziyaretçilerinin olması (referans ile gelmesi)
52	Bölgede faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin ve derneklerin projelere katılması gerekmektedir.
53	Yerel termal otellerin turizm belgesi alması için teşvikler ve destekler verilmelidir
54	Çanakkale'deki termal suların termal anlamda ön plana çıkan su kalitesi vurgulanmalı
55	Termal turizm yerlerinin triatlon sporu ile ilgili doğal bir parkur oluşu eko turizmi ikame edebilmesi
56	Kaplıcalarının vücut direncine, sedef hastalığı gibi birtakım cilt hastalıklarına doğal destek olması
57	Ezine - Bayramiç - Ayvacık (Assos Destinasyonu) termal, turizm, tarih ve kültürde ortak akıl çalışmalarını güçlendirerek sürdürmelidir

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Üçüncü Oturumu: "Netleşelim"

Katılımcılardan ikinci oturumda sesli düşünerek belirledikleri toplumsal yapıdaki değişimleri termal turizm ekseninde Çanakkale'deki turizmi etkilemesi açısından fırsat veya tehdit olabilecek gelişmeler şeklinde ayrıştırmaları söylenmiş ve çalışma gruplarında ortak puanlama ile en fazla öne çıkan maddelerden 10'ar madde belirlemeleri istenmiştir.

Tablo 3.14. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Netleşelim” Oturumu Sonuçları

TERMAL TURİZM ODAĞINDA OLUMLU TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Termal turizmin sağlık turizmi içinde değerlendirilmesi gerekmektedir.
2	Yerli turistten ziyade yabancı turistlere termal turizmin tanıtılması gerekir.
3	Çanakkale su kaynaklarının sağlık turizmi ile ilgili bilimsel analizlerinin yapılması gereklidir.
4	Gökçeada tuz gölü çamurunun romatizmalı hastalıklara iyi gelmesi
5	Termal turizm yol haritası çıkarılmalıdır.
6	Bölgedeki kaplıcaların tarihi önemi
7	Çanakkale’deki kaplıcaların eski zamanlardan bu yana hizmet vermesi
8	Bölgedeki kaplıcaların Osmanlı döneminde askerlerin kılıç yaralarına iyi gelmesi
9	Alexandra Troas’ın tifo hastalığına bölgedeki kaplıcaların iyi gelmesi
10	Havari Aziz Paul İncil’in 16 ve 26. bölümlerinde Alexandra Troas’tan bahsetmesi, dolayısıyla termal bölgelerin kazandığı önem
11	Çanakkale’deki kaplıcaların mitoloji ve eski kaynaklarda yer alması
12	Osmanlı döneminde bölgedeki termal kaynaklardan alınan suyla sedef hastalığı gibi cilt hastalıklarının tedavilerin yapılması
13	Çanakkale’deki kaplıcaların altın maddesi yönünden zengin olması ve altın suyu ban-yosunun yapılması
14	Bölgedeki kaplıcaların mineraller açısından ve su sıcaklığı açısından ülkemizdeki birçok kaplıcaya göre avantajlı yönlerinin olması
TERMAL TURİZM ODAĞINDA OLUMSUZ TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Nitelikli eleman eksikliği
2	Çanakkale’de eğitim alan öğrencilerin Alanya, Antalya gibi yörelere gitmeleri
3	Çanakkaleli ticari işletmelerin ucuz işçi - öğrenci çalıştırma isteği
4	Sezon bitiminde ticari işletmelerin geçici elemanları işten çıkarmaları
5	Termal turizmde yeterli yatırımın olmayışı
6	Termal turizme yeterli teşvikin olmayışı
7	Termal turizm ile ilgili yönlendirme, bilgilendirmelerin yetersizliği (Şehir içi ve dışı tabelalar, yönlendirmeler, vb.)
8	Yenice, Çan, Bayramiç gibi termal turizm noktalarına ulaşım yetersizliği
9	Turizm Danışma Bürolarının bilgi eksikliği
10	İnternet ve sanal ortamlarda tanıtım eksikliği
11	Çanakkale’de termal turizmin, rakip illerdeki tesislere göre dezavantajlı durumda olması
12	Termal turizm işletmelerinin ilgisizliği
13	Altyapı eksikliği
14	Çanakkale lobisinin yetersizliği
15	Planlama ve projelendirme eksikliği

Belirlenen Olumlu/Olumsuz tablolarında yer alan maddeler katılımcılardan aldıkları oylara göre en gerekli olandan daha az önemli olana doğru bir sıralama yapılmıştır.

Çalışma gruplarından gelen ortak puanlar tartılı ortalama yöntemi ile her grubun katsayısı eşit olmak üzere değerlendirilmiştir. Bu şekilde en fazla oyu alan maddelerle Olumlu/Olumsuz tablosu oluşturmuştur.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Dördüncü Oturumu: “İç Görüm”

Katılımcılardan Çanakkale’de termal turizm düşünüldüğünde fırsat ya da tehdit sayılabilecek maddeleri, avantajlı ve dezavantajlı yönleri belirlemeleri istenmiştir. Çalışma gruplarından elde edilen maddeler herhangi bir önem sırasına sokulmadan birbirine eklenerek tek liste halinde sunulmuştur.

Tablo 3.15. Termal Turizm Çalıştayı Güçlü – Zayıf Yönler Listesi

TERMAL TURİZMDE ÇANAKKALE’NİN AVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Çanakkale kaplıcalarının kültürel ve tarihi geçmişi
2	ÇOMÜ ‘nün konuyla ilgili bilimsel çalışmaları
3	İlçe kaymakamlıklarının ve valiliğin konuyla ilgili olması
4	Çanakkale’ye dışarıdan gelen asker ve öğrenci ailelerine yapılabilecek tanıtımlar
5	Termal turizmin, bölgede tam olarak uygulanmasa da turizm anlamında 12 ay yapılabiliyor olması
6	Tarihte birçok hastalık, yaralanmalar, sedef hastalığı, doğurganlık gibi problemlerin Çanakkale’deki şifalı sularla iyileştiriliyor olması
7	Termal turizmin, doğal ve zinde yaşama destek olarak kamuoyunda ünlenmesi
8	Su kalitesinin Türkiye’de bulunan birçok sudan daha kaliteli olması, az miktarda altın ihtiva etmesi
9	Ekoturizm ve Triatlon için doğal bir ikame turizm fonksiyonu içermesi
10	Çanakkale’nin konumu itibarıyla dış ülkelere yakınlığı
TERMAL TURİZMDE ÇANAKKALE’NİN DEZAVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Çanakkale’de yeterli turizm ara elemanı azlığı
2	Bölgedeki termal turizm kaynaklarının, Çanakkale halkı tarafından bile yeterli düzeyde bilinmemesi
3	Karayolları levhalarının termal turizm içerikli olmayışı
4	Termal turizm noktalarına ulaşımın zor olması, bilinirliği olmaması veya sağlanamaması
5	Termal turizm bölgelerinde gerekli altyapı yatırımlarının yapılmaması
6	Mevcut tesislerin modernleştirilememesi
7	Çanakkale’ye gelen genel turistlerin termal turizmle ilgili bilgileri ve tanıtım olmadığı için konaklama sürelerine olumsuz yansımaları
8	Termal turizm ile ilgili plan - proje eksikliği
9	Kestanbol’daki derenin ıslah edilememesi
10	Termal turizm ile ilgili özel teşvik çıkarılamaması
11	Turizm ile ilgili acente, danışma noktaları gibi yönlendirici vazifesinde olanların termal turizm ile ilgili bilgi eksikliği
12	Çanakkale lobisinin Çanakkale için yeterli ölçüde dikkat çekici çalışmalar yapmıyor olması

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Beşinci Oturumu: “Reçetem”

Belirlenen olumlu/olumsuz maddeler, avantajlı dezavantajlı yönler her çalışma grubuna çıktı şeklinde sunulurken, bu tablolar dikkate alındığında Çanakkale’de termal turizmi en iyi duruma getirmek için yapılması gerekenler belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde sunulmuştur. Bu oturumda diğer oturumlardan farklı olarak gruplar tavsiye maddelerinde “Önem ve Yapılabilirlik Puanı” belirlemek zorundadırlar.

Tüm gruplardan gelen tavsiyeler bir araya getirilip, ağırlıklı toplam puana göre sıralandığında aşağıdaki tablo elde edilmiştir.

Tablo 3.16. Termal Turizm Çalıştayı Öneriler Listesi

	ÇANAKKALE’DE TERMAL TURİZMİNİN GELİŞMESİ İÇİN TAVSİYELER	Önem	Yapılabilirlik	Tartılı Toplam Puan
1	Termal turizmde ilin yüksek potansiyelin kullanılmasının sağlanması	9	9	81
2	Tesislerin modernize edilerek ilgi odağı haline getirilmesi	10	8	80
3	Termal turizmin uzun konaklama süreleri düşünülerek tesislerin etrafındaki sosyal olanak ve ekoturizm aktivitelerin zenginleştirilmesi gerekmektedir	8	10	80
4	Sektörel eğitilmiş eleman eksikliğinin giderilmesi	10	7	70
5	Ajans - proje desteklerinin hazırlanması	9	7	63
6	Termal turizm noktalarına ulaşım ve altyapı problemlerinin giderilmesi	10	6	60
7	Özellikle termal turizmin tedavi yönlendirmeli reklam ve tanıtımlarının yapılması	10	6	60
8	Şehrin turist noktalarına termal turizm yönlendirmelerinin konumlandırılması	10	5	50
9	Reklam ve markalaştırma çalışmalarının yapılması ile şehrin termal turizmde marka kent haline getirilmesi	10	5	50
10	Kent aktörleri yöneticiler ve yatırımcıların ortak akılla hareket etmelerinin sağlanması	10	5	50
11	Suların kimyasal özellikleri yanı sıra, bölgelerin doğal güzelliği ile birlikte öne çıkarılması	10	4	40
12	Potansiyellerin değerlendirilmesi (Dağ turizmi, su turizmi, antik turizm, vb.)	9	4	36
13	Ulusal ve uluslararası çapta sporcu tedavi ve kamp merkezleri kurarak önemli spor kulüplerinin kamp için bölgeye çekilmesinin sağlanması	10	1	10

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Altıncı Oturumu: “Ben Olsam”

Termal turizm çalıştaya katılan katılımcılarımız tüm yetkilerin kendisinde olduğunu düşünerek termal turizm açısından yapmak istediklerini bireysel olarak kâğıda dökmüşlerdir. Genel olarak katılımcılarımızın bu bölümde yazdığı görüşlerin özeti aşağıdaki gibidir:

- Çanakkale sınırları içindeki termal tesislerin şehir merkezine uzak olması nedeniyle ulaşım büyük sorundur. Ben öncelikle bu ulaşım meselesini hallederdim. Şehir merkezine uzaklık dezavantaj gibi görünmesine rağmen, kaplıcaların bulunduğu mekânlar doğal bir çevreye sahiptir. Bu doğallığı bozmadan yöresel mimari öğelerini dikkate alarak tesislerin ve çevresinin yeniden imarının yapılmasını isterdim.
- Tesislerin akıllıca yapılacak özelleştirmeye ihtiyacı var. Muhtarlıklar ya da belediyelere ait olan tesisleri hızla özelleştirdim. Özelleştirdiğim tesisleri yalnız bırakmaz tüm alt yapı hizmetini yerel yönetimlerle işbirliği yaparak ayağına götürürdüm. Özelleştirme sonrası kaderine terk edilen işletmelerin geriye gittiği bir gerçektir. Özelleştirilen tesislerin denetimini, amaca uygun çalışmasını, hizmet kalitesini son derece titizlikle yerine getirdim.
- Termal tesisler ile ilgili akademik çalışmalara çok önem verirdim. Jeoloji-jeofizik bölümü akademisyenleri ve tıp akademisyenleri ortak çalışması ile hangi suyun kalitesinin ne olduğu ve hangi hastalığa iyi geldiğini bilimsel verilerle ortaya koyarak bu bilgiler eşliğinde termal tesisleri yeniden yapılandırarak turizme kazandırırdım.
- Termal tesislerin etrafında bulunan ve tesisleri tehdit eden, birçok mikrobu üremesine neden olan derelerin ıslah edilmesine çalışırdım.
- Çanakkale’de konaklama sürelerinin çok az olduğundan şikâyet edilmektedir. Konaklama sürelerinin arttırılmasını sağlamak amacıyla termal tesislerde kür uygulamasına geçilmesini önerirdim.
- Termal tesislerin yer aldığı bölgelere merkezden ulaşım noktalarına doğru düzgün yönlendirme levhaları yapardım. Bu levhaları olduğu yerlerde bu tesislerin hangi sağlık sorunlarına iyi geldiği ile ilgili küçük ipucu bilgileri koyardım.
- Kaplıca tesislerinin civarında yüzlerce yıllık geleneği olan köyler bulunmaktadır. Bu köylüleri eğiterek kaplıcaya gelen insanların alabileceği, yöresel lezzetlerin üretilmesi ve sunulması üzerine eğitimler verirdim. Bu ürünlerin satılabileceği el ürünü çarşılarını hizmete açar, böylelikle tesislerde tedavi olan turistlerin yöreyi tanımalarına ve yörenin ekonomisinin canlandırılmasına katkı sağlardım.
- Türkiye ve yurt dışındaki önemli fizik tedavi merkezlerinin bölgemize hasta yönlendirmesini sağlayacak kapasitede tesis yatırımları yapılmasını sağlardım.
- Tesislerin imarı ile ilgili tarihi sit alanları problemlerini çözerdim. Sit alanı da olsa kazı bölgelerinin sınırlarını yeniden düzenleyip tesislerin gelişimine ve kapasite arttırmasına olanak sağlardım.
- Belli günlere yayarak sağlık turlarını paket halinde, tüm yurttan ve yurtdışı pazarlarında tanıtmaya çalışır, bununla ilgili görsel harita ve cep telefonu uygulamaları üretir, konu ile ilgili tüm fuarlara katılacak bir ekip oluştururdum. Bu konuda GM-KA’dan destek isterdim.
- Yurt içinde bulunan alternatif termal tesislerle kıyaslandığında öne geçen özellik buradaki su kalitesinin çok üst düzeyde olduğudur. Yapılacak pazarlamada reka-



bet gücünün su kalitesi kullanılarak uygulanmasına çalışırdım. “Sizi altın banyosunda iyileştiriyoruz.” gibi sloganlar ürettirdim.

- Bölgedeki kaplıcalar ile ilgili “Osmanlı zamanında burada tedavi edilemeyen kırık yaralarının iyileştirildiği” yönünde olan bilginin kaynaklardan araştırılması ve doğrulanması ile büyük bir reklam öğesinin elde edileceğini düşünüyorum. Yapılacak akademik bir araştırma ile Türk ve yabancı kaynaklardan bu yönde araştırmaların yapılmasına olanak sağladım.

3.5. İnanç Turizmi Çalıştay

Çanakkale ilinde inanç turizmi ile ilgili olan, farklı inanç kültürlerine ait temsilciler, rehberler, kurum ve kuruluşlar, dernek ve yetkilileri davet edilerek çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İlk Oturumu: “Bu Benim Görüşüm”

İnanç turizmi çalıştay katılımcılarına, kendi görüşlerini yazabilecekleri 5 soruluk bir anket, çalıştayı başında uygulanmıştır. Anket cevapları açık uçlu bırakılmış ve katılımcıların tüm görüşlerini yazmaları istenmiştir. Anket soruları aşağıdaki gibidir:

1. Sizce Çanakkale’de “İnanç Turizmine” uygun bölgeler nerelerdir?
2. Sizce yukarıda belirttiğiniz bölgelerin inanç turizmine kazandırılması için ne gibi altyapı ihtiyaçları vardır?
3. Sizce bu bölgeler, inanç turizmi yatırım için ne kadar uygundur?
4. Yukarıda söylediğiniz bölgeler ile ilgili mevcut durumda ne gibi sorunlar vardır?
5. Sizce bu bölgelerin, inanç turizmine kazandırılması için nasıl bir yol haritasının izlenmesi gerekmektedir?

3.5.1. İnanç Turizminde Öne Çıkarılabilecek Bölgeler

Çalıştay katılımcıların katkıları ve önerileriyle aşağıdaki bölgeler, turizm alanında değerlendirilebilmesi için dile getirilmiştir:

- Gelibolu
- Behramkale
- Kemalli Köyü
- Merkez
- Tahtakuşlar Köyü
- Gökçeada
- Bozcaada
- Ezine
- Bolayır
- Hamzakoy
- Fener Meydanı
- Biga

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İkinci Oturumu: “Sesli Düşünüyorum”

Sesli Düşünüyorum oturumunda katılımcılara Çanakkale’yi inanç turizmi açısından etkileyebilecek tüm iç ve dış gelişmeler ile toplumsal yapıdaki değişimler sorulmuş ve toplamda 32 madde belirlenmiştir. Beyin fırtınasının sesli uygulaması olan bu ikinci bölümünde katılımcılar bireysel fikirlerini beyan etmiş ve seyyar mikrofon yardımıyla fikirlerinin herkes tarafından duyulmasına olanak sağlanmıştır. Aynı zamanda bir editör tarafından bu görüşler eş zamanlı olarak kayda geçirilmiş ve slayt sayesinde tüm katılımcıların bu yazım sürecini takip etmesi istenmiştir.

Tablo 3.17. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Sesli Düşünüyorum” Oturumu Sonuçları

	Toplumsal Yapıdaki Değişmeler
1	Şehrin tüm inanç yerlerini gösterecek bir harita, yönlendirmenin olmayışı
2	Ayvacık ilçesinde bulunan tarihi öneme haiz Murat Hüdavendigâr Camii
3	Merkez Saraycık Köyü’nde bulunan Saraycık Tekkesi ile ilgili ÇOMÜ Öğretim üyelerinin katkılarıyla projelerin yapılması
4	Şehrin genelinde ulaşım, konaklama, tesis ve teşvik eksikliği
5	Metropolitanlık ve İslam öncesi inançlara ait yaşatılan değerlerin inanç turizmindeki yerinin kavranamayışı
6	Temel problemlerin çözümlenmeyişi
7	Yenice’de bulunan İssız Cuma Mescidi’nin yapısal özellikleri (madeni çivi kullanılmadan ahşap bir yapı yapılmış ve kullanılan tahtaları böcekler yemekte ve ıslanmadığı sürece çürümekte) ve burada düzenlenen hayır ve panayırılar
8	Şehri turizme açma adına şehrin dokusunu bozmamak gereklidir
9	Kaz Dağları’nın mitolojik önemi (Sarıkoz efsanesi ile ilgili çalışmalar yapılabilir)
10	Bayramiç’de bulunan ve etrafında haziresi de bulunan, 14.yy’a ait bir yapı olan Ahi Camii’nin (esas adı Hacı Balığ Camii) inanç turizmine kazandırılması
11	Projelerin yerinde, şehre uygun ve rahatsız etmeyecek şekilde hazırlanması gereklidir
12	Çanakkale’de var olan tasavvuf geleneği ve Bektaşiliğe ait unsurların ön plana çıkarılmayışı,
13	Bozcaada Ayazma Manastırı’nda Aya Paraskevi Günü nedeniyle adaya gelen turist yoğunluğu
14	Çanakkale’de Ermeni Kilisesi’nin tiyatro haline getirilmesi
15	Gelibolu’da kurulan simülasyon merkezindeki tanıtımın son derece taraflı olması sebebiyle yerli ziyaretçilerin olumsuz, yabancı ziyaretçileri ise rencide edici yönde faaliyet göstermesi, yabancıların bu alanı ziyaret etmemeleri.
16	Gelibolu’nun inanç turizmden yeterli olarak yararlanamaması
17	Gelibolu Bayraklı Baba ziyaret yeri
18	Yazıcızade Mehmet Efendi’nin tanınmaması, tanıtılmaması
19	Hallace Mansur makamının Gelibolu’da bulunması
20	Gelibolu’da birçok türbe ve ziyaret yerlerinin mevcudiyeti
21	Rusya’nın Gelibolu’ya verdiği önem (özellikle Gelibolu Rus Anıtı nedeniyle)
22	Gelibolu Rus Anıtı’nın hizmetlerinin özel bir şirkete devredilmiş olması
23	Gelibolu’nun halihazırda bir inanç merkezi olması

24	Piri Reis'in Gelibolu'da doğmuş olması
25	2013 Unesco Piri Reis yılı olmasına rağmen yeterli çalışmalar yapılmaması
26	Gelibolu Mevlevihane'sinin (Ülkemizdeki en büyük Mevlevihane'dir.) varlığı
27	Gelibolu Bolayır Namık Kemal türbesi ziyaret yeri varlığı
28	Yapılan semaların inanç dışına çıkıp gösteri haline getirilmesi
29	Sema, semah gibi dini değerlerimizin tanıtımının doğru yapılamaması
30	Gelibolu Mevlevihane'sinde ayda bir kez sema gösterilerinin yapılması
31	Gelibolu'da Atatürk ile ilgili bilgi eksikliği

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Üçüncü Oturumu: “Netleşelim”

Katılımcılardan ikinci oturumda sesli düşünerek belirledikleri toplumsal yapıdaki değişimleri inanç turizminin Çanakkale'de turizm olgusunu tetiklemesi açısından fırsat veya tehdit olabilecek gelişmeler şeklinde ayrıştırmaları söylenmiş ve çalışma gruplarında ortak puanlama ile en fazla öne çıkan maddelerden 10'ar madde belirlenmeleri istenmiştir.

Tablo 3.18. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Netleşelim” Oturumu Sonuçları

İNANÇ TURİZMİ ODAĞINDA OLUMLU TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Merkez Saraycık Köyü'nde bulunan Saraycık Tekkesi ile ilgili ÇOMÜ Öğretim üyelerinin katkılarıyla projelerin yapılması
2	Ayvacık ilçesinde bulunan tarihi öneme haiz Murat Hüdavendigâr Camii
3	Kaz Dağları'nın mitolojik önemi
4	Hristiyanlara ait Metropolitanlik gibi bir temsilciliğin Çanakkale'de bulunması
5	Gelibolu'nun halihazırda bir inanç merkezi olması
6	Bozcaada Ayazma Manastırında Aya Paraskevi Günü nedeniyle adaya gelen turist yoğunluğu
7	Bayramiç'te Mehmet Akif Ersoy'un yaşamış olması ve babasının Bayramiç'te görev yapması
8	Gelibolu Bayraklı Baba ziyaret yeri,
9	Yazıcızade Mehmet Efendi'nin tanınmaması, tanıtılmaması
10	Hallace Mansur makamının Gelibolu'da bulunması
11	Gelibolu'da birçok türbe ve ziyaret yerlerinin mevcudiyeti
12	Rusya'nın Gelibolu'ya verdiği önem (özellikle Gelibolu Rus Anıtı nedeniyle)
13	Gelibolu Mevlevihane'sinin varlığı
İNANÇ TURİZMİ ODAĞINDA OLUMSUZ TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Şehrin tüm inanç yerlerini gösterecek bir harita, yönlendirmenin olmayışı
2	Şehrin genelinde ulaşım, konaklama, tesis ve teşvik eksikliği
3	Metropolitanlik ve İslam öncesi inançlara ait yaşatılan değerlerin inanç turizmindeki yerinin kavranamayışı

4	Gelibolu'da kurulan simülasyon merkezindeki tanıtımın son derece taraflı olması sebebiyle yerli ziyaretçilerin olumsuz, yabancı ziyaretçileri ise rencide edici yönde faaliyet göstermesi, yabancıların bu alanı ziyaret etmemeleri.
5	Gelibolu'da Atatürk ile ilgili bilgi eksikliği
6	İngiliz Mezarlığı'nın talan edilmesi
7	Gelibolu'nun inanç turizmden yeterli olarak yararlanamaması
8	Çanakkale'de Ermeni Kilisesi'nin tiyatro haline getirilmesi
9	Gelibolu Rus Anıtı'nın hizmetlerinin özel bir şirkete devredilmiş olması
10	2013 Unesco Piri Reis yılı olmasına rağmen yeterli çalışmalar yapılmaması
11	Yapılan semaların inanç dışına çıkıp gösteri haline getirilmesi
12	Sema, semah gibi dini değerlerimizin tanıtımının doğru yapılamaması

Belirlenen Olumlu/Olumsuz tablolarında yer alan maddeler katılımcılardan aldıkları oylara göre en gerekli olandan daha az önemli olana doğru bir sıralama yapılmıştır.

Çalışma gruplarından gelen ortak puanlar tartılı ortalama yöntemi ile her grubun katsayısı eşit olmak üzere değerlendirilmiştir. Bu şekilde en fazla oyu alan maddelerle Olumlu/Olumsuz tablosu oluşturulmuştur.

Ortak Akıl Arama Çalışmayı Dördüncü Oturumu: “İç Görüm”

Katılımcılardan Çanakkale'de inanç turizmi düşünüldüğünde fırsat ya da tehdit sayılabilecek maddeleri, avantajlı ve dezavantajlı yönleri belirlemeleri istenmiştir. Çalışma gruplarından elde edilen maddeler herhangi bir önem sırasına sokulmadan birbirine eklenerek tek liste halinde sunulmuştur.

Tablo 3.19. İnanç Turizmi Çalışmayı Güçlü – Zayıf Yönler Listesi

İNANÇ TURİZMİNDE ÇANAKKALE'NİN AVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Gelibolu'daki Mevlevihane, türbeler ve şehitliğin merkezi olması
2	Bozcaada ve Gökçeada'daki Camii ve Rum Kiliseleri
3	Çanakkale merkezdeki camiiler ve havra bulunması
4	Mevcut ziyaretçi potansiyeli
5	Çanakkale genelinde farklı dini inançları temsil eden alanların bulunması
6	Osmanlı'dan ve Osmanlı öncesinden kalma tarihi bir mirasa sahip olması
7	Yenice'de bulunan İssiz Cuma Mescidi'nin yapısal (hiç madeni çivi kullanılmamış ve tahtaları ıslanmadığı zaman çürümüyor) özellikleri
8	Gelibolu'da yabancı askerlere ait anıt mezarların bulunması
9	Yapılan Anzak ayinleri ve Bozcaada'da Bartholomeos'un katıldığı ayinler
10	Deniz ve kara ulaşımının henüz yetersiz olmasına rağmen büyük ölçüde potansiyelinin bulunması
11	Çanakkale'deki kültürün Türkmen kültürleriyle olan benzerliği
12	Anadolu evliya ve erenlerinin birçoğunun bölgede olması

İNANÇ TURİZMİNDE ÇANAKKALE'NİN DEZAVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Ulaşım - konaklama yetersizliği
2	Tarihi ibadet yerlerine projelerin hazırlanmıyor olması
3	Farklı inançlara ait turizm değerine sahip yerlerin restorasyon ihtiyacı
4	Farklı inançlara ait turizm değerine sahip yerlerin reklam ve tanıtım yetersizliği
5	Şu ana kadar farklı inançlara ait eserlerin röleve restitasyonlarının yapılmayışı
6	Şehir içinde ve ilçelere ulaşan yollarda farklı inanç değerlerine ait noktalara yönlendirmelerin olmayışı
7	Yöre ve bölge halkının dini ziyaret yerlerine ilgi göstermemesi
8	Resmi kurumlar, STK'lar ve yerel yönetimler arasındaki koordinasyon eksikliği
9	Siyasi çekişme ve ideolojik yaklaşımların, yatırımların önünü kesmesi
10	Farklı dinlere ait mevcut eserlerin tahrip edilmiş olması
11	Rehber ve alan kılavuzlarının akademik anlamda yetersiz olması
12	Gelibolu Mevlevihane'si çevresinin misafir ağırlayabilecek yeterlilikte olmayışı

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Beşinci Oturumu: "Reçetem"

Belirlenen olumlu/olumsuz maddeler, avantajlı/dezavantajlı yönler her çalışma grubuna çıktı şeklinde sunulurken, bu tablolar dikkate alındığında Çanakkale'de inanç turizmını en iyi duruma getirmek için yapılması gerekenler belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde sunulmuştur. Bu oturumda diğer oturumlardan farklı olarak gruplar tavsiye maddelerinde "Önem ve Yapılabilirlik Puanı" belirlemek zorundadırlar.

Tüm gruplardan gelen tavsiyeler bir araya getirilip, tartılı toplam puana göre sıralandığında aşağıdaki tablo elde edilmiştir.

Tablo 3.20. İnanç Turizmi Çalıştayı Öneriler Listesi

ÇANAKKALE'DE İNANÇ TURİZMİNİN GELİŞMESİ İÇİN TAVSİYELER		Önem	Yapılabilirlik	Tartılı Toplam Puan
1	Dini alan ve yerlerinin bakım ve onarımına bütçe ayrılması	10	10	100
2	Dini alan ve yerlerin tanıtılması, ulaşım imkanı	10	10	100
3	Camiler, kiliseler ve türbelerin aslına uygun restore edilmesi	10	10	100
4	Gelibolu, Bozcaada ve Gökçeada'nın tanıtımlarının yapılması	10	10	100
5	İnanç değerlerine yönelik turizmde kazandırılacak potansiyellerin envanterlerinin çıkarılması	10	10	100
6	İnanç değerlerine yönelik turizm noktalarına yönlendirici reklam ve tanıtımların yapılması	10	10	100
7	Bölge halkı ve ziyaretçilerini inanç değerlerine yönlendirecek uzman ve nitelikli personel bulundurulması	10	10	100

8	Yönlendirme levhaları	8	10	80
9	Bayramiç'te başlayan Mehmet Akif Ersoy Evi projesine çevre düzenlemeleri desteklenerek Mehmet Akif Ersoy kültür sokağı yapılması	10	7	70
10	Tahtacı Türkmenleri'ne ait çalışmalar yapılması	10	7	70
11	Tanıtım ve farkındalığın artırılması	10	5	50
12	Mevcut değerlerin bakımı, restorasyonu ve temizliği	10	5	50
13	Altyapı eksikliğinin giderilmesi ve üst yapının geliştirilmesi	10	5	50

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Altıncı oturumu: “Ben Olsam”

İnanç turizmi çalıştaya katılan katılımcılarımız tüm yetkilerin kendisinde olduğunu düşünerek gastronomi turizmi açısından yapmak istediklerini bireysel olarak kâğıda dökmüşlerdir. Genel olarak katılımcılarımızın bu bölümde yazdığı görüşlerin özeti aşağıdaki gibidir:

- Çanakkale’de Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam dini ile ilgili bir arada yaşama geleneğini tüm turizm çalışmalarında vurgulardım. Özellikle Rum kültürüne ait kiliseler, şapeller kullanılmayan ancak diğer dini özelliği olan yapıların restore edilip turizme kazandırılması amacıyla bir fon oluştururdum.
- Gelibolu’da bulunan Mevlevihane’nin daha işler duruma getirilmesine çalışırdım. Yekpare mekân olarak en büyük Mevlevihane olan Gelibolu Mevlevihane’sinin uluslararası turizme kazandırılması ile Gelibolu yarımadasına bu amaçla turist çekerdim. Mevlevihane’nin yapılan restorasyon çalışmaları ile ihya edilmesi yerindedir, ancak turizme açma konusunda bir gayretin olmayışı yapılan yatırımın geri dönüşünün alınamamasına yol açmaktadır. Bu Mevlevihane’nin konumu itibarı ile İstanbul’a yakın olmasının avantajını kullanarak geniş bir tanıtım faaliyetine başlardım.
- Gelibolu’da araştırılmayı bekleyen daha birçok Mevleviliğe, Bektaşiliğe ve diğer dini unsurlara yönelik tekke, türbe bulunmaktadır. Bunların akademik çalışmalarla ortaya çıkarılması, daha sonrasında onarılıp turizme kazandırılmasına çalışırdım.
- Çanakkale ve Güre eksenli Bektaşilik araştırmaları ve Tahtacı Türkmenleri için özel fonlar kurardım. Bektaşilik geleneği ile ilgili tarihi gelenekleri sürdüren, Tahtakuşlar bölgesi eksenli akademik çalışmalara destek verirdim.
- Gökçeada ve Bozcaada eksenli Rum-Ortodoks inanç kültürünün ayinleri ile ilgili kolaylıklar sağlardım. Bartholomeos’un Gökçeadalı olması sebebiyle her yıl düzenlenen ve 1500-2000 kişinin katıldığı ayinlerin daha geniş kitlelere ulaştırılması ve yurt dışından katılımcıların ulaşımı için özel kolaylıklar sağlardım.
- Çanakkale ve Gelibolu’ya yerli ve yabancı binlerce turist geldiği göz önüne alınırsa burada okunan ezanların ve camilerin daha güzel olması gerekir. Camilerden okunan ezanlarla ilgili özel bir çalışma yapardım. Bu konuda ülkemizde en tanınmış müzisyenlerle ezan okuma çalışmaları yapılmasını sağlardım.
- Çanakkale’deki dini-inanç yapısının daha geniş hatları ile ortaya çıkarılabilmesi için ilgili fakültelerin akademik çalışmaları için özel bir teşvik fonu oluşturur, ortaya çıkan çalışmaların kitap haline getirilmesine çalışırdım.

3.6. Tarih – Kültür Turizmi Çalıştayı

Çanakkale ilinde tarih – kültür turizmi ile ilgili öğretim görevlileri, Çanakkale’de yapılan kazılarda görev yapan araştırmacılar, eğitmenler, rehberler, kurum ve kuruluşlar, sponsor firma yetkilileri, tarihçiler davet edilerek çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İlk Oturumu: “Bu Benim Görüşüm”

Tarih – kültür turizmi çalıştay katılımcılarına, kendi görüşlerini yazabilecekleri 5 soruluk bir anket, çalıştay başında uygulanmıştır. Anket cevapları açık uçlu bırakılmış ve katılımcıların tüm görüşlerini yazmaları istenmiştir. Anket soruları aşağıdaki gibidir:

1. Sizce Çanakkale’de “Tarih – Kültür Turizmine” uygun bölgeler - noktalar nelerdir?
2. Sizce yukarıda belirttiğiniz bölgelerin tarih – kültür turizmine kazandırılması için ne gibi altyapı ihtiyaçları vardır?
3. Sizce bu bölgeler, tarih – kültür turizmi yatırım için ne kadar uygundur?
4. Yukarıda söylediğiniz bölgeler ile ilgili mevcut durumda ne gibi sorunlar vardır?
5. Sizce bu bölgelerin, tarih – kültür turizmine kazandırılması için nasıl bir yol haritasının izlenmesi gerekmektedir?

3.6.1. Tarih – Kültür Turizminde Öne Çıkarılabilecek Bölgeler

Çalıştay katılımcıların katkıları ve önerileriyle aşağıdaki bölgeler, tarih – kültür turizmi alanında değerlendirilebilmesi için dile getirilmiştir:

- Assos Behramkale
- Bozcaada
- Troia (Truva)
- Merkez – Camiler
- Merkez – Saat Kulesi
- Dardanos
- Gülpınar – Apollon
- Adatepe Köyü - Altarlar
- Dalyan Köyü – Alexandria
- Çığrı Köyü – Neandria
- Eceabat Yalova Köyü – Sestos
- Kemer Köyü – Parion
- Kaz Dağları - İda
- Civler Köyü – Su Kemeri
- Bayramiç – Hadimoğlu Konağı
- Eceabat – Şehitlik
- Karabiga
- Gelibolu Milli Parkı

- Atikhisar (Gavurhisar)
- Serçeler Köyü
- Biga – Priapos
- Biga – Rum Evleri
- Yenice – Asar
- Merkez – Tarihi eserler

Ortak Akıl Arama Çalıştayı İkinci Oturumu: “Sesli Düşünüyorum”

Sesli Düşünüyorum oturumunda katılımcılara tarih – kültür turizmi açısından Çanakkale turizmini etkileyebilecek tüm iç ve dış gelişmeler ile toplumsal yapıdaki değişimler sorulmuş ve toplamda 44 madde belirlenmiştir. Beyin fırtınasının sesli uygulaması olan bu ikinci bölümünde katılımcılar bireysel fikirlerini beyan etmiş ve seyyar mikrofon yardımıyla fikirlerinin herkes tarafından duyulmasına olanak sağlanmıştır. Aynı zamanda bir editör tarafından bu görüşler eş zamanlı olarak kayda geçirilmiş ve slayt sayesinde tüm katılımcıların bu yazım sürecini takip etmesi istenmiştir.

Tablo 3.21. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Sesli Düşünüyorum” Oturumu Sonuçları

	Toplumsal Yapıdaki Değişmeler
1	Çanakkale’deki kültürel ve tarihi değerler ile diğer turizm öğelerinin ortaya çıkarılamamış olması
2	Turistlerin kalış sürelerinin kısalığı
3	Tarih turizmi kapsamında Gelibolu ve Troya’ya yoğunlaşmış olması
4	Büyük İskender’in savaşlarında Çanakkale’nin geçiş güzergâhı olması
5	MÖ 1200’lü yıllarda yapılan savaşlarda önemli bir bölge olması
6	1915 Dünya Savaşı’nda önem arz eden bir bölge olması
7	3 önemli dünya tarih olayını kullanarak Çanakkale turizmine katkıda bulunulmalı. (Çanakkale Savaşı, Büyük İskender’in Ege ve Akdeniz seferlerinin geçiş güzergâhı olması ve Troia Savaşı)
8	Troya ve Gelibolu dışında farklı değerlerin ortaya çıkarılamamış olması
9	Troya ile ilgili tüm çalışmaların ortaya çıkmış olması
10	Troya ile ilgili tüm çalışmaların etkin şekilde gösterilemiyor olması
11	Parion zenginliğinin yeni yeni ortaya çıkması
12	Şehirde bulunan büyük bir işletmenin tarihin ortaya çıkarılmasına verdiği önem
13	Şehirde bulunan büyük bir işletme dışında başka diğer firmaların konuya önem vermemeleri
14	Tabyalar, Kaleler, Cumhuriyet dönemindeki diğer tarihi zenginlikler ortaya çıkarılamaması
15	Kaz Dağları’ndaki doğal yaşamın tarihi güzellikler ile birleştirilerek turizme sunulamaması
16	Çanakkaleli turizmcilerin yeteri kadar turizmden faydalanamamaları
17	Çanakkaleli bilincinin oluşturulamaması
18	Çanakkale etkinliklerinden Çanakkale dışında yer alan turizmcilerin faydalanması
19	Çanakkale’nin boğaz kenti olması
20	Çanakkale’de yaşanan ve geçmişe dayanan birçok tarihi olayın yaşanması
21	Çanakkale’deki profesyonel konaklama tesisi eksikliği

22	Zincir otellerin bulunmayışı
23	Antik kentler ile ilgili reklam ve tanıtımın yetersiz olması
24	Özellikle Gelibolu’da savaş döneminde kullanılan güzergâhların bakımsızlığı sebebiyle turizm destinasyonlarında kullanılamaması.
25	Çanakkale merkezinde belediyeçilik anlamında yaşanan sıkıntılar
26	Çanakkale merkezinde altyapı eksikliği (standartları yüksek ve modern altyapı)
27	Çanakkale’de marka kent kurumsallığının eksikliği
28	Peyzaj ve çevre düzenleme eksiklikleri
29	Çanakkale’deki tanıtımların il düzeyinde yapılıyor olması
30	Kamp alanları, sakin kalınabilecek yerel yerlerin ön plana çıkarılmamış olması
31	Antik kentlerde gün yüzüne çıkan kalıntılar
32	Köylerde yer alan Osmanlı ve Rum evlerinin üzerinde hiçbir çalışmanın yapılmamış olması
33	Deniz kıyısında Şahmelek örneğinde olduğu gibi kamp alanlarının yapılmayışı
34	Motor turlarının bölgeye çekilemeyişi
35	Çanakkale’nin reklam ve tanıtım yetersizliği
36	Deniz kıyısında olan antik kentlerin, deniz içerisinde kalan alanları için maddi kaynak yetersizliğinden dolayı çalışmaların yapılmamış olması
37	Su altı antik kenti yapılması gereklidir (Urla örneğinde olduğu gibi)
38	Antik kentler ve su altı antik kentler ilgili kanuni düzenleme karmaşası
39	Alan rehberi eğitimi konusunda eğitimler düzenlenmeli ve eksik bilgiler giderilmelidir
40	Kamp alanlarının bakımsızlığı
41	Kıyılarda yapılan yanlış yapılaşma (duvarların yüksekliği)
42	Kıyılarda yapılan sanayi tesisleri
43	Karabiga’daki santralin tarihi dokuya verdiği zararlar
44	Kıyılara yakın terk edilmiş, dokusu ayakta duran Rum köylerinin varlığı
45	Bölgemizde yaşanmış bu kadar tarih olayı ve dokusu varken bu konunun mutlaka ÇOMÜ müfredatına girmesi sağlanmalıdır.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Üçüncü Oturumu: “Netleşelim”

Katılımcılardan ikinci oturumda sesli düşünerek belirledikleri toplumsal yapıdaki değişimleri tarih – kültür turizmi ekseninde Çanakkale turizmini tetikleme açısından fırsat veya tehdit olabilecek gelişmeler şeklinde ayrıştırmaları söylenmiş ve çalışma gruplarında ortak puanlama ile en fazla öne çıkan maddeleri belirlemeleri istenmiştir.

Tablo 3.22. Ortak Akıl Arama Çalıştayı “Netleşelim” Oturumu Sonuçları

TARİH – KÜLTÜR TURİZMİ ODAĞINDA OLUMLU TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Büyük İskender’in savaşlarında Çanakkale’nin geçiş güzergâhı olması
2	MÖ 1200’lü yıllarda yapılan savaşlarda önemli bir bölge olması
3	1915 Dünya Savaşı’nda önem arz eden bir bölge olması
4	3 önemli dünya tarih olayını kullanarak Çanakkale turizmine katkıda bulunulmalı. (Çanakkale Savaşı, Büyük İskender’in Ege ve Akdeniz seferlerinin geçiş güzergâhı olması ve Troia Savaşı)

5	Troya ile ilgili tüm çalışmaların ortaya çıkmış olması
6	Troya ile ilgili tüm çalışmaların etkin şekilde gösterilemiyor olması
7	Parion zenginliğinin yeni yeni ortaya çıkması
8	Kıyılara yakın terk edilmiş, dokusu ayakta duran Rum köylerinin varlığı
9	Çanakkale'nin boğaz kenti olması
10	Çanakkale'de yaşanan ve geçmişe dayanan birçok tarihi olayın yaşanması
11	Şehirdeki büyük firmaların sponsorluğunda yapılan faaliyetler
12	Antik kentlerde gün yüzüne çıkan kalıntılar
TARİH – KÜLTÜR TURİZMİ ODAĞINDA OLUMSUZ TOPLUMSAL GELİŞMELER	
1	Çanakkale'deki kültürel ve tarihi değerler ile diğer turizm öğelerinin ortaya çıkarılmamış olması
2	Turistlerin kalış sürelerinin kısalığı
3	Tarih Turizmi kapsamında Gelibolu ve Troya'ya yoğunlaşmış olması
4	Troya ve Gelibolu dışında farklı değerlerin ortaya çıkarılmamış olması
5	Tabyalar, Kaleler, Cumhuriyet dönemindeki diğer tarihi zenginlikler ortaya çıkarılmaması
6	Kaz Dağları'ndaki doğal yaşamın turizme sunulamaması
7	Çanakkaleli turizmcilerin yeteri kadar turizmden faydalanamamaları
8	Çanakkaleli bilincinin oluşturulamaması
9	Çanakkale'deki profesyonel konaklama tesisi eksikliği
10	Zincir otellerin bulunmayışı
11	Antik kentler ile ilgili reklam ve tanıtımın yetersiz olması
12	Çanakkale merkezinde belediyeçilik anlamında yaşanan sıkıntılar
13	Çanakkale merkezinde altyapı eksikliği (standartları yüksek ve modern altyapı)
14	Çanakkale'de marka kent kurumsallığının eksikliği
15	Peyzaj ve çevre düzenleme eksiklikleri
16	Bölgemizde yaşanmış bu kadar tarih olayı ve dokusu varken bu konunun mutlaka ÇOMÜ müfredatına girmesi sağlanmalıdır,
17	Alan rehberi eğitimi konusunda eğitimler düzenlenmeli ve eksik bilgiler giderilmelidir
18	Özellikle Gelibolu'da savaş döneminde kullanılan güzergâhların bakımsızlığı sebebiyle turizm destinasyonlarında kullanılamaması

Belirlenen Olumlu/Olumsuz tablolarında yer alan maddeler katılımcılardan aldıkları oylara göre en gerekli olandan daha az önemli olana doğru bir sıralama yapılmıştır.

Çalışma gruplarından gelen ortak puanlar tartılı ortalama yöntemi ile her grubun katsayısı eşit olmak üzere değerlendirilmiştir. Bu şekilde en fazla oyu alan maddeler Olumlu/Olumsuz tablosu oluşturmuştur.

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Dördüncü Oturumu: “İç Görüm”

Katılımcılardan Çanakkale'de tarih-kültür turizmi düşünüldüğünde fırsat ya da tehdit sayılabilecek maddeleri, avantajlı ve dezavantajlı yönleri belirlemeleri istenmiştir. Çalışma gruplarından elde edilen maddeler herhangi bir önem sırasına sokulmadan birbirine eklenerek tek liste halinde sunulmuştur.

Tablo 2.23. Tarih – Kültür Turizmi Çalıştay Güçlü – Zayıf Yönler Listesi

TARİH – KÜLTÜR TURİZMİNDE ÇANAKKALE’NİN AVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Çanakkale’nin bulunduğu coğrafi konum
2	Su altı tarihi ve su altı arkeolojisiyle de ön plana çıkmış olması
3	Antik kentlerin ve arkeolojik alanların varlığı
4	Eski dönem cumhuriyet dönemine ait birçok yapının var olması
5	Deniz kıyısı ve kullanım alanı geniş olan bir Boğaz kenti olması
6	Tarihi Gelibolu Mili Parkı’nın varlığı
7	Dünya tarihi boyunca savaşların geçiş güzergâhı olması dolayısıyla miras kalan tarih
8	Zengin tarih öğeleri ile birlikte doğal ve tabiat zenginliğine de sahip olması
9	Tarihi ilklerin yaşandığı bir kent olması ve Dünya tarihine yön veren savaşların (Truva, Çanakkale) yapıldığı yer olması
10	Yeni yapılan kazı çalışmaları (Parion gibi)
TARİH - KÜLTÜR TURİZMİNDE ÇANAKKALE’NİN DEZAVANTAJLI YÖNLERİ	
1	Çanakkale reklamının belirli yerlere sınırlı kalması, ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtım yapılamaması
2	Çanakkale tarihi konusunda kamuoyunun eğitim eksikliği
3	Doğamım ve antik kentlerin göz ardı edilmesi
4	Tur şirketlerinin bölgenin geneline olan ilgisizliği, uzun ve yorucu yolculuklar sonucu kısa ve akılda kalıcı olmayan geziler yapılması
5	Kültür ve tarihe gereken önemin verilmeyişi
6	Ziyaretçi yoğunluğunun Troia ve Gelibolu Milli Parkı’na yönelmesi
7	Kazı çalışmalarına sponsor bulma ihtiyacı
8	Kazı çalışmalarında yer alan personel azlığı dolayısıyla süreçlerin yavaş ilerlemesi
9	Yat ve kurvaziyer liman eksikliği
10	Genç nüfus fazlalığına rağmen yeterli sayıda ve yetkin alan rehberi istihdamın sağlanamamış olması, bu konuda eğitim veren kurum ve kuruluş bulunmaması
11	Turist yoğunluğu fazla olmasına rağmen tesis yetersizliğinin ve sosyal alanların öne çıkması nedeniyle kalış sürelerinin azlığı
12	Bölgemizde yaşanmış bu kadar tarih olayı ve dokusu varken bu konunun mutlaka ÇOMÜ müfredatına girmesi sağlanmalıdır.
13	Alan rehberi eğitimi konusunda eğitimler düzenlenmeli ve eksik bilgiler giderilmelidir.
14	Özellikle Gelibolu’da savaş döneminde kullanılan güzergâhların bakımsızlığı sebebiyle turizm destinasyonlarında kullanılamaması

Ortak Akıl Arama Çalıştayı Beşinci Oturumu: “Reçete”

Belirlenen olumlu/olumsuz maddeler, avantajlı/dezavantajlı yönler her çalışma grubuna çıktı şeklinde sunularak bu tablolar dikkate alındığında, Çanakkale’de tarih – kültür turizminin en üst seviyelere çıkarılabilmesi için gerekenler belirlenmeye ça-

İşilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur. Bu oturumda diğer oturumlardan farklı olarak gruplar tavsiye maddelerinde “Önem ve Yapılabilirlik Puanı” belirlemek zorundadırlar.

Tüm gruplardan gelen tavsiyeler bir araya getirilip, tartılı toplam puana göre sıralandığında aşağıdaki tablo elde edilmiştir.

Tablo 3.24. Tarih – Kültür Turizmi Çalıştayı Öneriler Listesi

ÇANAKKALE'DE TARİH – KÜLTÜR TURİZMİNİN GELİŞMESİ İÇİN TAVSİYELER		Önem	Yapılabilirlik	Tartılı Toplam Puan
1	Oldukça maliyetli olan kazı çalışmalarına daha çok sponsor bulunması	10	10	100
2	Eski yapıların restore edilerek kullanıma ve ziyarete açılması	10	10	100
3	Kültür ve tarih alanında ödüllü yarışmalar düzenlenmesi	10	10	100
4	Halka tarih bilincinin verilmesi	10	10	100
5	Tarih - kültür değerlerimizi geliştirecek projeler hazırlanması	10	10	100
6	Çanakkale genelinde ve köylerde var olan Rum ve Osmanlı evleri restore edilip turizme kazandırılması	10	10	100
7	Antik kent festivallerinin yapılması	10	10	100
8	Yeterli sayıda turizm tesisi, konaklama yerlerinin yapılması	9	10	90
9	Boğaz kenti olmanın gerekliliği olan bir limanın yapılması	9	10	90
10	Köylerde ziyaretçilerin konaklayabileceği pansiyon tarzı tesislerin yapılması	9	10	90
11	Peyzaj ve çevre düzenleme çalışmalarının tarihi dokuyu ortaya çıkaracak şekilde projelendirilmesi	9	10	90
12	Tarih ve kültür çalışmalarının daha geniş kitlelere ulaştırılması	8	10	80
13	Çanakkale'yi eski tarihlerden itibaren Çanakkale yapan değerlerin detaylı incelenip gün yüzüne çıkarılması	8	9	72
14	Ören yerleri ve müze giriş ücretlerinin uygun fiyatlara çekilmesi	7	10	70
15	Genç nüfusun bölgede istihdamının sağlanması için nitelikli alan kılavuzu yetiştirilmesi	7	10	70
16	Daha küçük olan ancak doğayla iç içe olan bölgelerimize turizmin yönlendirilmesi	7	10	70
17	Antik kentlere ve kamp alanlarına özel ulaşım araçlarının şehre konumlandırılması	5	10	50
18	Karada ve su altında bulunan antik değerlerin tanıtımlarının yapılması, haritalarının hazırlanması	6	8	48
19	Rehberlere tarih eğitimi verilmesi	8	6	48

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ÇALIŞTAY RAPORLARI IŞIĞINDA TAVSİYELERİMİZ

4.1. Deniz Turizmi ve Su Sporları

Deniz ve Su Sporları Ortak Akıl Arama Çalıştayı sonucu projekte edilen maddelere dayanarak Çanakkale’de Deniz ve Su Sporlarının bir turizm ögesi haline getirilebilmesi için yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

Sosyal yapı ile ilgili olanlar;

Çanakkale, farklı kültürlerden insanların bir arada yaşadığı bir hoşgörü kentidir. Farklı yörelerden, ırklardan gelip ilimize yerleşen çok sayıda ailemiz bulunmaktadır. Özellikle yetenek ve maddi destek gerektiren su sporlarının Çanakkale’de yaygınlaştırılabilmesi, belli bir program ve yönetim anlayışıyla kolaylıkla mümkün görünmektedir. Sosyal yapıdaki farklılık Çanakkale için bir avantaj olarak değerlendirilmeli, ilimizden su sporları branşlarında dünya şampiyonlarının yetiştirilmesine çalışılmalıdır. Ulusal ya da uluslararası yarışmalarda dereceye girecek sporcular yetiştirilebilmesi deniz ve su sporlarının bir turizm ögesi haline gelebilmesi için önemli bir çalışma olacaktır. Deniz ve su sporları branşlarında yetiştirilecek sporcular ilimizle ilgili en güzel reklamı da yapmış olacaklardır.

Eğitim ile ilgili olanlar;

Deniz ve Su Sporları ile ilgili 18 Mart Üniversitesinde mevcut durumda bulunan bölümlerin geliştirilmesi ve eksik olan bölümlerin açılarak akademik eğitim olanaklarının çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Bu bölümlerde ekipman eksikliği hızla tamamlanmalı, var olan coğrafik imkanların maddi imkânlarla birleştirilerek yapılacak akademik çalışmalarla Çanakkale’nin deniz ve su sporları imkânları duyurulmaya çalışılmalıdır. Çanakkale’de deniz ve su sporları ile ilgili, yüksek lisans ve doktora tezleri hazırlanması için özel bir fon oluşturulmalı ve yapılan çalışmaların yayın haline getirilmesi sağlanmalıdır.

Çanakkale’de bulunan yelken, sörf, kite sörf ve diğer su sporları ile ilgili özel işletmelerin faaliyetleri kolaylaştırılmalı, vergi indirimleri sağlanmalı, teknik ekipman teşvik desteği sağlanmalı, eğitmen ihtiyacı için destek verilmeli, kursların güvenle eğitim verebileceği güvenli bölgeler oluşturulmalı, yerel yönetimlerle iş birliği yapılarak her türlü altyapı ihtiyaçları giderilmelidir.

Deniz ve su sporları çerçevesinde Çanakkale’de faaliyet gösteren dernek ve kulüp türü ticari olmayan yapılaşmaların faaliyetleri ile ticari işletmelerin faaliyetlerinin çakışmamasına dikkat edilmeli, konunun tarafları ile çalıştaylar yapılarak yetki ve faaliyet alanları net bir şekilde ortaya konmalıdır. Ticari kurumların para kazanmasına engel olabilecek kulüp faaliyetlerinin ticari işletmelerin maddi zarar görmesine yol açtığı unutulmamalıdır.

Özellikle kulüplerin, daha ilkökul çağlarında Çanakkaleli yeteneklerin ortaya çıkarılması için faaliyetlere yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Başarılı olabilecek yeteneklerin masrafları, özel devlet teşvikleri ile karşılanmalı ya da bulunabilecek sponsorluklarla giderilmeye çalışılması yerinde olacaktır.

Yerel Yönetim ve Adli Yapı ile ilgili olanlar;

Yerel yönetimlerimizin su sporlarına dikkatlerinin çekilebilmesi, bu sporların bir



turizm ögesi haline gelebilmesi için çok önemlidir. Mevcut tesislerin iyileştirilebilmesi ve mevcut tesislere ulaşımın kusursuz hale getirilebilmesi, yine yerel yönetimlerin konuya verdiği önem çerçevesinde üstesinden gelinebilecek sorunlardandır. Mevcut tesis ve işletmelerin yöneticileri ile yapılan görüşmelerden birçok alt yapı ihtiyaçlarının bulunduğu ve kendilerinin bu sorunu çözmelerinin imkânsız olduğunu ifade etmişlerdir. Tesis ve işletmelerin altyapı ihtiyaçları ile ilgili acil eylem planı hazırlanmalı, gerekirse bakanlıklar düzeyinde girişimlerde bulunulmalıdır.

Çanakkale’de su sporlarının yapılabilceği sahil bölgelerimizin bazılarında yer alan yazlıkların sahil kullanım hakları ile ilgili düzenleme yapma gereği de konunun bir başka yüzüdür. Sahilde yazlığı bulunan ve genelde şehir dışından gelmiş vatandaşlarımız sahili kendisine ait gibi görmekte ve buralarda yapılan bazı spor faaliyetleri için şikâyetçi olmakta ve engelleme girişimlerinde bulunmaktadır. Yazlıkçıların da razı edilerek sahillerin ortak kullanımının kolaylaştırılması için çalışmalar yapılması yerinde olacaktır.

Mevcut tesis ve işletmelerin yöneticilerinin ve yerel yönetim temsilcilerinin katılımcı çalıştay toplantıları ile ideal çözüm önerileri geliştirilebilir.

Ekonomi ve İş dünyası ile ilgili olanlar;

Şüphesiz deniz ve su sporlarının yaygınlaştırılabilmesi ve bir turizm maddesi olarak öne çıkabilmesi için ÇTSO’nun desteği ve özelde iş adamlarımızın bireysel ilgi ve desteği çok önemlidir. Mevcut işletmelerin ihtiyaçlarının giderilmesinde, yeni tesislerin inşasında, başarılı organizasyonların yapılabilmesinde, bu sporların yapıldığı alanların inşasında iş dünyasının katkısı olmazsa olmaz bir maddedir.

Deniz ve su sporlarına yatırım yapabilecek müteşebbislerimiz için özel teşvikler mutlaka hayata geçirilmelidir. Teşvik kapsamında 2. derecede olan ilimizde işadamlarımızın yatırıma yanaşmaması anlaşılabilir bir durumdur. Çanakkale’nin teşvik statüsü acilen değiştirilmeli, hak ettiği kapsamda değerlendirilmelidir.

Deniz ve su sporları için bölgemize gelebilecek yerli ve yabancı turistlerin eğitim seviyesinin yüksek olacağı unutulmamalıdır. Buna bağlı olarak eğitim seviyesi yüksek turistlerimizin eğlenebileceği, vakit geçirebileceği mekânların yaratılmasında, konaklama tesislerinin inşasında yine işadamlarımızdan beklentilerimiz elbette olacaktır.

Su sporları ile ilgili örnek sponsorlukları olan, öne çıkan firmalarımızın bu sponsorluklarla sağladığı reklam ve sosyal getiriler iş dünyasına teşvik edici olması açısından iyi anlatılmalıdır. Çanakkale gibi uzun sahillere sahip olan bir ilde en güzel sosyal sorumluluk projeleri deniz ve su sporları çerçevesinde olmalıdır.

Çanakkale’ye en yakın yerde bulunan ve su sporları konusunda markalaşmış Alaçati örneği iyi incelenmeli, bu bölgemizin yetkililerinin tecrübelerinden istifade etmeliyiz.

Tanıtım ve Reklamasyon ile İlgili Olanlar;

Çanakkale gibi mitoloji ve tarihin, denizin ve gastronomi imkânlarının iç içe olduğu başka bir destinasyonu ülkemizde ve dünyada bulabilmek çok mümkün değildir. Bu nedenle yapılacak reklam ve tanıtım çalışmaları için kullanılabilcek çok fazla öge yer almaktadır. Gökçeada ve Bozcaada’da kısmen başarılı olmuş deniz ve su sporları reklam ve tanıtım çalışmaları, tüm Çanakkale ili kapsamında ayrı bir program olarak yürütülmeli ve sürekliliği sağlanarak mutlak fayda elde edilmelidir.

2014 yılında tüm paydaşların destek ve katılımları sağlanarak su sporları dalında ulusal bir yarışma düzenlenmelidir. Türkiye Yelken Federasyonu (TYF)’nin gözetiminde olan ulusal ve uluslararası yarışlar aşağıda verilmiştir. 2015 yılında ise Çanakkale savaşlarının 100. yılı dolayısıyla Çanakkale’nin adını tüm dünyada duyurmak için uluslararası bir organizasyon düzenlemek kısa vadede yapılabilcek en güzel faaliyet olacaktır.

Bölge Kupaları, Optimist Laser Türkiye Şampiyonaları, EGİAD Windsurf Fest, Çaylak Kupası, Kiteboard Course Race Açık Türkiye Şampiyonası, 420 – 470 – Techno293

– RS:X Türkiye Şampiyonası, Pegasus PWA Windsurf Şampiyonası, Pirat Ligi, BMW Bosphorus Sailing Fest.

4.1.1. Çanakkale’de Yapılabilecek Alternatif Bir Spor: Triatlon¹²

Triatlon üç farklı spor branşının, zaman ayrımı olmaksızın art arda yapılması ile oluşan yeni bir spor branşdır. Fiziksel özellikleri sebebi ile kendisine en yakın branş olarak gösterilen Atletizm’den bir hayli farklıdır. Çünkü Atletizm’e ilaveten, sporun atalarından sayılan Yüzme gibi bir ana branşı ve teknik bir malzemenin kullanılmasını gerektiren bisiklet branşını da içermektedir. Ayrıca atletizmin branşları olan dekathlon, pentathlon ve hepathlon sporlarında puanlama, triatlonda ise süreye karşı yarışma esastır. Bir diğer fark da Triatlonun bu sporların aksine çıkıştan bitime kadar süren bir spor olmasıdır.

Triatlon’un Olimpiyat Oyunlarında kabul gördüğü branşlar sırasıyla, Yüzme-Bisiklet-Koşudur. Bunun yanında, Triatlon organize edildiği yerin özelliklerine uygun olarak değişiklikler gösterebilir. Örneğin Rafting sporunun yapılmasına müsait bir bölgede Yüzmenin yerine Rafting koyulabilir. Ya da kış sporlarının yapılmasına olanak veren bir yerde Yol Bisikleti yerine, Mukavemet Kayağı koyulabilir.

Temmuz 2013’te Türkiye Triatlon Federasyonu ve Gelibolu Belediyesi işbirliğiyle Çanakkale’nin Gelibolu İlçesi’nde düzenlenen Türkiye Triatlon Şampiyonası, 26 ilden 129 sporcunun katılımıyla başladı.

- Çanakkale Cankurtarma Gençlik ve Spor Kulübü
- Çanakkale Sualtı ve Can Kurtarma Spor Kulübü
- Çanakkale Profosyonel Sualtı Adamları Spor Kulübü
- Gelibolu Belediyesi Spor Kulübü
- Gelibolu Spor Kulübü
- Gelibolu Yıldız Spor Kulübü

Çanakkale’nin birçok sahil bölgesinde, triatlon sporunun ve beraberinde turizminin de yapılabileceği bölgeler mevcuttur. Özellikle Gelibolu ilçesinde var olan bu sporun daha da yaygınlaştırılmasına çalışılmalıdır. Ayrıca Güzelyalı, Gülpınar ve Ezine ilçelerinde de bu sporun tanınması ve bir turizm değeri olarak geliştirilmesi gerekir. Çalıştaylarımızda uzmanlarımız triatlon sporunun gelişimi konusunda Çanakkale’nin çok müsait olduğunu ve yapılabilecek çalışmalarla hızla yaygınlaştırılabileceğini dile getirmişlerdir.

4.2. Dalış Turizmi

Dalış turizmi ortak akıl arama çalıştayı sonucu projekte edilen maddelere dayanarak Çanakkale’de dalış sporunun bir turizm ögesi haline getirilebilmesi için yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

Sosyal Yapı ile İlgili Olanlar;

Çanakkale farklı kültürlerden insanların bir arada yaşadığı bir hoşgörü kentidir. Farklı bölgelerimizden ilimize yerleşen çok sayıda yurtttaşımız yaşamaktadır. Uygulanabilmesi için oldukça yüksek bir maliyet gerektiren dalış sporunun yaygınlaştırılabilmesi için sosyal yapıdaki farklılık Çanakkale için güçlü bir yön olarak değerlendirilmeli, yöremizden dalış sporları branşlarında dünya şampiyonlarının çıkarılmasına çalışılmalıdır. Oldukça masraflı bir spor olan dalış sporunun yaygınlaştırılabilmesi amacıyla eğitim süresince teçhizat desteği sağlanmalıdır. Bazı yeteneklerin gerektiği dalış sporu için küçük yaşlarda yönlendirmeler yapılması dünyaca ünlü şampiyonların yetiştirilebilmesi için çok önemli bir çalışma olacaktır.

12 http://www.triatlon.org.tr/index.php?page=bilgi_bank&ID=29

Eğitim ile İlgili Olanlar;

Dalış sporu ile ilgili 18 Mart Üniversitesinde mevcutta bulunan bölümlerin geliştirilmesi ve eksik olan bölümlerin açılarak akademik eğitim olanaklarının çeşitlendirilmesi gerekmektedir. İlgili bölümlerde makine-ekipman eksikliği hızla tamamlanmalı, var olan coğrafik imkânların maddi imkânlarla birleştirilerek yapılacak akademik çalışmalarla Çanakkale'nin dalış sporları imkânları duyurulmaya çalışılmalıdır. Özellikle Gökçeada'da verilen akademik dalış eğitimlerinin oldukça iyi durumda olduğu ve alanında geçerli birçok sertifikanın da eğitim süresince verilebildiği bölümlere kamu ve özel kurumlardan gerekli desteğin gösterilmesi Çanakkale'nin dalış turizminde öne çıkması için önemli bir adım olacaktır. Ayrıca ilgili bölümlerdeki yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin dalış turizmi ile ilgili hazırlayacakları tezlerin için özel bir fon oluşturulmalı ve yapılan çalışmaların yayın haline getirilmesi yerinde olacaktır.

Gökçeada'da su altı milli parkının olması, burada yapılacak dalış faaliyetlerinin su altı fauna ve florası ile ilgili yapılacak akademik çalışmaların turizm potansiyelinin ortaya çıkarılmasında büyük bir itici güç olarak kullanılmalıdır.

Gökçeada, Bozcaada ve Çanakkale merkezde bulunan ticari firmaların işlettiği dalış okullarının imkânları arttırılarak dalış turizmi için bir başlangıç oluşturacak şekilde eksiklikleri karşılanmalıdır.

Dalış sporu çerçevesinde Çanakkale'de faaliyet gösteren dernek ve kulüp türü ticari olmayan yapılaşmaların faaliyetleri ile ticari işletmelerin faaliyetlerinin çakışmasına özen gösterilmeli, konunun tarafları ile çalıştaylar yapılarak yetki ve faaliyet alanları sorunsuz şekilde belirlenmelidir.

Geniş bir batık varlığına sahip, zengin su altı fauna ve flora yapısının var olduğu ilimizin ulusal ve uluslararası çevrelerce kabul gören "**Dalış Sporlu Eğitim, Uygulama ve Araştırma Merkezi**" haline getirilmesi gerekmektedir.

Yerel Yönetim ve Adli Yapı ile İlgili Olanlar;

Yerel yönetimlerimizin dalış sporuna dikkatinin çekilebilmesi bu sporun bir turizm ögesi haline gelebilmesi için vazgeçilmez maddelerden biridir. Hâlihazırdaki tesislerin iyileştirilebilmesi ve mevcut tesislere ulaşımın sorunsuz hale getirilebilmesi yerel yönetimlerin konuya olan ilgisi ile sağlanabilecektir.

Mevcut dalış sporu işletmelerin yöneticileri ile yapılan görüşmelerde bir çok alt yapı ihtiyaçlarının bulunduğu ve kendilerinin bu sorunu çözmelerinin imkânsız olduğunu ifade etmişlerdir. İşletmelerin altyapı ihtiyaçları ile ilgili acil eylem planı hazırlanmalı, bu işletmelere sunulacak imkân ve teşviklerin önü açılmalıdır. Güney Marmara Kalkınma Ajansı ve diğer destek veren kurumlar ile konu görüşülerek turizmde bölge ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bir altyapı programı hazırlanmalıdır.

Dünya savaşları sırasında batan savaş gemilerinin oluşturduğu batık yapıların acilen bir envanteri çıkarılarak, şamandıralarla yerleri tespit edilmelidir. Batıkların bulunduğu bölgelerin koordinatlama çalışmaları yapılarak kaptanların kullandığı rotalar bu koordinatlara göre düzenlenmelidir. Kaç tane batığın bulunduğu bile tartışma konusu olan ilimizde mevcut batıkların şimdiye kadar hakkıyla korunamadığı uzmanlar tarafından ifade edilmektedir. Korunamayan batıklarımıza hazine avcıları ve yasal olmayan dalışçıların yaptığı dalışlarla zarar verilmiş olduğu açıktır. Bir an önce batıklarımızın kayda geçirilebilmesi ve yasal düzenlemeler yapılarak gerekli önlemlerle birlikte dalış turizmine açılması gerekmektedir.

Hem batıklar yönünden, hem de su altı fauna ve flora değerleri açısından dünyada eşsiz birkaç bölgeden biri olan Çanakkale'yi önce ülkemizde daha sonrada dünyada sözü edilebilir bir dalış turizmi merkezi haline getirebilmek için çaba sarf etmek önemli görevlerimiz arasında olmalıdır.

Batık zenginliğimizin kayıt altına alınması ve batıkların güvenli dalış turizmine açıla-

bilmesi için birçok kanuni-hukuksal düzenlemenin de yapılması gerekmektedir. Yerel Yönetimler, Liman İşletmeleri, Sahil Güvenlik, Deniz Kuvvetleri ve Bakanlıklar düzeyinde yapılacak girişimlerle yasal düzenlemeler revize edilerek güncellenmeli ve en kısa sürede hayata geçirilerek sorunun çözümü için önemli adımlar atılması gerekmektedir.

Ekonomi ve İş Hayatı ile İlgili Olanlar;

Şüphesiz deniz ve su sporlarının yaygınlaştırılabilmesi ve bir turizm maddesi olarak öne çıkabilmesi için öncelikle Çanakkale’de faaliyet gösteren iş adamlarımıza büyük görevler düşmektedir. Tabii ki öncelikle resmi kurumlarımızın dalış turizmi ile ilgili yasal düzenlemeler yapması ve bu konuda yapılabilecek yatırımların önünü açması öncelikli bir maddedir.

Dalış turizmi için bölgemize gelebilecek yerli ve yabancı turistlerin eğitim seviyesinin yüksek olacağı bilinmektedir. Bu nedenle eğitim seviyesi yüksek turistlerin, kabul edilebilir konforda konaklayabileceği mekânları yaratmak, ayrıca turistlerin vakit geçirebileceği ve eğlenebileceği tesislerin inşasında yine işadamlarımızdan beklentilerimiz büyük olacaktır.

Çanakkale’de faaliyet gösteren iş adamlarımızın ürünlerinin reklam ve pazarlamasında, dünyaca ünlü Çanakkaleli dalış sporcularımızdan istifade etmesi sağlanmalı, böylelikle çift yönlü olarak Çanakkale’nin reklamı yapılmalıdır.

Tanıtım ve Reklamasyon ile İlgili Olanlar;

Çanakkale’mizin dünyanın sayılı batık zengini bölgelerinden olması, sualtı fauna-flora zenginliğinin varlığı reklam ve tanıtım faaliyetlerinde etki bir biçimde kullanılmalı, ulusal basında ve uluslararası basında konuya ilgi çekici reklamlar ve röportajlar yoluyla ilimizin tanıtımı sağlanmalıdır.

Çanakkaleli dünya dalış şampiyonumuz olan Şahika Ercümen dalış sporu ile ilgili gerçek ve çok çarpıcı bir başarı hikayesine sahiptir. Çocukluk yıllarında astım hastası olmasına rağmen, mucizevi bir şekilde bu sporda karşısına çıkan engelleri teker teker aşmış ve dünya şampiyonu olmuştur.¹³ Şahika Ercümen ve benzeri sporcularımızın başarı hikayeleri dalış konusunda eğitim alacak öğrencilere öğretilerek onları hangi başarıların beklediği iyi öğretilmelidir. Belirli dönemlerde özellikle ilk ve orta dereceli okullarda kısa tanıtım filmleriyle benzer başarı hikayeleri, hikayelerin sahipleri davet edilerek bizzat anlatmalarıyla dalış sporunun teşvik edilmesi sağlanmalıdır.

Dalış turizmi ile ilgili ulusal ve uluslararası reklamlarda Şahika Ercümen adı mutlaka kullanılmalı ve bu sporcunun Çanakkaleli olduğu vurgusu da yapılmalıdır.

2014 yılında tüm paydaşların destek ve katılımları sağlanarak düzenlenmesini tavsiye ettiğimiz su sporları dalında ulusal bir yarışma ve 2015 yılında Çanakkale savaşılarının 100. yılı dolayısıyla uluslararası bir organizasyon içerisinde bir branş olarak dalış sporunun da eklenmesine çalışılmalıdır. Eğer başarılılirse bu iki organizasyon Çanakkale’nin adını tüm dünyada duyurmak adına kısa vadede yapılabilecek en güzel çalışma olacaktır. Bununla birlikte su sporlarıyla ilgili tüm federasyon temsilcileriyle irtibata geçilmeli ve her sene rutin olarak düzenlenen ulusal ve uluslararası yarış parkurlarına bölgemizin uygun sahil alanları da eklenmesi sağlanmalıdır. Türkiye Sualtı Federasyonu (TSSF)’nin etkinlik takviminde yer alan yarışmaların bilgisi aşağıdaki gibidir:

Sualtı Hokeyi Gençler, Büyükler, Federasyon Kupaları, Paletli Yüzme Kısa Kulvar,

¹³ 2011: Dünya Rekoru, Serbest Dalış 110 metre Buz Altı Yatay Dalış Weissensee/ Avusturya

(Buzun altından 70 metre olan bayanlar rekorunu ve 108 metre olan erkekler rekorunu kıırarak en uzun mesafeyi gitti, Guinness Rekorlar Kitabına girdi.)

2011: Dünya Rekoru, Serbest Dalış 70 metre Sabit Ağırlık CMAS

2011: Dünya Rekoru, Serbest Dalış 60 metre Değişik Ağırlık CMAS

2013: Paletsiz Değişken Ağırlık -61 metre Yeni dünya Rekoru, Van Gölü



+14 Yaş Bireysel, Kulüplerarası Büyükler, Gençler ve CMAS Oyunları Şampiyonaları, Sualtı Ragbisi Gençler ve Türkiye Şampiyonaları, Zıpkınla Balıkavı Kulüplerarası Türkiye Şampiyonası, Altın Palet Sualtı Görüntüleme Türkiye Şampiyonası

4.3. Gastronomi Turizmi

Gastronomi turizmi ortak akıl arama çalıştayı sonucu projekte edilen maddelere dayanarak Çanakkale’de gastronominin bir turizm ögesi haline getirilebilmesi için yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

Sosyal Yapı ile İlgili Olanlar;

Çanakkale, farklı kültürlerden insanların bir arada yaşadığı, bu yönüyle adeta içerisinde kültür mozaiği barındıran bir kenttir. Farklı bölgelerimizden ilimize yerleşen çok sayıda yurttaşımız ve eskiden beri burada ikamet eden Rumlar, Türkmenler, Pomaklar, Yörükler ve Çerkezler, Boşnaklar bir arada, hiçbir farklılık olmaksızın yaşamaktadır. İlimizin sosyo-kültürel yapısındaki bu kültür mozaiği Çanakkale için güçlü bir yön olarak değerlendirilmeli, yöremizden dünyaca ünlü profesyonellerin yetiştirilmesine çalışılmalıdır. Balkanlardan göçüp ilimizde yaşayan vatandaşlarımızın, Rum vatandaşlarımızın ve yüzlerce yıllık Yörük-yerleşik köylülerimizin yeme içme kültürünün ortaya konabilmesi gerekmektedir.

Rum kültürü yemekleri, Göçmen kültür yemekleri ve yerleşik Çanakkale yemekleri olmak üzere üç farklı dalda faaliyet yürütme gereği ortaya çıkmaktadır. Bu üç kültürün de birbirinden etkilendiği muhakkak, ancak üç kültürün ayrı ayrı kendine has öğeleri de barındırdığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle Çanakkale’de yapılacak gastronomi çalışmalarının bu üç kültürlü özel yapı dikkate alınarak ortaya konması ve detaylandırılması gerekmektedir.

Eğitim ile İlgili Olanlar;

Gastronomi ile ilgili 18 Mart Üniversitesinde mevcutta bulunan bölümlerin geliştirilmesi ve eksik olan bölümlerin açılarak akademik eğitim olanaklarının çeşitlendirilmesi gerekmektedir. İlgili bölümlerde ihtiyaç olan uygulama mutfakları bir an önce yapılmalı, çağdaş bir yapıya büründürülmelidir. Bu bölümlerde eğitim gören başarılı öğrencilerin ulusal ve uluslararası yarışmalara kendi mutfaklarında geniş imkânlar eşliğinde hazırlanmaları sağlanmalıdır.

Gökçeada’da Prof. Dr. H. Rıdvan YURTSEVEN tarafından gerçekleştirilen Gökçeada Gastronomi adıyla kitap halinde basılan Gökçeada’ya ait yemeklerin envanterinin bulunduğu ve yeni yorumlarla yeniden gün yüzüne çıkarılma çalışması olan bu kitap örnek olarak alınmalıdır. Buna benzer bir çalışma da Çanakkale’de Rum, Göçmen ve Yerleşik Çanakkale yemekleri için ayrı ayrı olmak üzere araştırılıp yeni yorumlarla ortaya konmalıdır.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde yetişip başarılı olan ve Çanakkale yemekleri konusunda maharetli bulunan öğrencilerin, sağlanacak iyi imkânlarla ilimizdeki otel ve turizm işletmelerinde kalmaları sağlanmalıdır. Çanakkale’nin havasını solumuş, kültürünü yakından tanımış olan bu öğrencilerin başka illere gitmesine neden olan koşulların değiştirilmesine çalışılmalıdır. Burada yetişen değerlerimizin yine buranın gelişmesi için iyi şartlarda istihdamının sağlanmasına özen gösterilmelidir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi işbirliği ile aşağıdaki çalışmaların yapılması, Çanakkale’de gastronomi turizmini sürekli gelişen bir yapıya getirecektir:

- ÇOMÜ – ÇTSO iş birliği ile YÖK onaylı “Gastronomi Araştırma Merkezi Kurulması”
- Gastronomiyle ilgili Yüksek Lisans ve Doktora dersleri konulması,
- Gastronomi Eğitim programları konulması

Ayrıca Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Gastronomi Bölümü tarafından 24 ve 25 Nisan 2014 tarihlerinde Gökçeada

da-Çanakkale’de gerçekleştirilecek olan, **CITTASLOW GÖKÇEADA EKO-GASTRONOMİ KONGRESİ** için gerekli tüm imkânlar harekete geçirilerek tanıtımını daha geniş kitlelere duyurulması için her kesimden destek alınması sağlanmalıdır.

Eko gastronomi nedir?

1999 yılında İtalya’da yaklaşık 30 belediyenin bir araya gelmesi ile yavaş şehir - Cittaslow hareketinin ilk adımları atıldı. Carlos Petrini İspanya’ da 1986 yılında fast foodlara karşı eko-gastronomi gurubu oluşturarak “yavaş yemek” hareketini başlattı. Bu hareket bugün yaklaşık 122 ülkeye yayılmış durumdadır. İşte yavaş şehir kavramı da yavaş yemek hareketi örneği alınarak gerçekleştirilmiştir. Teknolojinin her geçen gün yaşamı kolaylaştırmasına karşın insanlığı tek bir model haline getiren bu düzene isyan olarak ilk yavaş şehir olarak Toscana’daki Chianti şehri 1999’da seçildi. Cittaslow hareketinin başlangıç noktası olan eko-gastronomi konusunda Çanakkale’de yapılacak eko-turizm kapsamında birçok faaliyet bulunmaktadır.

Yerel Menü Oluşturulabilmesi ile İlgili Olanlar;

Çanakkale’ye ait üç kültürden gelen yemeklerin bir envanteri çıkarılıp, uygulanabilir olan tariflerden bir Çanakkale menüsü oluşturulmalıdır. Çanakkale menüsü profesyonel baskılarla gerekli olarak birkaç dilde basılmalıdır.

Bu menü, sadece sertifikalandırılan restoranlarda uygulanmasına izin verilerek, teşvik edilerek ayrıcalıklı hale getirilmelidir. Bu menüye sadık kalınması amaçlı ilgili işletmelerin hijyen ve mutfak kültürü eğitimleri verildikten sonra ciddi bir denetim ağına alınmaları sağlanmalı ve uygulamayı yapan işletmelere ayırt edici barkod numaraları verilerek tanıtımı yapılmalıdır.

Çanakkale mutfağı menüsünü uygulayacak restoran ve kafe işletmelerinin, mimarisinin de Çanakkale kültürüne uygun olarak dizayn edilmesi sağlanarak, bölge yapısına uygun ortak bir kültür-turizm ögesi yaratılmalıdır.

Çanakkale merkezde bu menüyü başarı ile uygulayan restoranlar turizm rehberlerine tanıtılmalı ve katalog-rehberlere girmesi sağlanarak yerli yabancı turistlerin uğrak yeri olmasına çalışılmalıdır.

4.3.1. Çanakkale’nin Yerel Değeri: Ezine Peyniri

Ezine peyniri tam yağlı, salamurada olgunlaştırılan peynirler grubundan olup beyaz peynir standardına uygun olarak üretilmektedir. Ezine peynirinin diğer beyaz peynirlerden en önemli farkı bu peynirin üretiminde kullanılan sütün belirli bir yöreden sağlanmasıdır. Ürünün kalitesi, geleneksel üretim metodu ve coğrafi kaynağı arasındaki sıkı bağı simgelemek için 24.02.2006 tarihinde Ezine Peynirini ve Mandıraclarını Koruma, Geliştirme ve Tanıtma Derneği, Türk Patent Enstitüsü’ne başvuruda bulunulmuştur. 05.08.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere de tüketiciler tarafından sevilerek tüketilen Ezine peyniri, Coğrafi İşaret Tescil Belgesine (Menşei İşaretine) sahip bir ürüne dönüşmüştür.

Ezine peynirinin tescil belgesindeki tanımlaması şu şekilde yapılmıştır:

- Ezine peyniri Kaz Dağlarının Kuzey ve Batı kesimlerinde yer alan Ezine, Bayramiç ve Ayvacık ilçelerinin tamamı ile Çan ve Merkez ilçeye bağlı bazı köyleri kapsayan yörede üretilmektedir. Ezine peyniri, belirtilen bu coğrafyanın doğal bitki örtüsü ve su kaynaklarıyla beslenen keçi, koyun ve ineklerden elde edilen sütlerin mevsime göre belirli oranlarda karıştırılmasıyla elde edilmektedir. Bu oran keçi sütü için en az % 40, koyun sütü için % 45-55 ve inek sütü için de en fazla % 15 olmaktadır.

4.3.1.1. Ezine için Somut Bir Öneri “Ezine Peyniri Müzesi”

Bilindiği gibi Türkiye’nin ilk ve tek peynir müzesi Kars’ın Zavot Köyü’nde (Büyük Boğatepe) 2013 yılının ocak ayında ziyarete açılmıştır. Geleneksel kaşar ve gravyer

yapımının halen sürdüğü birkaç köyden biri olan Zavot Köyü, varlık nedeni peynir kültürünü belgelemek, yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak için köyde eski bir mandırayı restore ederek müze haline getirdi. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)’nin desteğiyle hayata geçirilen bu proje ile geleneksel usulde üretilen peynirlerin tüm üretim aşamalarının sergilendiği bir merkez olmuştur.¹⁴

Ezine peynirinin üretiminin bir turizm öğesi şeklinde anlatılabileceği bir “**Ezine Peyniri Müzesi**” kurulmalıdır. Burada peynir üretimi ile eskiden kullanılan alet ve düzenekler sergilenmeli, bölgede çok uzun süredir yaşayan konusunda duayen ve uzmanlardan Ezine Peyniri hikayesi/efsanesi yaratılmalıdır. Ayrıca bu müzede turistik amaçlı üretim yapılmalı ve ziyaretçilerin bu üretimi yerinde görmeleri sağlanmalıdır. Ezine peynirinin vizyonu ve geleceği için bu müzenin kurulabilmesi çok önemlidir. Bu konuda Adatepe Zeytinyağı Müzesi model alınabilir ve bu müzenin müzecilik tecrübelerinden de istifade edilebilir.

4.3.2. Sadece Çanakkale’ye Ait Bir Tat: Peynir Helvası

Çanakkale peynir helvası, Çanakkale mutfağının hem tamamlayıcı unsuru hem de önemli bir damak tadıdır. Ana malzemesi koyun, keçi veya inek sütünden (eski üretimi koyun sütündendir) imal edilen tuzsuz peynirdir. Çanakkale’de üretilen bu peynire irmik, un ve şeker de ilave edilerek hazırlanan peynir helvası, çoğunlukla Balıkesir yöresine ait hoşmerim ile karıştırılsa da yapım aşaması ve tadı açısından birbirlerinden farklıdır. Hiçbir katkı maddesi, koruyucu madde içermeyen hazırlanan ve Çanakkale’ye özgü olan bu lezzetin sunuşu fırınlanmış ve fırınlanmamış olarak iki çeşittir.¹⁵

Günümüzde bir ürünü pazara sunmanın en önemli unsuru, o ürünün lezzeti ve pazarlama aşamaları dışında, ürün ambalajı ve sunuşudur. Peynir helvası satan esnaflar ile görüşüldüğünde, maalesef bu lezzeti ambalajlama noktasında yetersiz kaldıklarını ve ilgi çekici hale getiremediklerini belirtmişlerdir. Bu görüşlerden yola çıkarak aşağıdaki tavsiyeler, bölge esnafı ve uzmanlar tarafından sunulmuştur:

- Peynir helvasının, özellikle 8 – 10 gün taze kalabilen fırınlanmış halinin, taze kalabilmesini sağlayacak, aynı zamanda lezzetine müdahale etmeyecek koruyucular ile hazırlanıp, ilgi çekici ve peynir helvasına özel ambalajlarla pazara sunulabilmesi için çalışmaların yapılması gereklidir.
- Peynir helvasının, özellikle havaalanlarında, “kestane şekeri, baklava” örnekleri gibi ülkemize gelen yabancı turistlerin alışveriş edebileceği stantlarda yer alması gerekmektedir.
- Şehirlerarası dinlenme tesislerinde peynir helvası için özel stantlar hazırlanıp, peynir helvası da çeşitlendirilerek sunulması gerekir.
- Peynir helvasının tarihi ile ilgili kesin bir bilgi olmamakla beraber, 100 yıllık bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir.¹⁶ Ticari anlamda üretimi ise 30 – 35 yıl öncesine dayanmaktadır. Üretimi henüz yeni sayılabilecek durumda iken, bu lezzetin üniversiteler ile işbirliği yapılarak üretim aşamaları ve adı tescillenmeli; halihazırda üretim yapan meşhur ustaların fuarlara katılması sağlanarak peynir helvası tanıtılmalıdır.

Ekonomi ve İş Hayatı ile İlgili Olanlar;

Çanakkale’de gastronominin bir turizm enstrümanı olarak öne çıkabilmesi için öncelikle Çanakkale’de faaliyet gösteren iş adamlarımıza büyük görevler düşmektedir. Çanakkale’ye has menünün uygulanabileceği turistik mekânların hizmete sokulması,

14 www.peynirmuzesi.org

15 Neslihan Kan, “Çanakkale Peynir Helvası”, Çanakkale Merkezi Değerleri Sempozyumu (25 – 26 Ağustos 2008)

16 Neslihan Kan, “Çanakkale Peynir Helvası”, Çanakkale Merkezi Değerleri Sempozyumu (25 – 26 Ağustos 2008)

Çanakkale’de yetişen gastronomi konusunda başarılarla sahip gençlerin yine burada iyi şartlarda istihdam edilebilmesi iş adamlarımızın ilgi ve desteği ile gerçekleşecektir.

Çanakkale’de bulunan otel işletmelerimizde Çanakkale’ye ait tatların kullanılması için teşvik edici unsurlar hazırlanmalıdır. Özellikle otellerde Ezine peyniri, sardalye yemekleri, kabak çiçeği dolması, peynir helvası, domates reçeli, oğlak eti yemekleri, efibadem, Mevlana tatlısı gibi öne çıkan ve marka değeri olan tatlarımızın sunulması konusunda öncülük etme vazifeleri hatırlatılmalıdır. Bunun uygulanabilmesi için teşvikler, yasal kolaylıklar, vergi muafiyetleri/indirimleri sağlanabilir.

Tanıtım ve Reklamasyon ile İlgili Olanlar;

Çanakkale’mizin sahip olduğu eşsiz gastronomi kültürü yapılacak akademik çalışmalarla gün yüzüne çıkarıldıktan sonra bu değerlerin Çanakkale’ye ait olduğuna dair patentleri de alınmalıdır. Gastronomi değerlerinin kolaylıkla tanıtımının yapılabilmesi için birkaç faaliyet alanı çok öne çıkmış ve konuşulmuştur.

- Gelibolu’da şehitliklerimizi ziyaret eden binlerce yerli ve yabancı turistimiz bulunmaktadır. Bu turistlere tanıtım amaçlı ücretsiz küçük hediyeler hazırlanmalıdır. *Ezine Peyniri, Peynir Tatlısı, Efibadem, Domates Reçeli, Mevlevi Tatlısı* bu konuda öne çıkacak tatlarımızdır.
- Her yıl üniversitemize kayıt sırasında üniversitelerimize binlerce veli gelmektedir. Bu velilerimiz içinde Çanakkale kültürünü tanıtıcı broşürlerin yanında yine öne çıkan tatlarımızdan küçük hediyeler sunulabilir.
- Her yıl bölgemizdeki askeri kışlalarımıza yemin töreni izleme amaçlı binlerce asker yakını gelmektedir. Bu asker yakınlarımıza da Çanakkale’nin turizm amaçlı tanıtım broşürleri yanında hediye küçük tatlar hazırlanabilir.
- Çanakkale’ye ulaşımında çok önemli olan deniz geçişi önemli ölçüde kullanılmaktadır. Deniz ulaşım araçlarında klasik büfelerde, sadece yöresel tatların bulunduğu reyon ve bölümlerin bulunması, hediyelek yöresel tatların satılması ilimizin gastronomi değerlerinin tanıtımı için büyük fırsatlarımız arasında yer almaktadır.
- Çanakkale’de Çanakkale menüsünün ziyaretçilere, profesyoneller eşliğinde uygulanabileceği çok özel mekânlar hazırlanmalı veya hizmete açılmalıdır. Burada faaliyet gösteren uygun kapasite ve personele sahip işletme sahipleriyle görüşülerek iş birlikleri sağlanması için ortak girişimler yapılmalıdır. Böylece ilimize gelen yerli ve yabancı turistlerin Çanakkale’ye ait lezzetleri tadabileceği ve hatta yapılışını da uzman gözetiminde uygulamalı olarak öğreneceği ve kendi yöresinde rahatlıkla yöresel yemeklerimizi uygular hale gelmesi sağlanmalıdır. Bu şekilde uygulamalı bir mutfağın hizmete alınması ile yöresel yemeklerimiz geniş kitlelere ulaşabilecektir.
- 2014 yılında tüm paydaşların destek ve katılımları sağlanarak düzenlenmesini tavsiye ettiğimiz ulusal bir gastronomi organizasyonu ve 2015 yılında Çanakkale savaşılarının 100.yılı dolayısıyla uluslar arası bir gastronomi organizasyonu düzenlenmesi Çanakkale’nin adını tüm dünyada duyurmak adına kısa vadede yapılabilecek en güzel çalışma olacaktır.

4.4. Termal Turizm

Termal turizm ortak akıl arama çalıştayı sonucu projekte edilen maddelere dayanarak Çanakkale’nin sahip olduğu termal varlığın bir turizm ögesi haline getirilebilmesi için yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

Coğrafi Yapı ile İlgili Olanlar;

Çanakkale’de bulunan termal kaynakların geniş bir envanteri 18 Mart Üniversitesi



öğretim üyeleri tarafından hazırlanan bir kitapta¹⁷ hazırlanmış bulunmaktadır. Jeotermal kaynaklar konusunda Doç. Dr. Zeki Karaca, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Yücel, Dr. Deniz Şanlıyüksel Yücel ile proje ekibimiz tarafından yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Mevcut jeotermal kaynakların yerinde ziyaretleri ile jeotermal tesislerin mevcut durumu ve ihtiyaçları, coğrafi yapıları, altyapı sorunları yerinde de tespit edilmeye çalışılmıştır. Jeotermal kaynakların birbirine coğrafi olarak çok yakın olmaması, her tesisin ve kaynağı içinde bulunduğu ve çözülmesi gerekli farklı sorunların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Böylesi bir problemden dolayı da bu konuda yapılacak çok fazla altyapı yatırımlarının gerekliliği açısından bir dezavantaj olsa da farklı coğrafyada bulunan jeotermal kaynakların teknik özelliklerinin de ayrı olacağı, sağlık açısından bakıldığında bu durumun avantaj haline geldiği görülebilir.

İlimizdeki, birbirlerine çok yakın mesafelerde olmayan bu kaynakların tahlil analizleri akademisyenler¹⁸ tarafından yapılmıştır. Ancak bu teknik tahlillerin tıp fakültesinin araştırmacıları tarafından bilimsel çalışmalarla hangi hastalıklara faydalı olduğu ortaya konarak sağlık yönünden yapılacak yatırımlara bir ön hazırlık sağlanmalıdır.

Mevcut Tesislere Ulaşım ile İlgili Olanlar;

Mevcut jeotermal tesislere ulaşım son derece zayıftır. Asfaltlar çok eski, stabilize yollar ise bozuktur. Tesislere ulaşım için, bilgilendirme levhaları il genelinde yok denecek kadar azdır.

- Mevcut tesislerimizin bozuk olan yolları ilgili yerel yönetim imkânları kullanılarak çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır.
- Tesislerimizi gösteren levhalar yeniden, farklı bir tasarımla yenilenmeli, eksiklik tespit edilen noktalara yönlendirme levhaları eklenmelidir.
- Şehir merkezimizde tesislerimizin bulunduğu lokasyona ayrılan ana yollara da yönlendirme tabela desteği sağlanmalıdır. Çanakkale'nin içinde yüz yüze görüş-tüğümüz birçok esnafın bile Çanakkale'de termal tesisler bulunduğundan haberi yoktur. Şehir merkezinde termal tesislerin bulunduğu lokasyonlara ayrılan ana yollara konulacak birkaç yönlendirme levhası bile en azından termal tesislerin varlığını ortaya koymuş olacaktır.

Mülkiyet Problemi ve Yerel İdare ile İlgili Olanlar;

Ziyaret edilen tesislerin mülkiyetinin muhtarlıklara ya da belediyelere ait olduğu ifade edilmiştir. Belediye ya da diğer resmi kurum tarafından işletilen tesislerin birkaçı haricinde turizme hizmet edebilecek fiziksel şartları sağlamadığı görülmüştür. Bu hal-ile turizme açılması değil mevcut müşterilerine bile hizmet için yetersiz yapılar tespit edilmiştir.

- Bazı tesislerin ise yapılaşma problemlerinin varlığı gündeme gelmiştir. Tesisin bulunduğu mekânların sit alanı içerisinde kalması ve kazı bölgesi olması nedeniyle, yapılması gereken kapasite artırımı ve yenileme çalışmalarının yapılamadığı vurgulanmıştır.
- Mülkiyeti halihazırda belediye işletmesi altında bulunan tesislerin kanuni şartlar düzenlenerek özelleştirilmesine gidilmesi gerekmektedir.
- Özelleştirilmesi mümkün durumda olmayan tesislerin müteşebbisin uzun vadede kiralmasına olanak sağlanmalıdır. Bu şekilde müteşebbis gerekli yatırım ve onarımı, ek bina yapımını üstlenmede istekli olabilecektir.

17 Çanakkale İli(Biga Yarımadası) Jeotermal Kaynakları Ve Özelliklerinin Belirlenmesi, Biga Yarımadası Jeotermal Bilgi Sistemi, ÇOMÜ, GMKA, DFD12/0011

18 Doç. Dr. Zeki Karaca, Dr. Deniz Şanlıyüksel Yücel, Yrd. Doç. Dr. Özgün Akçay, Yrd. Doç. Dr. Cüneyt Erenoğlu, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Yücel, Öğr. Gör. Celal Kamacı,

- Tesislerin altyapı ihtiyaçları su, elektrik, kanalizasyon problemlerini kendisinin çözmesi beklenmemeli, bu tür yüksek maliyetli altyapı ihtiyaçları için yerel yönetimlerin destekleri seferber edilmelidir.
- Mevcut tesislerin etrafında bulunan alanların çevre düzenlemeleri yine yerel yönetimlerce sağlanmalı, buralara gelen ziyaretçilerin kullanabileceği jimnastik aletleri bulunan spor eksensli parklar tesis edilmelidir.
- Termal tesislerin bulunduğu su kaynaklarının ıslah çalışmaları da ayrı bir problemdir. Ayrıca termal tesislerin civarında oluşmuş dereler de ziyaretçilerin sağlıklarını tehdit eder durumdadır. Bu derelerin ıslahı yönüne gidilmeli ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Personel ve Yetişmiş Eleman ile İlgili Olanlar;

Birkaç başarılı örnek dışında tesislere gelen ziyaretçilerin karşılanması başarılı ve standart dâhilinde değildir. Termal tesislerde bulunan personel in termal ile ilgili bilgi düzeyleri yerinde ve doğru bilgi içermemektedir. Ayrıca otelcilik konusunda bilgi düzeyleri de sınırlıdır.

- Jeotermal tesislerin personeli için ayrı bir eğitim programı yapılmalıdır. Termal kaynaklarla ilgili genel bilginin yanında kendi çalıştığı tesisin nasıl bir işleve sahip olduğu ve vizyonu konusunda bilgilendirilmeleri gereklidir.
- Termal tesislerin çalışanlarının ve sahiplerinin otelcilik konusunda bilgi düzeylerinin tamamlanabilmesi için, otelcilik eğitimi kursu açılmasında yarar vardır.
- Termal tesisin hangi amaçla kullanıldığı, kullanılan suyun kurnalara geliş hikayesi, sağlık açısından ne tür özellikleri olduğu ve nasıl kullanırsa fayda sağlayacağı konularında da bilgilendirmeleri yerinde olacaktır.
- Termal tesislerin belli bir yatak kapasitesini aşarlarda sağlık personelleri de istihdam edilmesinde fayda vardır. Temel sağlık bilgisi konusunda da diğer personele rutin eğitimlerin bu personel aracılığıyla verilebileceği de düşünülebilir.

Tanıtım ve Reklamasyon ile İlgili Olanlar;

Çanakkale halkının ve esnafının Çanakkale'nin sahip olduğu jeotermal kaynaklar konusunda bilgi düzeylerinin çok yetersiz olduğu yaptığımız bire bir görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Tesislere yakın köy ve diğer yerleşim birimlerinde dahi bu tesisler sorulduğunda yerini dahi bilmeyen vatandaşlarımıza rastlanmıştır.

- Yerel basın ve yayın kuruluşlarında Çanakkale'nin termal varlığı ile ilgili yayınlar yapılması sağlanmalıdır. Yerel yönetimlerin bölgelerinde bulunan termal tesisleri tanıtıcı broşürler hazırlatması için girişimlerde bulunulmalıdır.
- Şehir merkezlerine jeotermal tesislerle ilgili çok çarpıcı bilgilerin bulunduğu tanıtım billboardları yerleştirilmelidir.
- Jeotermal tesislerin reklamasyon – tanıtım çalışmaları için bir farklı hukuki yapı (dernek, vakıf, vb.) altında bir araya getirilmesine çalışılmalıdır.
- Bölgemizdeki termal tesislere alternatif olabilecek İstanbul, Bursa ve İzmir'e yakın olan tesislerin müşteri yapısı incelenerek Çanakkale termal zenginliğinin rakiplerinden üstünlüğünü ortaya koyucu reklam- tanıtım çalışmaları başlatılmalıdır.
- Akademisyenlerimizin ifadesine göre Tuzla ve Kestanbol kaplıcalarının su kalitesi ülkemizdeki diğer kaplıcalardan üstün bulunmuştur. Bu su kalitesine en yakın olan kaplıcanın Nevşehir Kozaklı'da olduğu düşünüldüğünde bu iki kaplıcamızın sağlık turizmi açısından ne derece önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Bu iki kaplıcamız örnek olarak seçilip bahsedilen çalışmalar için adım atılmış olabilir.

Termal turizm proje ekibi olarak bizi çok etkileyen bir turizm zenginliği maddesi olmuştur. Çanakkale’de konaklama oranlarının 1,5 gün civarında olduğu düşünüldüğünde, bu sürenin uzatılması için en güzel alternatifin termal turizme yatırım yapmak olduğu kanısı hâsıl olmuştur. Ayrıca akademisyenlerimizden oluşan ve bu konuda çalışma yapmış, ayrıca çok istek ve heyecanlı, hazır bir teknik ekibe sahip olunması da çok büyük avantaj olarak algılanmalıdır.

Jeotermal konusunda tecrübeli ve altyapısı hazır bir ekibin yanında termal sularımızın hangi hastalıklara şifa olabileceği konusunda araştırma yapmak üzere acilen araştırmacı bir sağlık ekibi kurulmalıdır.

Teknik ve sağlık ekipleriyle tüm özellikleri ortaya çıkarılan sularımız için ikinci aşamada ciddi bir fizibilite çalışması ile fizik tedavi merkezleri kurmak için hazırlık yapmak gereklidir.

Ülkemizde bulunan büyük zincir sağlık kuruluşlarının da dikkati bu konuya çekilerek ilimizde termal sağlık SPA tedavi ve kür merkezleri kurulması için girişimlerde bulunulmalıdır.

Yapılacak dünya standartlarında tesisler ile hem yerli hem de yabancı sağlık turlarının dikkati çekilmeli ve alternatif tur imkânları ile bu tesislerin tüm dünyaya açılmasına çalışılmalıdır.

Çanakkale’ye gelen turistlerin mutlaka bu şifa merkezlerinden istifade etmesine çalışılmalı, rehberlerimiz ve tur organizatörlerimize bu tesislerin tanıtımı hakkında çalışılmalıdır.

Çanakkale de alternatif turizm potansiyeli araştırmamızın bizce sürpriz maddesi kesinlikle termal turizm imkânları olacaktır. Bu araştırmamızın sonucunda tespit edilen bu maddelerin yerine getirilmesi için Çanakkale Turizm Ajansı’nın faaliyete geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Kaynakların israf edilmemesi ve verimli kullanım için tek elden yönetilebilmesi, bu raporların rafta kalmayıp uygulamaya sunulabilmesi için atılması gereken en önemli adımdır.

Son olarak Biga yarımadasında var olan termal sular altın arama şirketlerinin tehdidiyle karşı karşıyadır. Özellikle Kaz Dağları bölgesinde yapılan kazı çalışmaları burada birçok değerli termal yapının yok olmasına sebep olmaktadır. Bu konuda kazanılacak, kaybedilecek ve bir daha yerine konulması mümkün olmayan değerlerin iyi analiz ve etüt edilerek yetkililerin ona göre hareket etmesi kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.5. İnanç Turizmi

İnanç turizmi ortak akıl arama çalışmayı sonucu projekte edilen maddelere dayanarak Çanakkale’nin sahip olduğu inanç turizmi değerlerinin bir turizm ögesi haline getirilebilmesi için yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

Gelibolu ve Şehitliklerle İlgili Olanlar;

Çanakkale’imizde bulunan şehitliklerimizin hem tarih kültür ögesi olarak değerlendirilebileceği hem de şehitliğin bir dini kavram olması nedeniyle inanç ögesi olarak ele alınabileceği gündeme gelmiştir.

Şehitliklerimizi gezen ziyaretçilerimizin, konunun inanç ve vatan sevgisine vurgu yapılarak, rehberler tarafından yönlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Şehitliklerimizde görev yapan rehberlerin ve alan kılavuzlarının bilgilerinin yeniden gözden geçirilmesi, güncellenmesi ve doğru kaynaklardan elde edilen bilgilerle tamamlanması gerekmektedir. Farklı kaynaklardan elde edilen ve ziyaretçilere aktarılan bilgilerin, konunun ciddiyeti de göz önüne alınarak gerçek ve dayanağı olan bilgilerle karşılaştırılması gerekir. Çalıştayımıza katılan rehberlerce de ifade edildiği üzere özellikle Çanakkale’de şehit olan Mehmetçik ve diğer şehit rakamları ile ilgili doğru bilgi kaynakları,

tek kaynaktan güvenilir olarak ziyaretçilere sunulmalıdır.

- Şehitliklerimizin ziyaret yerlerinde turist otobüslerinin park problemleri ayrıca değerlendirilip yerel yönetimler tarafından buna çözüm getirilmeli, park sıkıntıları ve neden olduğu aksaklıklar üzerinde önemle durulmalıdır.
- Mehmetçiklerimizin savaş sırasında çektikleri sıkıntıların daha iyi anlaşılabilmesi için, savaşın cereyan ettiği güzergahlardan yaya-patika yolları oluşturularak yürüyüş parkurları oluşturulmalı ve bu alanların mutlaka bakımları yapılmalıdır.
- Simülasyon merkezinden yerli turistlerin hakkıyla istifade etmediği rehberlerimiz tarafından ifade edilmektedir. Savaşların anlaşılabilmesi için son derece faydalı olan simülasyon merkezinin özellikle eğitim çağındaki öğrencilerimizin ücretsiz ziyaretine olanak sağlanmalıdır. Bununla birlikte özellikle yabancı ziyaretçilerin de bu merkezi ziyaret etmesi bekleniyorsa bu ziyaretçiler tarafından dile getirilen tek taraflı, onur kırıcı anlatım yanlışlıkları acilen düzeltilmelidir.
- Rehber ve alan kılavuzlarımızın şehitlik anlatımlarında hassasiyetleri arttırılmalı, hamasi söylemlere girilmemesi, hatalı ve kaynağı belirsiz bilgilerin ziyaretçilerle paylaşılmaması gibi konular üzerinde durulmalıdır.
- Şehitliklerimize gelen ziyaretçilere yöremize has lezzetlerin tadımlık olarak ücretsiz ikram edilebileceği, sponsorluklarla varlığı sürdürülecek mekânlar hazırlanmalıdır.

Gelibolu ve çevresinde farklı etnik kültürlere ait dini değer taşıyan ve ziyaretçi potansiyeli olabilecek türbe, dergah ve ibadethanelerin bulunduğu bir gerçektir. Bu konu hakkında geniş bir araştırma kitabı bulunun Ahmet Tuna'nın ifadesine göre ortaya çıkarılmayı bekleyen birçok inanç turizm değeri yer almaktadır.¹⁹

Bahsi geçen bu değerlerimizin gerekli restorasyon çalışmaları tamamlandıktan sonra, tanıtıcı broşürleri de hazırlanarak ziyarete açılmaları planlanmalıdır.

- Gelibolu'da bulunan ve Mevlevi kültürünün en görkemli yapılarından olan "Gelibolu Mevlevihane'sinin" daha işler hale getirilerek tanıtımına ağırlık verilmesi ve hak ettiği ilgiyi görmesi sağlanmalıdır.
- Gelibolu'da katılımcılarımızın da ifade ettiği gibi bu Mevlevihane'den başka Mevlevihaneler'in de bulunduğu, fakat geçen süreçte bu yapıların yok olduğu bilinmektedir. Bu yapıların yerlerinin tespit edilerek gerekli röleve çalışmaları ile yeniden işaretleri için adım atılmalıdır.
- Şehitliklerimize gelen ziyaretçilere özellikle Gelibolu'da bulunan inanç turizmi açısından değere sahip olabilecek yerlerimizin tanıtımı için özel organize ekipler kurulmalıdır.
- Gelibolu'da bulunan ve farklı mezheplerce önem addedilen Hallac-ı Mansur makamının ihya edilmesi ve tanıtımının yapılarak ziyarete açılması sağlanmalıdır.

Bektaşî Kültürü ile İlgili Olanlar;

Çanakkale'de yaşayan ve Bektaşî-Alevî kültürüne sahip vatandaşlarımız ile ilgili gerçek ve akademik çalışmalar desteklenmelidir. Güre Tahtakuşlar Köyü eksenli Bektaşîlik İnancı ile ilgili tarihsel gerçeklikler ve kökenleri bağlamında çalışmalar yapılmalıdır.

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) İlahiyat Fakültesi ve Ortak Akıl Topluluğu tarafından düzenlenen, uluslararası katılımlı "Din-Kimlik Tartışmaları Ekseninde Alevilik-Bektaşîlik Sempozyumu" bu çalışmaların bir temelini zaten oluşturmuş durumdadır.

Konu ile ilgili ÇOMÜ İlahiyat Fakültesi İslam Mezhepleri Tarihi Öğretim Üyesi Yrd.

¹⁹ Gelibolu'nun Gönül Erenleri, Ahmet Tuna, 2013

Doç. Dr. Ahmet Yöner ile gerçekleştirdiğimiz yüz yüze görüşmede kendisinin konu ile ilgili yaptığı çalışmalar dinlenmiş ve inanç turizmi adına yapılabilecekler değerlendirilmiştir.

- Çanakkale’de yüzyıllardan beri var olan bu çok kültürlü ve çok mezhepli inanç geleneklerinin korunmasının ve orijinal kaynakları ile ilgili akademik çalışmaların desteklenmesinin inanç turizmi açısından ivme kazandırıcı etki yapacağı kanısına varılmıştır.

Rum - Ortodoks Kültürü ile İlgili Olanlar

Çanakkale, Balkanlara yakın olması nedeniyle mübadele yıllarından önce daha fazla Rum yurttaşına sahipti. Ancak hâlâ ilimizde yaşayan ve geleneklerini, inançlarını devam ettiren vatandaşlarımız azımsanmayacak sayıda.

Gökçeada ve Bozcaada’da yoğunlukta olan Rum vatandaşlarımızın dini ihtiyaç ve talepleri ile yakından ilgilenilmeli, istekleri yerine getirilmelidir. Şüphesiz bu çok kültürlülüğün ilimize kattığı zenginlikler, gerek inanç gerekse yeme-içme kültürü açısından hissedilir bir farklılık sağlamıştır.

Gökçeada Metropoliti Yorgo Draguni Kyrillos ile proje ekibi olarak makamında gerçekleştirdiğimiz yüz yüze görüşme sonucu bazı noktalara bu rapor vesilesi ile dikkat çekmek istiyoruz.

- *Patrik Bartholomeos’un, (Dimitris Arhondonis); Gökçeada Zeytinli köyünde doğmuş olması münasebetiyle Gökçeada’ya sıkça geldiği ve Patrik geldiğinde kendisini ziyaret için birçok Rum vatandaşın bu adaya akın ettiği ifade edildi.*
- *Her yıl 6 Aralıkta Ayamikola ayinleri oluyor, bu ayinleri Patrik Bartholomeos yönettiğinde 1500-2000 katılımcı olabiliyor.*
- *Her yıl 6 Ocakta Kale köyünde “haçı denize atma töreni” düzenleniyor ve çok sayıda Rum vatandaş bu törenlere katılıyor. Bu tören Bozcaada da yineleniyor.*
- *Bahsedilen bu törenlerle ilgili yurtdışından ziyaretçilerin daha fazla gelmesini kolaylaştırıcı çalışmaların yapılması yerinde olacaktır.*
- *Metropolit Yunanistan’da bakan düzeyinde, (metropolit müftülük düzeyinde) bir protokole sahipken burada metropolit müftülük düzeyinde protokole sahiptir. Ancak metropolit halkımız tarafından daha çok “papaz” olarak bilinmesi bilgi eksikliği olarak tespit edilmiştir. Bu bilgi eksikliğini tanıtıcı bazı broşür ve yayınlarla rahatlıkla düzeltilebileceği düşünülmektedir.*
- *Gökçeada’da bulunan ve tamir tadilat gerektirecek kilise ve şapellerin onarılması için çalışmalar yapılması burada yaşayan Rum vatandaşlarımız için yerinde bir jest olacaktır.*

4.6. Tarih – Kültür Turizmi

Tarih kültür turizmi ortak akıl arama çalışmayı sonucu projekte edilen maddelere dayanarak Çanakkale’nin tarih kültür değerlerinin bir turizm ögesi haline getirilebilmesi için yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

Antik Kentler ve Kazı Alanları ile İlgili Olanlar;

Çanakkale’imizde bulunan antik kentlerimiz ve mitolojik döneme ait kalıntıların yoğun bir şekilde ziyaretçi çektiği ve gereken ilgiyi gördüğü gözlemlenmiştir. Özellikle son yıllarda bölgede faaliyet gösteren özel bir şirketin kazı çalışmalarına verdiği maddi destek ile çok büyük ilerlemeler kaydedilmiş ve yeni antik alanların ortaya çıkarılması amaçlı çalışmalar hız kazanmıştır. Bu gelişmeler son derece sevindirici ve yerindedir.²⁰

- Özellikle yapılan kazı çalışmalarında Ayvacık ilçesine bağlı Gülpınar beldesinde, Apollon Smintheus kutsal alanı (Smintheion) arkeolojik kazılarında birçok yeni hamam yollar ve benzeri yapılar ortaya çıkarılmıştır. Şüphesiz sponsorluklarla devam eden ve buralardaki yapının detaylarının ortaya çıkarılması tarih ve kültür turizmi açısından çok büyük kazanç sağlayacaktır.
- Bir hikayesi ve tarihinin yanında görsel zenginliği de yerinde olan mekânların ortaya çıkarılması için yapılacak resmi yatırımlar ve ticari firmalarımızın sponsorlukları çok önemlidir.
- Parion antik kenti ile ilgili Prof. Dr. Cevat BAŞARAN ve ekibinin yürüttüğü çalışmalar son derece önemlidir. 7. yılını dolduran bu çalışmalar ile her yıl yeni bulgularla Anadolu arkeolojisine önemli katkılar sağlanmıştır. Nekropol'de başlayan kazılar bugün kentin Roma Tiyatrosunda, Roma Hamamında, Yamaç Yapısında ve son olarak da Odeionunda genişletilerek sürdürülmektedir. Ayrıca her yıl yurdumuzun değişik üniversitelerinden arkeolog adaylarının deneyim kazandığı kazılarda ortaya çıkartılan önemli buluntularla Parion, turizme açılması ile çok ses getirecek bir antik- turizm değeri olarak yerini alacaktır.

4.6.1. Çanakkale'nin Yeni Antik Değeri: Parion²¹

Parion, ilimizin Biga ilçesinin Kemer Köyü sınırları içerisinde, Marmara Denizi kıyısındaki Bodrum Burnu'nun engebeli arazisi üzerinde yer alan Parion'a, Biga-Çanakkale karayolunun 15. kilometresinden kuzeye ayrılan 14 kilometrelik asfalt yolla ulaşılmaktadır ve antik Troas Bölgesi sınırları içerisinde kalmaktadır.

Kentin adı ve burada yasayan halkın kökeni konusunda da değişik görüşler bulunmaktadır. Bunlardan ilkinde göre, kentin kolonizasyonunda adı geçen Erythrailli göçmen & ason ve Demetria'nın oğlu "Parion"un adı kente verilmiştir. Yine kolonizasyonla ilişkili olarak bir başka görüşe göre Parion, "Parosluların Kenti" anlamında kullanılmıştır. Bu konudaki bir diğer görüş ise, mitsel döneme kadar geri gitmekte ve adını, Troia Kralı Priamos'un Hekabe'den doğma, en küçük oğlu Paris'den alan Parion, Paris'in burada eğitilmesinden dolayı da "Paris'in Kenti" anlamına gelmektedir.

Parion'daki ilk dönem kazıları kentin güney nekropolünde gerçekleştirilmiş, ortaya çıkan buluntular, Parion'daki ölü gömme gelenekleri ve mezar tiplerinin Troas Bölgesinin genelinde egemen olan bir kültüre ait olduğunu ortaya koymuştur.

Parion Kazılarının uzun yıllar sürdürülmesi planlanmaktadır. Ortaya çıkartılan ve bundan sonraki kazılarda çıkartılacak olan kalıntılar, önce Parion'un, daha sonra da Biga ve yakın çevresinin tarihsel ve kültürel açıdan önemini ortaya koyarken bölgenin kalkınmasına da önemli destek sağlayacaktır. Kazılarda gün ışığına çıkartılan maddi kalıntılar, yapılacak restorasyon ve konservasyon çalışmaları sonrası, toprağın altında saklı kültürel mirasımız tarihi çevre ile bütünleşecek, **gelecekte kurulacak Kemer-Parion Müzesi** ile Parion ve Biga, hem ulusal hem de uluslararası turizm açısından cazibe merkezi haline gelecektir.

Şehitliklerimizle İlgili Olanlar;

Her yıl binlerce yurttaşımızın ziyaret ettiği şehitliklerimizin ilimizde bulunmasının verdiği sorumluluk, çok büyük ve ağır bir sorumluluktur. Şehitliklerimizi ziyarete gelen binlerce yurttaşımızın dini ve milli duygularla ve vatan sevgisiyle buraları ziyaret ettiğinin bilincinde olarak ziyaretçilerimize gerekli hizmetin yapılması konusunda eksikliklerimizi hızla gidermeliyiz.

Troia'dan; uzman akademisyenlerin tavsiyesi ile bu bölümde bahsedilmemiş, halihazırda birçok kaynakta bahsedildiğinden ve tanıtım amaçlı birçok broşür, bilgi kitapçığı yer aldığından bu bölümde değinilmemiştir. Ancak, raporumuzun yedinci bölümünde Troia ile ilgili alternatif bir turizm alanından bahsedilmiştir.

Ülkemizden hemen hemen her ailede bir Çanakkale şehidi bulunmaktadır. Dolaşısıyla buralara ziyarete gelen yurttaşlar sanki kendi köyünü ziyaret ediyormuş hissi ile dolaşmaktadır. Her ziyaretçinin kalbinde taht kurmak, gerekli ve doğru bilgilerle ziyaretçileri donatmak, onları buradan memnun olarak memleketlerine göndermek şüphesiz bir vatan borcudur.

Konunun turizm yönü irdelendiğinde Çanakkale’den, gördüğü hizmetten memnun olarak dönen bir ziyaretçimizin yapacağı reklamı bir başka şekilde, maddi imkânlarla sağlamak olası değildir.

- Konunun hassasiyeti de dikkate alındığında şehitlik ziyaretçileri üzerinde ayrıntılı bir memnuniyet anketi çalışması düşünülmeli ve projelendirilmelidir. Şehitlikle ilgili problemler rehberlerden edinilebilir ancak oraya gelen ziyaretçi gözü ile bakılabilmesi için bu anket-araştırma çalışmasına duyulan ihtiyaç daha iyi anlaşılabilir olacaktır.
- Şehitliklerimize gelen ziyaretçilerimize ilimizin diğer kültür ve turizm varlıklarının tanıtımının yapılabileceği mekânlar yaratılmalı ve Çanakkale’yi ziyaretleri sağlanmalıdır.

Şehitlikleri ziyaret eden vatandaşlarımıza Çanakkale’yi gezebilecekleri alternatif tur rotaları sunulmalıdır. Konaklama süresinin çok az olduğu ilimizde “2 günde Çanakkale” den başlayarak, “3 günde Çanakkale” 5 Günde Çanakkale” ve “1 haftada Çanakkale” vb. şeklinde tur imkânları, nerelerde kalınabileceği, maliyetler, yöresel lezzetleri bulabileceği mekânların sunulduğu “Çanakkale’de 500 Nokta” gibi broşürlerle ilimizin tanıtımı sağlanmalıdır.

Cittaslow ve Gökçeada Örneği ile ilgili olanlar;

Çanakkale’de yeni turizm değerlerinin ortaya çıkarılmasına yönelik hazırladığımız bu rapor çerçevesinde proje ekibi olarak yetkililer ile görüşülmüş, Gökçeada ve Cittaslow üyelikleri konusunda kendilerinden bilgi alınmıştır.

1999 yılında İtalya’nın Greve’in Chianti kentinde kurulan Cittaslow Birliği nüfusu 50.000 altında olan kentlerin üye olabildiği uluslararası bir belediyeler birliğidir. Birliğe üye olmak için birliğin belirlediği kriterleri gerçekleştirmek için projeler geliştirmek ve uygulamak gerekmektedir. Kentlerin kriterler çerçevesinde yaptığı çalışmalar puanlanmakta ve bir kentin üye olması için 50 ve üzerinde puan alması gerekmektedir. 1999 yılında birliğin belirlediği kriterler, birliğin sadece İtalya veya Avrupa’da değil bütün dünyada yayılması sonucu daha evrensel bir hale getirilmeye çalışılmıştır.²²

- Cittaslow küçük yerleşim birimlerinin sahip oldukları yörel dokuları koruyarak, modernleşmenin getirisini olan sağlıksız ve hormonlu büyümeye karşı korunaklı ve yaşanılabilir bölgeler yaratma amacı taşır.
- Cittaslow şehrin gelişiminin şehirde var olan, yerel zanaatları, gastronomi kültürünü şehrin hikâyesini koruyarak yeni nesle aktarımını amaçlar.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının ve çevreye duyarlılığı esas alarak yaşanabilir, diğer yörelerden farklılaşmış bir bölge oluşturmaya çalışır.
- Modernleşmeyle birlikte daha gürültülü hale gelen, trafik keşmekeşiyle uğraşan kentler yerine, şehir merkezlerine trafiğin en az yoğunlukta olmasının teşvik ederek zevkle yaşanabilen insana en uygun mekanlar yaratmayı hedefler.

2002 yılından bu yana ada içerisinde gerçekleştirilen organik tarım faaliyetleri ile özellikle 2008 yılından bu yana gerçekleştirilen tarım turizmi uygulamaları sayesinde misafirlerine eşsiz bir doğal ortam sunan Gökçeada, 2011 yılı Haziran ayında almış olduğu Cittaslow unvanı ile **dünyanın ilk ve tek sakin adası olmuştur.**

- Yöresel kültür ve tatların zanaatların korunarak sahip olunan değerlerle birlikte teknolojinin insan sağlığına getirdiği zararlar önlenerek farklılaşmış bir gelişmeyi

22 <http://www.cittaslowturkiye.org/cittaslow/131-cittaslow-kriterleri.html>

hedefleyen ve bu yolda kriterlerin kontrol edilerek, belgelenerek ilerlenmesi bu raporda da aslında anlatılan hedefler ile birebir örtüşmektedir.

- Tüm bu hedefler doğrultusunda Çanakkale’de Gökçeada tecrübesini de temel alarak, hangi ilçelerimizin Cittaslow hareketine üye olabileceği tespit edilmeli ve bu yönde yoğun gayret edilmelidir.

Özel Değerler Müzeciliği ile İlgili Olanlar

Özel müze açma talepleri 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 26. maddesi ve bu madde gereğince hazırlanarak yürürlüğe giren Özel Müzeler ve Denetimleri Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından değerlendirilmektedir.

2863 sayılı kanunun 26. maddesine göre, Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişilerle vakıflar, Kültür ve Turizm Bakanlığından izin almak şartıyla, kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesi için her çeşit kültür varlığından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilir ve müzeler kurabilir.

Özel müzecilik gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de kültür varlıkları teşvikleri kapsamında birçok kalemde teşvik uygulanmaktadır.²³

Özel müzeler, yöresel kültür değerlerinin korunmasında, bu değerlerin orijinal halleri ile gelecek kuşaklara aktarılmasında büyük rol oynarken turizm amaçlı da ziyaret değeri olan mekânlar yaratmaktadır.

Çanakkale’de mevcut durumda 9 özel müze bulunmaktadır.

Tablo 4.1. Çanakkale’deki Özel Müzeler

No	MÜZE ADI	İLÇE
1	Adatepe Zeytinyağı Müzesi	Ayvacic
2	Bozcaada Yerel Tarih Müzesi	Bozcaada
3	10 Ağustos 1915 Anafartalar Savaş Koleksiyonu	Eceabat
4	1915 Seddülbahir Savaş Malzemeleri Galerisi	Eceabat
5	Alçıtepe Çanakkale Savaşları Galeriyesi	Eceabat
6	Büyük Anafarta Köyü Barış Müzesi	Eceabat
7	Salim Mutlu Savaş Hatıraları Müzesi	Eceabat
9	Gelibolu Savaş Müzesi	Gelibolu

1. Adatepe Zeytinyağı Müzesi

Türkiye’de türünün ilk örneği olarak **Zeytinyağı “Fabrika - Müzesi”** 2001’den beri yerli yabancı on binlerce ziyaretçi ağırlamaktadır.

- Zeytin ve zeytinyağının kültürü o kadar derinlere iniyor ki yazılmış tüm kutsal kitaplarda çeşitli şekillerde ifadesini buluyor. Ülkemizde bu kadar eski ve köklü bir kültürü olmasına karşın, bu ürüne ilişkin yazılı ve görsel malzemelerin yok deneyecek kadar az olması, **Adatepe Zeytinyağı Müzesi’nin** doğuşuna gerekçe oldu. **Küçükkuşu’daki** tarihi sabunhane binası restore edilerek, bir yandan kuru baskı tarzında zeytinyağı üretimine devam edilirken, öte yandan civar köylerden toplanmış zeytin, zeytinyağı ve sabun üretimine ilişkin çeşitli araç -gereç ve aksesuarlar fabrika binasında sergileniyor.
- Müzede **eski zeytinyağı presleri, zeytin toplama aletleri, taşıma ve saklama**

23 <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44778/tesvik-konulari.html>



kapları, çeşitli folklorik objeler görülebilir. Aynı zamanda geleneksel usulde zeytinyağı sabun yapım tekniği de açıklamalı olarak sergilenmekte.

- Zeytinyağının üretim aşamaları, saklanması, aktarılması, filtre edilmesi vb. gibi zeytinin dalından soframıza geliş öyküsünü görüp dinlemek tabii ki taze köy ekmeği ile tadımını yapmak yerli ve yabancı ziyaretçiler için hem eğitici hem de keyifli olmaktadır.
- **Çanakkale-İzmir karayolu** üzerinde **Küçükkuyu** kasabasının girişinde yer alan Adatepe Zeytinyağı Müzesinde, modern müzecilik anlayışı gereği olarak düzenlenmiştir. Müze dükkânından taze zeytin, zeytinyağı, doğal sabun ve özgün olarak tasarlanmış çeşitli mutfak aksesuarları ve kitaplar alabilir, Adatepe Mutfak'ta çay ve kahve çeşitleri, soğuk ve taze meyve suları ile tümü doğal malzemelerle hazırlanan yerel zeytinyağı yemekleri tadılabilir.
- Müzede sergilenen objeler için **Türkçe ve İngilizce açıklama metinleri** bulunmakla birlikte, daha meraklı ziyaretçilerin arzu etmesi halinde güler yüzlü ve hevesli personel tarafından daha ayrıntılı bilgiler verilmektedir.
- Adatepe Zeytinyağı Müzesi, Türkiye'nin gelişen kültür turizmi için özgün bir örnek teşkil etmektedir.

Adatepe zeytinyağı müzesi örneği ülkemiz ve Çanakkale için kültür ve tarih turizmi adına çok güzel bir örnek teşkil etmektedir. Yöremizde en önemli ürünlerden olan zeytinciliğin tarihinin ve gelişiminin sergilendiği ve satın alınabilecek zeytin ağacı ve zeytinden mamul ürünlerin yer aldığı bu çok başarılı proje özel kültür müzeciliği için çok önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Yöremiz kültür değerlerinin tanıtılıp aynı zamanda ürünlerini de pazarlamasına vesile olan bu tarz müzelerin çoğaltılması ve daha fazla teşvik edilmesi için tüm girişimlerin yerel yönetimlerin de katkıları ile hayata geçirilmesi gereklidir.

2. Bozcaada Yerel Tarih Araştırma Müzesi

Bozcaada'nın toplumsal, ekonomik, kültürel ve doğal tarihini derlemek, korumak ve yorumlamayı amaç edinen Yerel Tarih Müzesi, Bozcaada Kaymakamlığı tarafından 2006 yılında işletmecisine tahsis edilen 130 yıllık binada ziyarete açılmıştır. Müzede Bozcaada ile ilgili 45 ayrı konu başlığında 6.000'den fazla fotoğraf, belge ve obje sergilenmektedir.

Bozcaada Müzesi'nde sergilenen koleksiyonlar;

- Eski Bozcaada fotoğrafları
- Osmanlı döneminden kalma obje ve evraklar
- Çanakkale Savaşı'nda üs olarak kullanılan Bozcaada'da yabancı ülkelerin bıraktığı her türlü malzeme ve belgeler
- Bozcaadalı Rum ve Türklerin ev ve işyerlerinde kullandıkları eşyalar ve hikâyeleri
- 1925-1965 yılları arası Bozcaadalı esnaflara ait canlandırma köşeleri: doktor, marangoz, duvarcı, terzi, ayakkabıcı, demirci, fıçı, küfeci, meyhane, kahveci
- Denizciler, kaptanlar, süngercilere yönelik objeler, hikâyeler, fotoğraflar
- Bağcılık ve şarapçılıkta kullanılmış çeşitli aletler, belgeler, etiketler, eski ada şaraplarından oluşan şarap mahzeni

Müze kapsamında faaliyet gösteren Bozcaada Yerel Tarih Araştırma Merkezi (BOYTAM) 2013 yılında "Yunan kültürünün, Yunanistan'ın dışında da en iyi şekilde tanıtılarak, iki halk arasında barış kültürünün yayılmasını sağladığı" gerekçesiyle Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür örgütü UNESCO'dan ödül almıştır.

3. 10 Ağustos 1915 Anafartalar Savaş Koleksiyonu

Özay Gündoğan tarafından 2007 yılında Büyük Anafartalar Köyünde açılmıştır.

Sergilenen bazı savaş kalıntısı objeler şunlardır:

- Anzakların kullandığı yük makaraları, Ece limanında bir batıktan çıkarılmış olan dolu bir mermi sandığı, dikenli teller ve kerpetenler, içerisinde bir tutam saç bulunan bir İngiliz askerine ait madalyon, Gurka kukuri bıçakları, siper tüfek mazzaları, mataralar, top mermileri

4. 1915 Seddülbahir Savaş Malzemeleri Galerisi

Tarihçi ve Çanakkale Savaşları araştırmacısı Ahmet Uslu'ya ait kişisel bir galeridir. Ahmet Uslu, koleksiyonundaki binlerce eserden bir kısmını Seddülbahir köyündeki galeride sergilemekte ve özellikle kış aylarında Türkiye'yi il il gezerek gezici sergiler açmaktadır.

Bir internet sitesi²⁴ vasıtasıyla sanal müze hizmeti sunan araştırmacı Ahmet Uslu gezici müze olarak tasarlanan "Tır Müze" ile tüm Türkiye'yi dolayarak Çanakkale savaşları koleksiyonu ziyaretçilerin ayağına götürerek şehrimizin tanıtımına da büyük katkı sağlamaktadır.

5. Büyük Anafarta Köyü Barış Müzesi

Anafarta köyünde, köy halkının ellerindeki tarihi savaş malzemelerini bir araya getirerek oluşturdukları müze 2007 yılında ziyarete açılmıştır.

Müze de top mermileri, şarapnel parçaları, kazma-kürek yüzleri, metal paralar, mühürler, çatal-kaşıklar, SDR testileri, şişeler, mataralar, mermi saplanmış kaya ve daha birçok savaş kalıntısı sergilenmektedir.

6. Diğer Özel Müzeler

Çanakkale Savaşlarını konu edinen diğer müzelerimizden **Gelibolu Savaş Müzesi** Gelibolu sahil yolunda, **Salim Mutlu Savaş Hatıraları Müzesi ve Alçitepe Çanakkale Savaşları Galerisi** Eceabat Alçitepe köyünde, hizmet vermektedir.

Çanakkale savaşlarını konu edinen, bu savaşlarla ilgili malzemeler, bilgi, belge ve vesika değeri olan evrakların sergilendiği özel müzelerimizin faaliyetlerinin desteklenmesi gerekmektedir. Bazı özel müzelerin internet siteleri ya hiç oluşturulmamış ya da çok yetersizdir. Bir proje kapsamında özel müzelerin internet adreslerinin çağdaş bir yapıya kavuşturularak sanal müze hizmeti vermeleri sağlanmalıdır.

4.6.2. Çanakkale Seramik Müzesi

Cevatpaşa Mahallesi Kaya Sokak'ta yer alan, 1905 yılında Er Hamamı olarak inşa edilen tarihi yapı Seramik Müzesi işlevi kazandırılmak üzere Ocak 2012'de restorasyonu başlamıştır. 2012 yılının aralık ayında ziyaretçilere açılan müze de, sabit ve geçici olmak üzere sergi salonları, konferans salonu, uygulamalı seramik çalışmalarının yapılabacağı atölye, restorasyon ve konservasyon odaları, kafeterya gibi faaliyet alanları yer almaktadır.

Halkın kullanımına açık olan müze de, kentte seramiğin tarihi, sergi objeleri, geçici sergiler, seramik üzerine ulusal ve uluslararası sempozyum, çalıştay ve yarışmalar, atölye çalışmaları gibi bir çok alanda faaliyet gösterilecektir.

Çanakkale Seramikleri 17. yüzyılın sonlarından başlayarak 20. yüzyılın ortalarına dek birçok farklı amaç için üretilmiş ve form çeşitleri açısından son derece zengindir. Anadolu Toprakları üzerinde üretilmiş seramik türlerinin arasında kendilerine has form ve renkleriyle çok özel bir yerde bulunurlar. Çanakkale Seramiklerinin genel üretim amacı, halkın günlük kullanımıyla, çeyiz ihtiyacını karşılamak olmuştur. Abartılı şekilleri ve çok renklilikleri sayesinde Çanakkale Seramikleri her zaman ilgi çekmiş, alıcı bulmuştur. Günümüzde de Çanakkale Seramikleri, birçok koleksiyoner tarafından

24 http://www.canakkalezaferi.org/sanal_muze/index.html

aranılan parçalar haline gelmiştir.²⁵

Çanakkale adının da seramik zanaatı uğraşısı ile ilgili düşünüldüğünde Çanakkale Belediyesi tarafından restore edilerek hizmete açılan bu müzenin, kentin tarihi ve kültürel yapısına yapacağı katkılarının önemi daha iyi anlaşılacaktır. Müze dahilinde yer alan seramik uygulama atölyeleri ile seramiğin yeniden Çanakkale gündemine taşıyacağı muhakkaktır.

Raporumuzun ilerleyen sayfalarında “**Çan İçin Farklı Bir Turizm Önerisi**” başlığı altında bahsettiğimiz Çan ilçemizdeki özel seramik fabrikaları tarafından finanse edilmek suretiyle hayata geçirilmesini istediğimizi Çan Seramik Müzesinin kurulumunda hizmete açılması ile henüz birinci yılını tamamlamak üzere olan bu müzenin model alınabileceğini düşünüyoruz.

Çanakkale Seramik Müzesinin turizm rehberlerinde yer alması ile merkez destinasyonu için yeni bir soluk olacağına inanıyoruz.

Köylerimiz ile İlgili Olanlar;

Çanakkale raporunun hazırlanması sürecinde yapılan ziyaretler sonucunda çok önemli gördüğümüz iki köy projesinden bu rapor çerçevesinde bahsetmek istiyoruz.

Adatepe Köyü: 1989 yılında sit alanı ilan edilen köy, bölgede korunan tek köy olma özelliğine sahiptir.

- Adatepe köyü tüm yapıların taş olarak yapıldığı, tarihi ve turistik değerlerin bulunduğu ve bir yaşam kültürü olan, yörenin tarih ve turizm değerlerinin farkında o yerleşik halka sahip olan çok önemli bir köydür. Ayvacık Küçükkuyu Zeus Altarı'nın bulunduğu tepede kurul bu köy tahminen 250 yıllıkdir.
- Adatepe Köyü, Cumhuriyet öncesinde zeytin ve hayvancılıkla uğraşan Rum ve Türk ailelerin yaşadığı bir köy olarak bilinmektedir. «Mübadele» ile birlikte Rumlar köyden ayrılmış sadece Türk nüfus kalmıştır.
- Adatepe Köyü, mimari olarak taş yapı geleneğine sahiptir. Köyün konumlandığı bölge kayalık bir arazidir ve bütün evlerin taşları çevredeki küçük taş ocaklarından edinilmekte ve çevre köylerde geleneksel taş işçiliğini devam ettiren ustalar tarafından işlenmektedir.
- 1980'li yıllar ile birlikte köy, kent yaşamının olumsuzluklarından kaçan kişiler tarafından keşfedilir. Adatepe'ye bu yıllarda yerleşen köy sakinleri harabe sayılabilecek yapıları alır ve geleneksel mimariye tamamen sadık kalarak binaları yaşanılan mekânlara dönüştürür. Bugün köyün yerlileri ile dışarıdan gelenler Türkiye'nin hiçbir benzeri yerleşim yerinde olmadığı kadar uyum içinde birlikte yaşamaktadırlar.
- Adatepe'de bugün 2 butik turistik pansiyon, 5 turistik kafe-restoran, 2 turistik eşyaların satıldığı dükkân bulunmaktadır.
- Adatepe'de geçmişte ilkokul olarak hizmet vermiş olan bir taş bina Adatepe'ye yerleşen sakinler tarafından valilik kanalıyla kiralanarak tüm mimari unsurları korunarak restore edilmiştir. “**Taş Mektep**” adı verilen bu binada çeşitli felsefi, kültürel toplantı seminer ve eğitimler düzenlenmektedir. Bu seminerlere ülkemizin en tanınmış, ilim ve fikir adamları davet edilmekte isteyen katılımcıların bu seminerlere rezervasyon yaptırarak katılımı sağlanmaktadır.²⁶

Nusratlı Köyü: Ayvacık ilçesine bağlı Nusratlı Köyü'ne Çanakkale Turizm Değerleri Araştırma projesi çerçevesinde proje ekibi olarak bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Köy

²⁵ Esin Küçükbiçmen, Çanakkale Seramiklerinde Hayvan Figürleri ve Günümüz Yorumları, Anadolu Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 2007.

²⁶ <http://www.tasmektep.com/birokul.htm>

muhtarımız Sayın Metin Tunca'dan, köy ile ilgili bilgiler alınmış ve yöresel ürünler satış ofisi ziyaret edilmiştir.

- Nusratlı Köyünde son yıllarda köye yerleşen ve eko tarım hakkında eğitilmiş, tıbbi bitkisel ürünler alanında ve diğer eko tarım konularında üretim yapan yerleşimciler bulunmaktadır. Bu değerlerimizin ve müteşebbislerin faaliyetleri ve eko tarım diğer köylerimize de örnek olabilecek düzeydedir.
- Nusratlı Köyünde Ayvacık MYO'nun öncülüğünde GMKA desteği ile hayata geçirilen Doğal Ürünler Satış Ofisinde köylü kadınların el emeği olan tarhana, erişte, zeytin çeşitleri, salça çeşitleri, tatlılar, bal ve diğer el yapımı tatlar satılmaktadır. Ayrıca el emeği olan tekstil ürünleri de satılan kalemler arasında bulunmaktadır. Yeniden restore edilerek hizmete açılan bu taş binada ayrıca, köylülere yönelik kurslar ve eğitimler de verilmektedir.
- Nusratlı Köyünde Ayvacık Meslek Yüksekokulu (MYO) koordinatörlüğünde, "Ev Pansiyonculuğu Yapma Eğitimi" verilerek köylülerin ev pansiyonculuğu yapma yetileri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Ev pansiyonculuğu Çanakkale'mizin birçok köyünde Nusratlı'da olduğu gibi özel tasarlanmış eğitimlerle geliştirilerek yeni bir turizm ögesi haline getirilmesi, böylelikle köylülere de ekonomik katkı sağlanması büyük önem arz etmektedir.

Gerek Nusratlı'da yapılan eko tarım ve el yapımı ürünlerin satış ofisi, gerekse Adatepe köyündeki doğal ortam ve yapılan kültürel etkinlikler Çanakkale'mizin diğer köyelerine de örnek teşkil edebilecek faaliyetler arasındadır. Bu tarz köylerin çoğaltılması, köylerimizin tarihi varlığının mimari öğelerinin korunmasının yanında turizm ve tarım ögesi olarak girdi sağlayarak ekonomik hayatı da canlandırmaktadır. Bir değeri ve turizme sunulabilecek varlığı olan diğer köylerimizin tespit edilip hızla turizme kazandırılması ve yerel yönetimlerin bu konuya dikkatlerinin çekilmesi yerinde olacaktır.

5.KÜLTÜREL – GELENEKSEL DEĞERLER İLE İLGİLİ TURİZM ALTERNATİFLERİ

5.1. Halıcılık ve Dokumacılık

Çanakkale'de turizm değerlerinin araştırılması konusunda yaptığımız yerinde ziyaretler çerçevesinde proje ekibi olarak Ayvacık İlçesi ziyaret edilerek yetkililer ve yöre halkından, yerel kültür ve turizm değerleri ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Ezine, Yenice ve Ayvacık ekseninde halıcılığımızın bugünkü durumu;

- Bu bölgede 15. yüzyıldan beri halıcılık yaygın olarak yapılmaktadır. Çanakkale, Ezine ve Ayvacık'ta dokunan halılar BERGAMA halı ailesinin içine girer. Aralarında genel bir benzerlik olmakla beraber bu yerlerde dokunan halılarda belirli desenlere doğru bir yönelme vardır.²⁷
- Bölgede Yörüklerin yerleşmiş oluşu halıcılığa ağırlık kazandırmıştır. Bu köylerin halıcılarından birçoğu merkezi Ayvacık'a bağlı Süleymanköy'de bulunan "Süleymanköy ve Çevre Köyleri Kalkındırma Kooperatifi" çerçevesinde birleşmişlerdir. Süleymanköy yaklaşık 80 haneli, ormanlarla çevrili, tarım ve hayvancılık yapılan temiz ve bakımlı bir köydür. Sözü edilen kooperatifin 248 ortağı olup bu ortaklara ait 180 halı tezgâhi çalışır vaziyettedir. Kooperatif, ipliğin yapımında ve boyamasında kullanılan tesisler kurmaktadır.
- Ayvacık'ta toplu halı dokumacılığı yapmak üzere yapılmış çok güzel bir atölye binası inşa edilmiş olmakla beraber, burada henüz dokuma yapılmamakta, ancak köylerde dokunan halıların depolanması ve pazarlanması yapılmaktadır.

- Köylüler arasında kredi ile kooperatifleşme yoluyla başlayan bir iş kolu olan Ayvacık halıları, son yıllarda Marmara Üniversitesi DOBAG projesi, Ayvacık Kaymakamlığı Vakıf Halıcılığı gibi resmi kurumlarca devam ettirilmiştir. Çanakkale 18 Mart Üniversitesinin Ayvacık'taki halı programlı okulu eğitim yolu ile bu çabalara katılmaktadır.
- Ayvacık Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği bünyesinde kâr amacı gütmeyen, Yörük kültürünün bu önemli ögesinin orijinalliği ve kalitesinin bozulmadan devam etmesi ve üreticinin emeğinin en iyi şekilde değerlendirilmesi amacıyla Halıcılık İşletmesi kurulmuştur. Halıcılık işletmesinde tamamıyla kökboyası ile dokunan halılar, iç ve dış pazarda büyük ilgi görmektedir.
- Ayvacık, Yörük kilim ve halılarının kalitesine öylesine güven duyulmaktadır ki 300 yıl garanti verilmektedir. Ayvacık ve köylerindeki evler dolaşıldığında çoğu evde halı ve kilim dokumak için tezgâh olduğu görülür. Bu tezgâhlar her zaman kullanılsa da her an el altındadır.
- Yenice ilçesi ve köylerinde üretilmiş veya üretilmekte olan el sanatlarını tanıtmak, kayıt altına almak, gelecek nesillere aktarımı için aracı olmak ve kırsal turizme katkı sağlayacak yöresel el sanatlarını belirlemek amacı ile yapılan proje kapsamında el sanatları ürün çeşitliliği belirlenmiştir. Bu çalışmada 4 kategoride çalışma yapılmıştır. Bunlar dokumacılık, örücülük, işlemecilik, ahşap işçiliği. Yenice bölgesinde üretilmiş ve üretilmekte olan el sanatları ürün çeşitliliği dokumacılık, örücülük, işlemecilik ve ahşap işçiliği olarak tespit edilmiştir.²⁸
- Eko turizm çalışmalarını destekleyici olan yöresel el üretimi dokuma ürünler Yenice ilçemizde ve köylerinde açılacak kurslarla desteklenmelidir. Kursiyerlere verilecek eğitimlerden sonra üretime yönlendirilmeli ve çeşitli el dokuma ürünleri internet siteleri ve özel el dokuma ürünleri çarşıları ile satışa sunulmalıdır.

Ayvacık, Ezine ve Yenice'de çok eski yıllardan beri dokunan ancak makine halılarının kullanılmasıyla eski değerini yitiren ancak hâlâ üretime devam eden gerek bireysel, gerekse kooperatif ve kaymakamlık bünyesinde faaliyete gösteren halı üreticisinin ülke ve dünya çapında bir pazarlama ve satış birimine ihtiyacı vardır. Çanakkale merkezde ve turistlerin yoğun bulunduğu mekânlarda bu kooperatiflerin ve işletmelerinin satış ofisleri açmasına teşvik edilmelidir. Çanakkale yöresi halıcılığının araştırılması ve bilimsel kaynaklarının irdelenmesi amacıyla yapılacak akademik çalışmalar özendirilmeli ve teşvik sağlanmalıdır. Çanakkale'de faaliyet gösteren turist rehberleri halıcılık konusunda bilgilendirilerek ziyaretçilerin kaliteli hediye alabilecekleri en güzel objenin halı olabileceği konusunda yönlendirme yapmaları sağlanmalıdır.

5.2. Babakale Bıçakları

Bir zamanlar 18 bıçakçı dükkânı olan Babakale'de bu işi sadece iki aile sürdürmektedir. Bıçakçılığın geçmişinin 1700'lü yıllara dayandığı Babakale'de, Osmanlı imparatorluğu kılıç ihtiyacını karşılamak için bıçak ustalarını Kazakistan'dan getirerek bu bölgeye yerleştirmiştir.

Babakale Bıçakları'nın en büyük özelliği tamamen el yapımı olması, isteğe göre yüzü krom çelikten ya da dövme çelikten, kabzaları ise sarı pirinçten yapılabilmesidir.

- Bıçağın sapı iki veya özel yapım olarak altı parçalı üretilebilmektedir. Büyük bıçakların yüzünde yer alan desenlerin güzelliği ustasının maharetini göstermektedir. Babakale bıçaklarının sapları boynuzdan, plastikten ve ağaçtan, kulaklı veya kulaksız olarak imal edilmektedir. Bıçakların kını ağaçtan yapılıp üzeri deri

²⁸ Çanakkale-Yenice Bölgesinde Kırsal Turizme Katkı Sağlayacak El Sanatları, Mülâ-yim GÜRE ve diğerleri 2011, GMKA desteği ile

ile kaplanmaktadır. Babakale bıçaklarında önceleri Sicilya'dan getirilen çelikler kullanılırken, günümüzde Türk veya Fransız çeliği tercih edilmektedir.

- Babakale'de Osmanlı zamanında üretilen kılıçların en büyük özelliği ise yüz kısımlarının içe dönük olmasıdır. Kılıçlar da bıçaklar gibi tamamen el yapımı olarak üretilmekte ve kırılmasın diye ağzı çelik, sırtı demirden üretilmekteymiş.
- Günümüzde sadece iki aile tarafından üretilen Babakale bıçaklarının belirli bir kısmı yurt dışına gönderilirken, çoğu buraya gelen ziyaretçiler tarafından satın alınmaktadır.
- Babakale bıçakları ile ilgili Halk Eğitim Merkezi ve diğer eğitim olanakları kullanılarak yeni ustalar yetiştirilmeli ve kaybolmaya yüz tutmuş bu turizm değeri yeniden canlandırılmalıdır.
- Burada yeni açılacak atölyelerde üretilecek bıçaklar turistik amaçlı çarşılarda turistlerin beğenisine sunulmalıdır.

5.3. Babakale Sertifikası

Babakale'ye gelen ziyaretçilere Babakale Muhtarlığı tarafından Babakale'yi ziyaret ettiğiniz ve Asya'nın bittiği yere geldiğinizi belgelemek için bir sertifika verilmektedir. Bu sertifikadan dünyada sadece 2 yerde sunulmaktadır: Biri Babakale'de, diğeri ise Portekiz'de. Avrupa'nın bittiği yer olmasıyla ünlü Capo da Roca'da da uygulanmaktadır.

Babakale Sertifikası Capo da Roca'da verileden daha anlamlıdır. Çünkü Babakale 44 milyon kilometrekarelik alanı ile dünyanın en büyük kıtasının bittiği yerde yer alırken arkasında dünya nüfusunun % 60'ı durmaktadır.

Turizme yönelik hazırlanan rehberlerde Babakale Sertifikası ile bilgiler sunularak turistlerin adının yer aldığı bu sertifika bir turizm ögesi olarak değerlendirilmelidir.

Yerinde yapılan gözlemlerde yerli turistlerin çok az bildiği bu sertifika uygulaması, yapılacak etkinliklerle duyurulmalı ve daha fazla yerli turistin Babakale ile sıcak bağının kurulmasına çalışılmalıdır.

6. ÇAN İLÇESİ İÇİN YENİ BİR TURİZM DEĞERİ ÖNERİSİ

Ülkemizde seramik üretimi konusunda öne çıkan bölgeler Çanakkale, Kütahya ve İznik'tir. Türkiye'nin ilk seramik fabrikası Çanakkale'nin Çan ilçesinde kurulmuştur. Ancak Çan'da üretilen seramikler sadece ekonomik ve ticari işletmeler olarak kalmıştır.

Çan ilçesinde halihazırda üretim yapan seramik fabrikalar:

6.1. Çanakkale Seramik

Türkiye'nin ilk seramik karo üreticisi olan Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş.1957 yılında, ilk yer karosu üreticisi olan Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş. ise 1972 yılında kuruldu. Çanakkale Seramik, duvar karosunda kalitenin adı olurken, Kalebodur ise ürüne adını verdi. Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş ve Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş. 2000 yılında "Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş" ismiyle tek çatı altında birleştiler.

Çanakkale Seramik ve Kalebodur markaları ile üretimini sürdüren Kaleseramik 66 milyon metrekare/yıllık üretim kapasitesi ile tek bir alanda üretim yapan dünyanın en büyük seramik kuruluşudur.²⁹

Çan'da 1.250.000 metrekare açık alan ve 650.000 metrekare kapalı alanda kurulu 50 fabrikada üretimini sürdüren Kaleseramik; 27,5 milyon metrekare/yıl duvar karosu, 32 milyon metrekare yer karosu ve 6,5 milyon metrekare granit seramiğin yanı sıra, 15.000 ton izolator, 40.000 ton frit üretimi kapasitesine sahiptir. Yozgat'ta 562.000

29 <http://www.kalegrubu.com.tr/tr-tr/kale-grubu/sirketlerimiz/kaleseramik>



metrekare açık alan ve 24.000 metrekare kapalı alanda kurulu fabrika 2007 yılı haziran ayında üretime başlamış olup 3,6 milyon metrekare/yıl yer karosu üretimi kapasitesine sahiptir.

50 değişik ebatla 1900 çeşit yer karosu ve 60 değişik ebatla 2200 çeşit duvar karosu üreten Kaleseramik, her yıl yaklaşık 200 çeşit yeni ürünü tüketicilerin beğenisine sunmaktadır.

6.2. Pera Seramik

1993 yılında Bursa'da bir bordür fabrikası olarak kuruldu. 1997'de Çanakkale'nin Çan ilçesinin Etili Köyü'ne taşınarak duvar karosu üretimine başladı. Başlangıçta ürün gamı bordür, dekor ve duvar karosundan oluşan tesis, 2011 yılından itibaren, sırlı por-selen karo ve seramik mozaikler üreterek ürün gamını genişletti.

Son yıllardaki yeni atılımları ile birlikte ürün yelpazesini genişletmeyi hedefleyen Pera Seramik, bünyesinde Aqua Pera markasıyla havuz seramik ve Aksesuarları ile Anadolu çinilerinden esinlenerek Pera Sanat serisini de katarak ürün gamını zenginleştirerek değerleri müşterilerinin beğenilerine sunmuştur.

Başta komşu ülkeler olmak üzere, Avrupa, Ortadoğu, Kuzey Afrika, Rusya ve Türkiye Cumhuriyetlere ihracat gerçekleştiren PERA SERAMİK, yurtiçi pazarında da Türkiye'nin tüm bölgelerinde yeni Concept mağazalar kurarak etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir.

6.3. Etili Seramik

Etili Seramik İnşaat Sanayi Ticaret AŞ. 2006 yılında Etili Köyü, Çan/Çanakkale adresinde Seramik Yer karosu üretmek amacıyla kurulmuştur.

Etili Seramik fabrikası 80.000 m² arazi üzerinde 14000 m² lik kapalı bir alan içerisinde bulunmaktadır. Üretim aşamalarında otomasyon sistemi kullanılmaktadır. Fabrikamız kurulu olduğu bölgede istihdam, istikrar ve kalkınmaya destek olarak sosyal hayata da önemli katkılar sağlamaktadır.

Üretim Kapasitesi 2012 yılında Duvar Karosu Üretimine başlanmasıyla birlikte 4.000.000 m²/yıl'dır. Dünya pazarlarında rekabet edebilir kalite ve çeşitlilikte üretim yapılabilmektedir. Üretilen ürünlerin %25'i ihraç edilmekle birlikte bu rakamın %35'e çıkarılması hedeflenmektedir.

Çan'da neden sanat ürünü seramikler üreten küçük atölyeler olmasın?

Çan ilçemizde seramiğin tarihçesi ve ilçede üretim yapan fabrika bilgileri gözden geçirilince aklımıza şu soru gelmektedir:

- Bu kapasitede fabrikaların yer aldığı, ilçeye ekonomik katkısı büyük olan bu fabrikaların çevresinde neden sanat ürünü butik üretim yapan küçük atölyeler olmasın?

Ülkemizde seramiği sanata dönüştüren butik üretim yapan turistik atölyelerin yer aldığı İznik, Kütahya örnekleri incelenip, Çan'da buna benzer bir yapılaşmaya gidilmesi yerinde olacaktır. Seramiğin anavatanı olan ilçede sanatsal üretim atölyelerinin kurulması ile ilçemiz yeni bir turizm değeri kazanmış olacaktır.

- Sanatsal üretim yapacak atölyelerin kurulması için istekli olabilecek gönüllülere ücretsiz eğitim imkanı sağlanmalı ve başarılı olanlar için kendi atölyesini kurabilecek destekler sağlanmalıdır.
- Bölgemizde termal turizm sebebiyle gelebilecek ziyaretçiler kurulacak bu atölye-

leri de ziyaretleri sağlanmalı, böylece farklı faaliyetlerinin birbirini tetiklemesine olanak sağlanmalıdır.

- İlçemizde bulunan seramik fabrikalarının sponsorluğunda el yapımı seramik atölyelerinin katılabileceği yarışmalar düzenlenerek Çan için “Sanatsal Seramiğin Merkezi” imajı tesis edilmelidir.
- Çanakkale merkez destinasyonu içerisinde yer alan Çanakkale Seramik Müzesi’nin bir benzerinin Çan’da kurulması ilçe turizmi açısından tamamlayıcı olacaktır. Ancak bu müzenin burada faaliyet gösteren seramik fabrikaları tarafından bir özel teşebbüs olarak kurulup hayata geçirilmesi yerinde olacaktır. Burada verilecek seminer ve uygulamalı dersler ile müzenin “seramik akademisi” haline getirilmesi sağlanmalıdır.
- Müze “seramik akademisi” sayesinde yetiştirilecek ve atölye kurmaları için teşvik sağlanacak gönüllüler vasıtası ile tek bir marka altında üretilecek sanatsal seramiklerin tanıtımı ve reklamasyonu ile “Sanatsal Seramiğin Merkezi Çan” imajı yaratılarak, ilgili pazarın dikkati buraya çekilmelidir. Bu şekilde Çan için ekonomik bir katma değer sağlanırken, sanatsal seramik üretimi ile konunun meraklılarının ilçemize gelmesi ve bir turizm hareketi başlatılmasının önü açılmış olacaktır.

6.4. Çanakkale Merkez için Yeni Bir Turizm Önerisi: “Kongre Turizmi”

Kongreler için özellikle yaz aylarında kışlık, kış aylarında ise yazlık bölgelerin tercih edilir olması bilinen bir gerçekliktir. Ancak kongre turizminde en yüksek sezon Ekim –Kasım ve Nisan–Mayıs ayları olarak istatistiklerde yer almaktadır. Ülkemizin yabancılar için tam olarak keşfedilmemiş, merak uyandıran bir ülke olması avantaja dönüştürülerek 12 ay sürecek bir turizm imkânı kongre turizmi ile yaratılabilir.

Çalıştaylar sırasında özellikle akademisyenler ile yaptığımız yüz yüze görüşmelerde Çanakkale için alternatif bir turizm değeri olarak kongre turizminin öne çıkarılması gerektiği üzerinde sıkça durulmuştur. Özellikle otellerde konaklama süresinin çok az olduğu Çanakkale için kongre turizminin gereklerine uygun inşa edilecek nitelikli otel ve tesislerle iyi bir alternatif olacağı dile getirilmiştir.

- Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü öğretim üyesi Dr. Lütfi Atay verdiği bir mülakatta kongre turizmi konusunda şu görüşlere yer vermiştir.³⁰:

“Bir de alternatif turizm çeşitlerini arttırmak lazım. Kongre turizmi geliştirilmeli. Bu anlamda Üniversite’nin çok etkin kullanılması gerekiyor. Mesela bizim Troya Kültür Merkezimiz yeterli değil. Troya’nın konsepti kongre turizmine uygun değil. Profesyonel kongre merkezi geliştirmek lazımdır. Bunun en güzel örnekleri; Haliç ve Lütfi Kırdar Kongre Merkezleri.

Kongreye gelen kişiler şehirde üç beş gün kalmaya geliyor. Kongre makulse veya gelekselleşmişse onun bütün katılım ücretini Üniversite veriyor. Üniversite’nin bir bütçesi var. Kongreye gelen kişilerin masrafları kurumlar ya da sponsorlar tarafından karşılandığı için bu kişilerin harcama yapma potansiyeli çok daha fazla oluyor. Çanakkale’de şu an ciddi bir kongre merkezi yok var olanlarda yetersiz.

Şu anda Çanakkale’de çok fazla otel var. Türk gruplarının, öğrenci gruplarının ihtiyaçlarını karşılayacak tipik oteller bunlar. Ama bu pazar dilimi artık doymuş. Fiyat düşük. Çünkü çok fazla aynı pazara hitap eden kesim var. Engelleyemezsiniz ama daha fazla açılması teşvik edilmemeli. Onun yerine daha nitelikli, kongrelere yönelik oteller açılabilir.”

30 <http://www.comu.edu.tr/mobile/detay.php?id=8264>



- Bir turizm destinasyonu olarak tarihi, doğal ve kültürel zenginliklerini, modern turizm hizmetleriyle birleştirecek bir Çanakkale'nin günden güne önem kazana-
cağını düşünmekteyiz.
- Çanakkale'de modern ve uygun şartlarda hizmet verecek kongre merkezlerinin ve yakın konaklama olanaklarının sağlanması, şehir içi ulaşımın kolaylaştırıl-
ması, kongre duyurularının etkin yapılması yararlı olacaktır.
- Çanakkale merkez destinasyonu ve yakın çevresinde yer alan tarihi ve turistik yerlerimiz kongre turizmi ile beklediği nitelikli ziyaretçisini bulabilecektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

7.EKOTURİZM KAVRAMI VE ÇANAKKALE'DE EKOTURİZM İMKÂN LARI

7.1. Ekoturizm nedir?³¹

İlk kez 1992 Rio Çevre Zirvesi'nde sürdürülebilir bir dünya ve çevre için kriterler ortaya konmuştu. Bu kriterler, turizme de uyarlanarak, “çevreye zarar vermeden, ondan yararlanma yöntemlerinin geliştirilmesi ve tüm yerli halkların kültürlerini yok etmeden, onların turizm faaliyetlerinden yararlanmalarının sağlanması” şeklinde özetlenmiştir. Günümüze kadar geçen süreç içinde, giderek “ekoturizm” kavramı ve tanımı benimsendi ve 2002 yılının Mayıs ayında, Kanada'nın Quebec kentinde, 133 ülkeden gelen 1100 delegeenin katılımıyla yapılan “Dünya Ekoturizm Zirvesi”nde, tüm ülkelerin benimsediği ortak bir tanım saptandı. Buna göre ekoturizm, “**yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetten bir yaklaşım ya da tavır**” olarak benimsendi.

7.2. Çanakkale'de Ekoturizm

Çanakkale'nin alternatif turizm kaynakları ve yeni değerlerinin ortaya çıkarılması amacıyla hazırlanan bu raporda belki de termal turizmden sonra bizim için sürpriz olan eko turizm konusundaki bulgularımızdı. Ülkemizde eko turizm adına bir cennet mesabesinde olan Çanakkale'de şimdiye kadar yapılanların yapılması gerekenlerin yanında çok küçük kaldığını söyleyebiliriz.

Eko turizm, turizm çeşitleri arasında en fazla halkı ilgilendiren ve geliştiği taktirde yöre halkının direk ekonomisini etkileyecek bir turizm çeşididir. Yörelerimizin korunarak yerel güzellikleri ve tabiat varlıkları ile sözü edilebilecek ekolojik tarım alanlarının turizme açılmasını amaçlayan eko turizm için Çanakkale'de çok geç kalınmadan bir an önce harekete geçilmelidir.

Ekoturizm konusunda birçok çalışmaya imza atan ÇOMÜ Turizm Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ferah Özkök'ün yayınlanan bir röportajından konu ile ilgili görüşlerine kulak verelim; “Çanakkale bir ekoturizm cenneti. Sahip olduğu kaynaklara bir bakın; Kaz Dağları, Troia, organik tarım, Türkmen Köyleri, kırsal turizm, kuş gözlemciliği, dalış ve su sporları olanakları, bunları daha da arttırabiliriz. Bu kaynakları ekoturizm yaklaşımıyla sürdürülebilir bir biçimde kullanmak mümkün. Çanakkale'de ekoturizm geliştirilirse, bölgede yeni iş olanakları yaratılarak, gelir düzeyi ve yaşam standardı yükseltilebilir ve çok daha önemlisi tüm bunları doğal, çevresel, tarihsel ve kültürel değerler korunarak gerçekleştirilebilir. Çok güzel bir ifade kullandınız; evet, inat edip çalışmalıyız”³²

Eko turizm çerçevesinde, tamamen organik tarımın yapıldığı TaTuTa çiftlikleri olarak bilinen Eko Çiftliklerinde şüphesiz tarım ve eko turizm açısından önemi çok büyüktür. Buğday derneğine bağlı faaliyet gösteren çiftlikler hem konuk hem de gönüllü olarak çalışan statüsünde ziyaretçilerini kabul etmektedir. Konuklar aldıkları, konaklama ve yeme-içme hizmetinin bedellerini öderken; gönüllüler ise çiftliğin üretimine ve faaliyet alanına göre havyan yemleme ve otlatma, ekme yapma ve pişirme, halı dokuma, odun kesme, at biniciliği, ormanda gezinti, zeytin toplama, reçel ve salça

31 <http://www.ekoturizmdernegi.org/ekotur.asp>

32 Röportaj: “Çanakkale Ekoturizm ile Kalkınacak”, Öznur B. Doğanün ve Doç. Dr. Ferah Özkök, <http://www.comu.edu.tr/duyurular/detay.php?id=9590>

yapma, ev usulü zeytinyağı yapma, sabun yapma, meyve ve sebze toplama vb. gibi çeşitli etkinliklere katılmaktadırlar. Çeşitli eğitim faaliyetlerinin de yapıldığı bu çiftliklere gelen gönüllülere her türlü barınma ve yeme içme imkânını ücretsiz sunmak, bir görev olarak yerine getirilmektedir.

Eko tarım çiftliklerinin faaliyetleri ve Çanakkale’de eko tarım turizmi ile ilgili olarak bir mülakatında Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Biga Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu öğretim görevlisi Doç. Dr. Dilek Dönmez Polat, “Tarım turizmi ülkemiz için belki de yeni kavram ancak Almanya, Fransa, Hollanda, İsviçre, Yunanistan gibi Avrupa ülkeleri ve Amerika’da tarım turizminin yüz yıllık geçmişi bulunmaktadır. Bu ülkelere gelen turistler arasında büyük bir orana sahip tarım turistlerinin çeşitli bölgelerin ve yörelerin gelişmesine yaptıkları katkı ve bıraktıkları gelir turizmcilerin yüzünü güldürmektedir. Darısı Çanakkale’nin başına. Zira Çanakkale sahip olduğu kültürel ve tarihi değerleri ile kültür ve turizm kenti olmasının yanı sıra sahip olduğu tarım arazileri, tarım ürünleri, iklimi, su kaynaklarının varlığı ve hayvancılık sektörü ile bölgesinde ve Türkiye genelinde önemli bir yere sahip.”³³ şeklinde görüş beyan ederek dünyada köklü bir turizm olan ekoturizm turizminin Çanakkale için önemine dikkat çekmiştir.

7.3. Çanakkale’de Ekoturizm Değerleri³⁴

Dünyanın önemli suyollarından biri olan Çanakkale Boğazı, 671 km. kıyı şeridi, kendine has özellikleri, Kaz Dağları, Çanakkale’nin doğal çevresinin en belirgin zenginliklerindedir. Bu yönüyle Çanakkale’de kentleşme ve sanayileşme yoğun bir biçimde yaşanmadığından ülke genelinde görülen çevre problemlerinin Çanakkale’de yaşanmadığı veya daha az yaşandığı söylenebilir.³⁵

Çanakkale eko turizm değerleri Çanakkale Orman Ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 3. Bölge Müdürlüğü’nün hazırladığı “**Çanakkale Doğa Turizmi Master Planı**” (2013–2023) taslak çalışmasında birkaç eksiklikle birlikte bahsedilmiştir. Çanakkale Doğa Turizmi Master Planı’nı konu ile ilgili atılmış çok önemli bir adım olarak niteleyebiliriz. Rapor çerçevesinde STK’ların ve yerel basının yaptığı eleştirilerinde dikkate alınarak tüm ihtiyaçlara cevap verecek kesin raporun oluşturulması Çanakkale’de Doğa turizmi ile ilgili yapılacak faaliyetlere ciddi bir kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

7.3.1. Kaz Dağları

17.04.1993 tarih ve 21555 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 93/4243 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile bir kısmı Milli Park olarak ilan edilen Kaz Dağları, Anadolu yarımadasının kuzeybatısında yer alan Biga Yarımadasının en yüksek dağıdır. Kaz Dağı Milli Parkı olan bölge Marmara ve Ege Bölgeleri geçiş zonunda, Balıkesir ili sınırları içinde yer alır. Yüz ölçümü 20.935 hektardır. Başta Kazdağı Gökarnı olarak tanınan endemik ağaç türü olmak üzere, zengin bir bitki örtüsüne sahip olan milli park, memeliler, kuşlar ve sürüngenler açısından da çeşitlilik göstermektedir. Dağda, kuzey güney doğrultusunda derin vadiler ve kanyonlar deniz etkisinin içerilere taşınmasını sağlarlar. Milli park özellikle ilkbahar ve yaz aylarında ziyaretçi akınına uğramaktadır.

Çanakkale İlçelerimizden Bayramiç, Yenice ve Ayvacık ilçelerinin sınırları dâhilinde bulunan Kaz Dağları, ülkemizin oksijen yoğunluğu açısından en iyi şartlara sahip bölgesi olarak bilinir. Oksijen oranının yüksekliğinin bir getirisi olarak sadece Kaz Dağları’nda bulunan 21 endemik bitki türünden söz edilmektedir.

33 Çanakkale İçin Alternatif Bir Turizm Çeşidi: Tarım Turizmi, Doç. Dr. Dilek Dönmez Polat, ÇOMÜ

34 Bu bölümün hazırlanmasında Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 3. Bölge Müdürlüğü’nün hazırladığı “**Çanakkale Doğa Turizmi Master Planı (Taslak) (2013 – 2023)**” ndan istifade edilmiştir.

35 Çanakkale’nin Coğrafi Yapısı, Çanakkale Valiliği Resmi Web Sitesi

- Kaz Dağları Milli Parkı sınırları sadece Balıkesir bölgesinin sınırları dahilinde tutulması, Çanakkale içinde kalan bölgenin milli park haricinde kalması anlaşılabilir bir durum değildir.
- Kaz Dağlarının özellikle milli park haricinde kalan kısımlarında Çan, Yenice ve Bayramiç ilçelerimizin sınırları dâhilinde bolca maden araması yapılmaktadır. Maden arama işi yapan firmaların birçoğu yurtdışı kaynaklı şirketlerdir. Yapılan altın ve diğer maden arama sonuçlarında Kaz dağlarının fauna ve florasının zarar göreceği muhakkaktır. Konu ile ilgili yapılan eylem ve gösterilere kulak verilmeli, maden arama çalışmaları durdurularak, buralarda şimdye kadar yapılan bu çalışmaların verdiği iddia edilen zarar akademisyenler, yerel yöneticiler ve STK temsilcilerinin oluşturacağı bağımsız bir grup tarafından bilimsel çalışma ile tespit edilerek ortaya konmalıdır. Zararlar iddia edildiği boyutlarda ise bu işletmelerin ruhsatları derhal iptal edilerek, bir daha buralarda maden arama çalışmalarına izin verilmemelidir.
- Açılan maden arama bölgelerinin ekonomik ömrü 10-15 yıl arası değişmektedir. Ancak açılan zararın telafi edilmesinin olanağı bulunmamaktadır.
- Yenice, Bayramiç ve Çan yöresinde doğa ve eko turizme ağırlık verilerek maden çalışmaları ile elde edilebilecek ekonomik getiriden çok daha fazla girdi sağlanabilir. Aynı zamanda eko turizm ve doğa turizmi maden arama gibi ekonomik ömrü dolan bir çalışma olmayıp sürdürülebilir bir yapıdadır.
- Eko çiftliklerin yoğun olduğu bu bölgede STK temsilcileri yapılan maden arama çalışmalarının devam etmesi halinde özellikle yurtdışından gelen turistleri bölgeyi terk edeceği ve kendi bölgelerinde kötü reklamasyona neden olacakları endişesi taşımaktadır.

7.3.2. Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı

Doğal ve kültürel değeri olan Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Çanakkale Savaşlarının izlerini ve anılarını korumak amacıyla 1973 yılında Milli Park ilan edilmiştir. Çanakkale savaşlarında hayatını kaybeden 253.000 şehidimizin anısına dikilen Çanakkale Şehitler abidesi, ülkemiz şehitlerine ait 27 şehitlik, 17 anıt ile İngiliz, Fransız ve Anzaklara ait 1’i anıt, 4’ü anıt-mezar ve 27 mezarlık milli park sınırları içinde bulunmaktadır.

Gelibolu’da üç kulüp faaliyeti ile yapılan profesyonel triatlon sporu, yapılacak yatırımlarla daha da geliştirilmeli, halk tarafından çok fazla bilinmeyen bu sporun yaygınlaştırılarak bölgenin uluslararası standartlarda bir triatlon merkezi haline getirilmesine çalışılmalıdır.

7.3.3. Suvla Lagünü

Kendine ait bir koruma statüsü bulunmamakla beraber Gelibolu Tarihi Milli Parkı sınırları içinde kalmaktadır. Görülen kuş türlerinin başında Flamingo, Kaşıkçı, Suna, Angıt, Çeltikçi ve Ak pelikan gelmektedir.³⁶

7.3.4 Troya Tarihi Milli Parkı

Troya Antik Kenti ve çevresi; Milli Savunma, Bayındırlık ve İskân, Kültür, Turizm ve Çevre Bakanlıklarının uygun görüşlerine dayanan Orman Bakanlığının 18.09.1996 tarih ve 2743 Sayılı yazıları üzerine, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununun 3. Maddesine göre, 30.09.1996 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile “Troya Tarihi Milli Parkı” olarak belirlenmiştir. Milli Parkın en önemli kaynak değeri olan Troya Arkeolojik Kenti 02/12/1998 tarihinde 849. sırada kültürel miras olarak Dünya Miras Listesine dâhil edilmiştir. Milli Park sahası, Çanakkale Boğazı ve Ege Denizi kıyılarını da kapsadığından, her iki kıyıda bulunan uygun plajlar rekreasyon faaliyetlerine imkan sağlamaktadır. Sahanın içerin-

36 “Çanakkale 2007 İl Çevre Durum Raporu” Çanakkale Valiliği, İl Çevre Orman Müdürlüğü

de bulunan Menderes Deltası da, önemli su kuşlarını zaman zaman barındırmakta ve bu kuşların gözlenebileceği bir ortam oluşturmaktadır.

- Truva, Troya filminde kullanılan atın Çanakkale merkezine yerleştirilmesi ile adeta Çanakkale'nin en büyük simgesi haline gelmiştir. Çanakkale Belediyesi doğru bir uygulama ile Troya maketlerini kordon boyuna yerleştirerek Troya efsanesinin daha ilgi çekici bir şekilde **öğrenilmesini sağlamıştır.**
- **Çanakkale'nin sahip olduğu ve en çok turist çeken değeri olan** Truva Milli Parkı için sadece bir tarihi kalıntı merkezi olma imajından çıkarılması gerekir. Menderes deltasında su kuşlarının gözleme imkanının konu ile ilgili yatırımların ve imkanların ilgili kurumlara sağlanması ile doğal ve tabiat güzelliğinin de öne çıkarılması Çanakkale turizmi açısından çok yararlı olacaktır.
- 20011 yılında 534154 ziyaretçinin geldiği Troya Milli Parkına, 2012 yılında 483993 ziyaretçinin geldiği, dolayısıyla Çanakkale değerleri arasında en fazla turist çeken ören yerin Troya olduğu anlaşılmaktadır. Ancak 2011'den 2012'te ziyaretçi sayısının % 9,4 oranında gerilemiş olması Troya için yeni bir imajın düşünülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

7.3.5. Biga Çayı ve Sulak Çayırları

Koruma statüsü olmayıp, yakınındaki çöplük ve tarım alanlarının genişlemesinden dolayı baskı altındadır. Görülen kuş türlerinin başında Kızılbacak, Kara Kızılbacak, Turna ve Düdükçün türleri başta gelmektedir.

7.3.6. Umurbey Lagünü:

Yasal bir koruma statüsü yoktur. Bölgedeki yapılaşma ve drenaj tehdidinin yanında av baskısı da bulunmaktadır. Görülen kuş türlerinin başında ördek türleri ve su kuşları gelmektedir.

7.3.7. Kumkale Sazlığı ve Akşin Dere Deltası

Yasal bir koruma statüsü yoktur. Ancak sazlık ve dere deltası askeri alan içinde kalmaktadır. Sulak alan civarında otlatma baskısı nedeniyle doğal ortamda yer yer bozulmalara rastlanılmaktadır. Görülen kuş türlerinin başında İncegagalı martı, Erguvani balıkçıl, Yılan kartalı, Çamur çulluğu ve Poyraz kuşu gelmektedir.

Halihazırda devam eden Kumkale Deltası kuş faunası çalışmasında; Şubat 2011 – Şubat 2012 tarihleri arasında yapılan gözlemler neticesinde alanda, 14 ordodan 39 familyaya ait 119 tür tespit edilmiş olup, bu türlerin 40'ı yerli, 29'u kış göçmeni, 24'ü yaz göçmeni, 22'si transit ve 4 tanesi de besin ziyaretçisi türdür.

7.3.8. Çardak Lagünü (Lapseki-Çardak)

Çardak Lagünü, Çanakkale Boğazının kuzeye açılan kesiminde yer alır. Burada, kıyı ile bağlantılı bir şekilde Çanakkale Boğazı açığına doğru uzanan bir kıyı oku mevcuttur. Bu nadir oluşumun uzanışına bağlı olarak da burada bir lagün gölü meydana gelmiştir. Yerleşim alanının kıyısında yer alan kıyı oku 4,3 km uzunluğundadır. Lagün gölü 1,2 km² dikdörtgen şekle sahip lagün ve çevresi 3,5 km² alan kaplar.

Bu özel coğrafi çevre, yıl boyunca çeşitli kuş türlerine ev sahipliği yapmasının yanı sıra, çeşitli insan etkinlikleri (rekreasyonel faaliyetler, tarım, balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği, avcılık, deniz ulaşımı vb.) ile kullanılan bir alandır.³⁷

Kıyı oku veya kıyı kordonuyla denizden ayrılan lagünlerin deniz turizmine de olanak sunması nedeniyle turizmde çekiciliği daha da artmaktadır. Bunun yanı sıra lagünler su kuşlarının beslenmeleri ve yuva yapmaları için uygun ortamlar olduğundan 'kuş gözlemciliği' açısından ornito turizme (kuş gözlemciliği turizmi) açılmaktadır.³⁸ Ni-

37 Çardak Lagünü Çevresinde Doğa Kaynaklı Turizm Potansiyelinin Araştırılması, Vedat Çalışkan, ÇOMÜ Coğrafya Bölümü, 2010

38 Suna Doğaner, Türkiye Turizm Coğrafyası, 2001, s. 82

tekim Çardak Lagünü de gerek barındırdığı kuş türleri açısından gerekse konum özellikleri nedeniyle önemli üstünlüklere sahiptir. Bu konuda yapılan araştırma kapsamı süresince 15 Ordoya ait 34 Familya'dan 82 tür kaydedilmiştir. Görülen kuş türlerinin başında Martı, Sumru ve Düdükçün türleri gelmektedir.

- Çanakkale Lagünü'nün sit alanı ilan edilmesi ile bu alanın koruma altına alınmış olması şüphesiz çok önemli bir gelişmedir. Doğal sit alanı ilan edilen bu ve benzeri alanlar ile ilgili sıkı denetim gereklidir. Ayrıca turizme açılması için bölgeye yerel yönetimlerce önemli yatırımların yapılması gereklidir. Ülkemizde kuş gözlemciliği açısından önemli birkaç gölgeden biri olan Çardak Lagünü eko turizm açısından çok iyi bir potansiyele sahiptir.

7.3.9. Kavak Deltası (Gelibolu-Kavak)

Kavak Deltası, Kavak Deresi'nin Saros Körfezi'ne döküldüğü bölgede yer alır. **Delta kıydan içeriye doğru sazlıklar, daha arkalarda sulak çayırılar ve tarlalarla devam eder.**

Kavak Deltası uluslararası göstergelere göre kuş türleri ve sayısı bakımından Önemli Kuş Alanı-ÖKA (Important Bird Area -IBA) olarak belirlenmiştir.³⁹ Kavak Deltası'nda 130 kuş türü tespit edilmiştir.

7.3.10. Tuz Gölü (Gökçeada)

Göl, çamur banyosu ve ornito turizm açısından elverişli şartlar sunarken, deniz kıyısında kite board ve wind sörf olanakları bulunmaktadır. Göç eden pelikan, flamingo, yaban ördeği ve kazı gibi kuşlara değişik dönemlerde ev sahipliği yapmaktadır.

7.3.11. Araplar Boğazı / Skamender Vadisi (Ezine)

Merkez İlçe ile Ezine İlçesi sınırları arasında Karamenderes Çayı üzerinde, Pınarbaşı Köyüne yakın bir alanda bulunan ve çayın keskin menderesler yaptığı, etrafı 75-200 metrelik yükseltilerle çevrili bir bölgede çeşitli su kuşları (akbalıkçıl, erguvani balıkçıl, yalıçapkını ve çeşitli ördek türleri) için önemli bir yaşam sağlamaktadır.⁴⁰

Tarihi ismi Skamender Vadisi olan Araplar Boğazı; öncelikle, jeomorfoloji, biyocoğrafya ve su kuşları yönünden biyolojik çeşitlilik arz etmektedir. Bu vadide, Büyük Beyaz Balıkçıl, Küçük Beyaz Balıkçıl, Gri Balıkçıl, Büyük Karabatak ve Kara Leylek başta olmak üzere, nesli tehdit olan Şah Kartal yaşam alanı bulmaktadır.

7.3.12. Ayazma Pınarı Tabiat Parkı

Merkez İlçeye 75 km. uzaklıktaki Bayramiç İlçesinin, Evciler Köyünden sonra 5 km. mesafededir. Kazdağı'na özgü uzun ağaçları ve gürül gürül akan soğuk suları, şelaleleri ve piknik yerleri ile ilimizin en güzel yerlerinden birisidir. Mitolojiye göre dünyanın ilk güzellik yarışması bu bölgedeki İda Dağında (Kaz Dağları) yapılmış olup, bu dağlarda çobanlık yapan Paris, Zeus tarafından gönderilen Altın Elmayı, kendisine en güzel kadının sevgisini vaat eden Afrodite vermiştir. Bugün de bu efsaneye sadık kalınarak, Kazdağı Ayazmasında her yıl Ağustos ayı içinde geleneksel güzellik yarışması düzenlenmektedir.

7.3.13. Saros Körfezi

Saros Körfezi kıyıları Nisan-Kasım döneminde her eğitim seviyesinden dalgıcı, su altı fotoğrafçısını kendine çekmektedir. Saros Körfezi'nin oksijen ve besin tuzları sayesinde zenginleşen flora ve faunası, sualtı balıkçılığı, sualtı fotoğrafçılığı ve sportif olta balıkçılığı bakımından eşsiz bir ortam sunmaktadır. Körfezde her zaman görüntünün net olması, mercan oluşumları, deniztavşanı ve süngerler, Çanakkale Savaşları'n-

39 Hasan Özcan, Cengiz Akbulak, Abdullah Kelkit, Murat Tosunoğlu, Uysal İsmet, Ecotourism Potential and Management of Kavak Delta (Northwest Turkey), 2008

40 Çanakkale 2007 İl Çevre Durum Raporu" Çanakkale Valiliği İl Çevre Orman Müdürlüğü



dan kalma batıklar su altı meraklılarının ilgisini daha da artırmaktadır (Yaşar, 2009:135). Bu batıklar Büyükkemikli burnu açığındaki bir İngiliz mayın gemisi olan Lundy; Suvla koyunda kıyıya çok yakın bir konumdaki su arıtma gemisi; 102 metre uzunluğundaki Mesudiye Zırhlısı; Seddülbahir yakınındaki Morto koyunda bulunan 119 metre uzunluğundaki İngiliz Majestik gemisi; Arıburnu açıkları ile Suvla koyundaki İngiliz ve Anzac filikaları; Seddülbahir feneri altında, Majestik batığına yakın konumdaki çıkartma botlarıdır. Batıklar genellikle Saros Körfezi güney kıyılarında, Suvla koyu ile Büyükkemikli burnu yakınlarında yer alırken; Körfezdeki dalış noktalarının hemen hemen yarısı Saros Körfezi'nin güney kıyılarında (Çanakkale'de) Kömür Limanı ve Güneyli köyü (Gelibolu) yakınlarında yer almaktadır.

- Saroz körfezi ve Çanakkale'de daha birçok bölge dalış turizmi için uygundur. Dalış turizmi için gelecek ziyaretçilerin klasik dalışlar yerine artık bir hikayesi olan bölgelere dalmak için buralara geleceği unutulmamalıdır. Bu nedenle Çanakkale'de bulunan batıklarımızın dalış turizmine uygun hale getirilmesi için yapılacak acil kanuni düzenlemelere ihtiyaç vardır. Konunun taraflarının yapacağı çalışmalarla hem ülkemiz için hem de uluslar arası alanda Çanakkale'nin adı "En güzel hikayesi olan dalış merkezi" olarak tanınacağından şüphemiz yoktur.

7.3.14. Gökçeada

Gökçeada Türkiye'nin ilk deniz (su altı) parkına sahip yerleşmesidir. 1999 yılında ilan edilen su altı parkı, Gökçeada'nın kuzeydoğu kıyısında, Kaleköy ile Kuzu Limanı arasındaki kıyı kuşağında yer almaktadır. Bir deniz müzesinin biyolojik zenginliğine sahip olan bu kıyılar, henüz bozulmayan ve kirlenmeyen kıyıların başında gelmektedir.⁴¹ Gökçeada'nın Kuzu Limanı Birinci Dünya Savaşı'ndan kalan bir batığa da ev sahipliği yapmaktadır. Mermer Burnu, Tuz Burnu'nun güney sahilleri, adanın serbest dalış için uygun ortamlarını oluşturmaktadır. Gökçeada'da Aydıncık Koyu'nda sürdürülen çeşitli rekreasyonel etkinliklerin (Kite board, wind sörf, çamur banyosu, flamingoların gözlenmesi vb.) yanı sıra kıyasal manzaranın görkemi (Peynir Kayalıkları, Gizli Liman vb.) önemli çekicilikler sağlamaktadır.

7.3.15. Bozcaada

Bozcaada'nın en önemli dinamiği bağcılıktır. Bozcaada coğrafi konumu nedeniyle bağcılık tarımı açısından önemli ekolojik potansiyele sahiptir. Bozcaada'da bağcılık ve şarapçılık adanın tarihi kadar eskidir. Adaya eski ismini veren Tenes'in, bugünkü Poyraz Limanı çevresinde yabancı asmayı bulduğu ve bu asmayı geliştirerek Kuntra çeşidini elde ettiği söylenmektedir. Üzüm, Bozcaada hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. Milattan önceki Tenedos paralarında üzüm salkımı görülür. 11850 bağ alanı bulunmaktadır. Bu bağlardan 1600 ton sofralık, 3900 ton şaraplık üzüm alınmaktadır. Sofralık üzüm çeşitlerinden Bozcaada Çavuşu'nun Ada bağcılığında önemli bir yeri vardır. Şaraplık üzüm çeşitlerinden Karasakız (Kuntra), Altınbaş (Vasilaki) ve Karalahna yetiştirilmektedir. Son yıllarda özellikle kaliteli şarap elde edilen ve getirisi yüksek olan Cabernet Sauvignon, Chardonay, Merlot ve Gamay üzüm çeşitlerine yönelme vardır.

Ülkemizde bağ turizmini teşvik etmek amacıyla gelen turistlerin ilgisini çekebilecek aktiviteler düzenlenebilir. Bu aktiviteler; bağ turizmi yapılabilecek alanlarda turistlere üzüm hasadı ve tadımı yaptırmak, o yöreye ait üzümlerden elde edilmiş şarapları tattırmak, şarap fabrikalarını gezdirip bilgilendirmek ve kendi şaraplarını yaptırmak, bağ festivalleri düzenleyerek yörenin tanıtımı yapılabilir.

- Gökçeada ve Bozcaada birlikte düşünülmelidir. Bu iki adamızda yer alan eko çiftlik tarzında faaliyetini sürdüren konaklama alanlarını çok önemsiyoruz. Bu tarz yerlerin hem adalarımızın imajı için hem de turizm adına çoğaltılmasını bekliyoruz.

⁴¹ Turizm Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: Gökçeada (İmroz), Okan Yaşar, 2006, s.4

7.3.16. Ayvacık

Ekoturizm ile kültür turizmi arasında yer alan gastronomi turizmi için zengin potansiyel Ayvacık çevresinde mevcuttur. Ancak bunların doğal özellikleri ve marka değerleri bozulmadan üretimin sürdürülebilir hale getirilmesi gerekir. Bunlardan uygulanabilir nitelikte olanları şöyle sıralayabiliriz.

- Organik zeytin ve zeytinyağı üretimi,
- Organik kırmızı et üretimi,
- Yöreye özgü keçi peyniri üretimi,
- Organik domates ve salça üretimi,
- Toplayıcılıkla elde edilen ürünlerin (mantar ve kekik gibi) yerel bir marka ve sertifika ile turistlere sunulması,
- Bozulmuş orman ve makilik alanlarda fıstık çamı yetiştiriciliği,

Yeşilyurt Köyü: Küçükkuşu'nun batı yönünden ayrılıp kısacık bir yolculukla ulaşılan köy yöreye özgü Nusratlı taşı ile yapılmış evleri ile mimari bir bütünlük içinde. Çok güzel ve iyi durumda taş konakların bulunduğu köyde betonarme yapı yapılmıyor ve köyün dokusu köylülerin sahip çıkmasıyla korunuyor. Büyük kentlerden gelenler de eski evleri satın alıp restore ederek yerleşiyorlar. Deniz'in iyotlu havası ile Kaz Dağları'nın bol oksijeninin birbirine karıştığı önü mavi arkası yeşille kuşatılmış köyün çevresinde yerel mimarı dokuyla uyumlu küçük moteller bulunuyor. Deniz, orman, dağ ve kültürü birleştiren zenginlikte bir turizm türü doğuyor.

Adatepe Köyü: Küçükkuşu'dan yörenin en popüler köyü sayılabilecek Adatepe'ye doğru çıkan kısa asfalt yol çamlar arasında yükseliyor. Köyün evleri taş ve birbirinin manzarasını kapatmayacak şekilde konumlanmış. Harap duruma gelen evlerin çoğu eski taş ustaları tarafından aslına uygun halde restore edildi. Bu çalışmalar evleri satın alan kentliler çoğaldıkça artarak sürüyor. Eskiden Türk ve Rumların birlikte yaşadığı, bu nedenle ortak bir kültürü ve iki kültürün farklı renklerini yansıtan Adatepe Köyü koruma altında.

Nusratlı Köyü: Ayvacık ilçemizin önemli köylerinden biridir. Nusratlı Köyü, taş evleri ve fazla bozulmamış yapısıyla ve çevresindeki orman ve zeytin ağaçları dokusu ve yine civarındaki Gargara Antik kenti kalıntılarıyla önem bir köydür. Köyde Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın da desteği ile turizm kalkınma projesi yürütülmektedir. Bu kapsamda köylü kadınlar ev pansionculuğu eğitimi almıştır ve "Doğal Ürünler Satış Merkezi" açılmış olup faaliyete başlamıştır. Köydeki yıkılmak üzere olan tarihi caminin onarılarak köyün bu tarihi değeriyle birlikte doğa turizmine kazandırılması önemli olacaktır.

7.3.17. Avlaklar

Çanakkale ilinde **Gökçeada Keklik Örnek Avlağı** ve **Kalkım Yaban Domuzu Örnek Avlağı** olmak üzere iki adet av turizmi yapılan sahalar vardır.

Çanakkale'de bugün itibarıyla, gerek yerli gerekse yabancı turistlerin çok iyi bildiği üzere av turizmi potansiyeli bulunmaktadır. Özellikle Avrupa ülkelerinden kaynaklanan yoğun ilgi ile yabancı turistler ilimize gelmektedir

7.3.18. Çanakkale'de Ekotarım Çiftlikleri

Ekolojik çiftlikler ve gönüllüleri bir araya getirmeyi amaçlayan dünya çapında bir hareket olan WWOOF (World Wide Opportunities on Organic Farms)'a bağlı TaTuTa adlı organizasyon, Türkiye'de çok sayıda ekolojik çiftliğin koordinasyonunu sağlamaktadır. TaTuTa, "Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası" projesinin kısa adıdır. TaTuTa organizasyonuna bağlı ekolojik çiftliklerin sayısı Çanakkale'de 9'a ulaşmış durumdadır.⁴²

42 Çanakkale TaTuTa Çiftlikleri: Bayramiç – Agrida Çiftliği, Ayvacık – Çamtepe Ekolojik Yaşam Kültürü Merkezi, Ayvacık – Dedetepe Çiftliği, Ayvacık – Dhara Zeytinlikleri ve Yağhanesi, Küçükkuşu – Şebnem Eraz Köy Evi, Biga – Ormanevi, Bayramiç – Yeniköy Çiftliği, Ayvacık – İmece Evi, Küçükkuşu - Çınar

Ekolojik çiftliklere ziyaretçiler “gönüllü” ya da “konuk” olarak kabul edilmektedir. Gönüllü ziyaretçiler işgücü, bilgi ve/veya tecrübe desteği sağlayarak çiftlikte gönüllü olarak çalışan kişileri tanımlarken; konuk ise, konaklama ve aldığı hizmetlerle ilgili mali desteğini aracasız olarak çiftliğe veren kişidir. Konukların çiftlikte çalışma zorunluluğu yoktur. Çalışma karşılığında gönüllü katılımcıların konaklama ve yemek ihtiyaçları çiftlikler tarafından karşılanmaktadır. 2011 yılı verilerine göre Türkiye genelindeki TaTu-Ta ziyaretçileri genellikle gönüllü (%90’dan fazla) ve yabancı konuk (%80) ağırlıklıdır. Oranlar Çanakkale’deki çiftlikler için de benzerdir. Ancak eğitim etkinliklerinin katılımcıları tamamen Türklere aittir. Yerli ziyaretçiler ise genellikle İstanbul’dan gelmektedir.

Küçükkuşu yakınındaki Adatepebaşı köyüne 1 km. mesafede yer alan, Buğday Derneği’ne bağlı Çamtepe Ekolojik Yaşam Merkezi’nde ekolojik yaşama dair çeşitli konularda eğitim çalışmaları düzenlenmektedir. Yine aynı bölgedeki Dedetepe Çiftliği’nde de çocuk kampları, yoga kampları başta olmak üzere çeşitli etkinlikler yaz boyu sürmektedir. Dedetepe aynı zamanda Çamtepe etkinlikleri için konaklama hizmetini de üstlenmektedir. Bayramiç Yeniköy Çiftliği’nde ise özellikle permakültür ve ekolojik mimari konularında düzenlenen eğitim etkinlikleri öne çıkmaktadır düzenleniyor. Çiftliklerdeki etkinlikler daha çok çiftliklerde/egitim merkezlerinde ve yakın çevrelerinde gerçekleştirilmektedir. Çiftliklerin etkinlik programları henüz yöredeki turistik kaynaklara yönelik gezileri içermiyor. Ancak çiftliklerde uzun dönem kalan yabancı gönüllüler, çiftlikteki işlerinden arta kalan zamanlarında mutlaka Çanakkale kentini, Troya, Assos vb turistik çekim noktalarını mutlaka ziyaret etmektedir. Bu şekilde yabancı ziyaretçiler Çanakkale’nin hem kırsal hem kentsel yaşamı, hem de tarihi hakkında bilgilendirilmiş olmaktadır. Kuşkusuz yakın bir gelecekte bu tür organizasyonların artması ve etkinlik hedeflerine gezi boyutunun da eklenmesiyle kırsal turizm de gelişme gösterecektir. Her şeye rağmen yöredeki ekolojik çiftlikler buldukları çevrede yerel ekonomiye katkıda bulunurken, doğal ve kültürel zenginliklerin korunmasına destek olmakta; doğa koruma bilinci ve ekolojik yaşam hakkında bölgesel farkındalık sağlamaktadır.

a. Agrida Çiftliği (Bayramiç)

Agrida Tarım ve Turizm Derneği, 18 Ocak 2010 tarihinde 24 üyenin bir araya gelmesi ile Kazdağ’ının bir kolu üzerinde yerleşik bulunan Cazgırlar Dağ ve Orman köyünde kurulmuştur. Dernek üyeleri sahip oldukları araziler üzerinde organik, geleneksel tarım uygulamaları yaparak yerel halk ile bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Doğa Dostu Enerji, Hayvancılık/Arıcılık, Permakültür, Sebze/Meyve/Şifalı Ot yetiştirme, Toplum Destekli Tarım, Yerli Tohum/Geleneksel Üretim alanlarında faaliyet gösterilmektedir. Yılın her ayı ziyarete uygun bir çiftliktir.

b. Çamtepe Ekolojik Yaşam Kültür Derneği (Ayvacık)

Doğa Dostu Enerji, Doğa Dostu Mimari, Doğa Dostu Temizlik, Ekolojik Yaşam Eğitimleri, Kompost/Geridönüşüm, Önemli Doğa Alanları, Sebze/Meyve/Şifalı Ot Yetiştirme, Yerli Tohum/Geleneksel Üretim. Bu çiftlikte Kasım, Aralık, Ocak ve şubat aylarında ziyaret edilebilme imkanı sunulmaktadır.

c. Dhara Zeytinlikleri ve Yağhanesi (Ayvacık)

Çiftlik, bölgeye yayılmış dönümlerce zeytinlik ve burada ekolojik olarak yetiştirilen zeytinlerin zeytinyağı haline getirildiği yağhaneden oluşmaktadır. Faaliyet alanları; Sebze/Meyve/Şifalı Ot Yetiştirme, Sertifikalı Organik Tarım, Yerli Tohum/Geleneksel Üretim. Bu çiftliğimiz Ekim, Kasım, Aralık ve Ocak aylarında ziyaret edilebilmektedir.

d. Dedetepe Çiftliği (Ayvacık)

Dedetepe, Kuzey Ege’nin doğal güzelliklerle çevrili bir bölgesinde yer alıyor. Kütük evler, Moğol yurtları, çamur-saman karışımı yapılar gibi doğa dostu mimari örneklerini görmek mümkündür. Bu çiftliğin faaliyet alanları; Doğa Dostu Enerji, Doğa Dostu Mi-

mari, Doğa Dostu Temizlik, Ekolojik Yaşam Eğitimleri, Kompost/Geridönüşüm, Önemli Doğa Alanları, Sebze/Meyve/Şifalı Ot Yetiştirme, Yerli Tohum/Geleneksel Üretim alanlarıdır.

e. Fersan Çınar Çiftliği (Ayvacık)

Çiftlik, Kuzey Ege’de yer alan biyolojik rezerv alanlarından bir tanesinde konumlanmıştır. Bir köy içinde yer alan çiftlik evi, bu konumundan dolayı köy yaşantısının tecrübe edilebileceği bir çiftlik özelliği taşımaktadır. Önemli Doğa Alanları, Sebze/Meyve/Şifalı Ot Yetiştirme, Yerli Tohum/Geleneksel Üretim

f. Yeniköy Çiftliği (Bayramiç)

Akdeniz iklim kuşağında yer alan çiftlik coğrafi açıdan iyi bir konuma sahiptir. Kışları kar yağışının görülebildiği bölgede genel olarak geçim kaynağı hayvancılık ve tarımdır. Faaliyet alanları; Doğa Dostu Enerji, Doğa Dostu Mimari, Ekolojik Yaşam Eğitimleri, Hayvancılık/Arıcılık, Kompost/Geridönüşüm, Permakültür, Sebze/Meyve/Şifalı Ot Yetiştirme, Yerli Tohum/Geleneksel Üretim alanlarıdır.

g. Şebnem Eraş Köy Evi (Küçükkkuyu)

Kuzey Ege’nin en özel noktalarının birinde yer alan çiftlik, bölgedeki genel geçim kaynağına paralel olarak zeytincilik ile uğraşmaktadır. Köy, bir dağın yamacına konumlandırılmıştır ve zeytin ağaçları ile çevrilidir. Çiftliğin faaliyet alanları; Kompost/Geridönüşüm, Sebze/Meyve/Şifalı Ot Yetiştirme, Yerli Tohum/Geleneksel Üretim alanlarıdır.

7.3.19. Diğer Eko Turizm Çiftlikleri

a. Ataol Çiftliği,

2000 yılında kurulan Ataol Çiftliği konaklama için farklı bir anlayışla Bozcaada’da hizmet sunmaktadır. Bozcaada’nın Tekirbahçe mevkiinde üzüm bağları ve zeytinliklerle çevrili bir vadinin ortasında 30 dönümlük bir arazi üzerine kurulmuştur. Ekolojik yaşam, organik tarım ve tatil olgularının birlikte sentezlendiği çiftliğimizde, ekolojik mimari ile tasarlanmış taş evler bulunmaktadır. Konaklayıcılarına organik bahçe ürünlerimizi dalından koparıp tadabilme imkanı sunmaktadır.

b. Aral Çiftliği

14 dönüm arazi üzerine kurulan Aral Çiftliği konaklama amaçlı hizmet veren Bozcaada’nın alternatif eko turizm mekânlarından. Özellikle bağcılık ve şarap ürünleri ile öne çıkmaktadır.

Bozcaada’nın eşsiz üzümleri Çavuş, Vasilaki, Kuntura’nın yanı sıra her yıl ekilen yeni üzüm çeşitlerini konaklayıcılarına organik olarak sunmaktadır. Üzüm haricinde sebze bahçesinde her an taze olarak domates, biber, patlıcan, börülce, kavun ve karpuz; meyvelerden armut, incir, badem, zeytin, nar, erik, kiraz, şeftali ve ayva yine organik olarak sunulmaktadır.

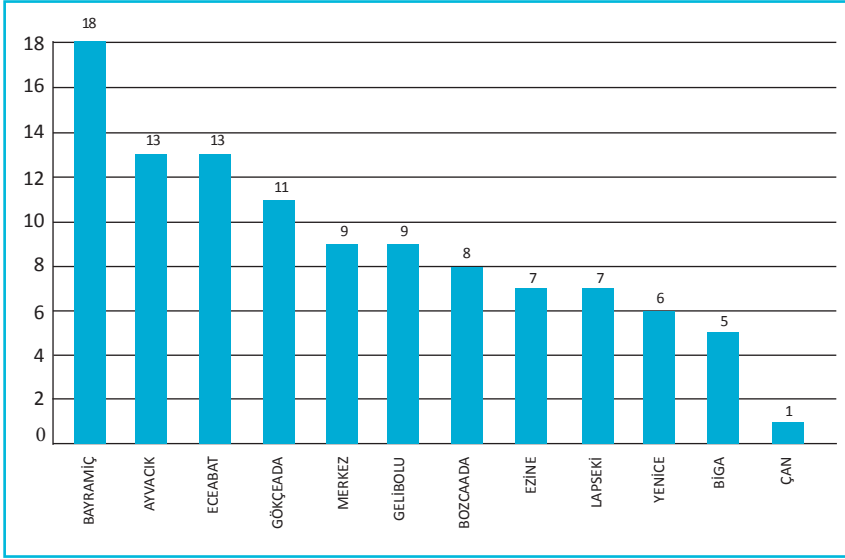
c. Sevalin Bağ Evi

Konaklama için Bozcaadan ortasında hizmet veren bu çiftlik 7 dönüm arazi üzerinde kurulmuştur. Doğanın içinde üzüm bağlarının arasına kurulmuştur. Misafirlerine ev yapımı olmak üzere reçel ve zeytinyağı ve tüm bahçe sebze meyve ürünlerini sunmaktadır. Üzüm bağlarının içinde yer aldığından kendine has ev yapımı şarapları da konaklayıcılarına sunmaktadır.

d. Elta-ADA Çiftliği

Gökçeada’da 2004 yılında 3.074 dekar arazi üzerinde organik ürünler üretme amacıyla kurulmuş bir ticari işletmedir.

ELTA-ADA Çiftliği, Tarım Bakanlığına bağlı TİGEM’e (Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü) ait olan Gökçeada Tarım İşletmesini 2004 yılında, uzun süreli (30 yıl) kirala-



Şekil 11. İlçelere göre Eko turizm aktivite ve değerleri adedi

- Eko turizm değer ve aktivite adetlerine göre Çanakkale ilçeleri değerlendirildiğinde 18 değer/aktivite adediyle Bayramiç ilçemiz ilk sıradadır. Normalde deniz imkanı olmayan Bayramiç ilçemizin eko turizm yönünden diğer ilçelerin önünde olması ilçelere göre de turizm değerlerinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bayramiç eko turizm açısından Çanakkale’de bir merkez olma niteliği taşımaktadır.
- Bayramiç ilçesinden hemen sonra 13 değer/aktivite ile Ayvacık ve Eceabat ilçelerimiz gelmektedir. Bu iki ilçemizde sahil ilçelerimizdendir. Ayvacık zeytinlikleri ve Eko köyleri ile bu değer ve aktivite adedini hızla arttıracakları yapılan gözlemlerden anlaşılmaktadır.
- Üçüncü olarak grafikte 11 değer/aktivite ile Gökçeada, 9’ar değer/aktivite ile merkez ve Gelibolu, 8 değer/aktivite ile Bozcaada gelmektedir. Bozcaada’nın kara şeridinde daha yakın olması ve eko tarım açısından Bozcaada’dan üstünlüğü söz konusuysa, Gökçeada da dünyanın ilk su altı milli parkına sahip olması ve cittaslow üyeliği ile öne geçmiş ögelere sahiptir. Gelibolu şehitlik ve milli park ile adından söz ettirirken, merkez ise ulaşım imkanları ve sahil rekreasyon alanları ile öne çıkmaktadır.
- Ezine ve Lapseki 7’şer ekoturizm değer/aktivite adediyle, Yenice 6, Biga 5 değer/aktivite ile grafikte yer almaktadır. Ezine gastronomi ile Lapseki doğal güzelliği ile eko turizm aktivite ve değerlerini artırmalıdır. Yenice ilçemizde el dokuması ürünlerin gün yüzüne çıkartılabileceği ölçüde yeni turizm değerleri yaratacağını düşünmekteyiz. Biga’da ise nüfus yoğunluğu ile birlikte sanayileşme ön planda gözükmektedir. Ancak arkeolojik çalışmalar (parion) ve termal turizm konusunda gelişme vaat etmektedir.
- Çan ilçemiz ekoturizm açısından fakir olduğu ve Çanakkale ilçeleri arasında son sırada yer aldığı görülmektedir. Çan’da seramik fabrikalarının bulunduğu bilinmektedir. Fabrikaların da ekonomik desteği ve sponsorluğu ile Kütahya ve İzmit’te olduğu gibi kültür-sanat seramikçiliğine yönelik yapılabilecek çalışmalar doğrultusunda yeni turizm değerleri ortaya çıkarılabilir.

Kaz Dağları'nda yapılan maden arama faaliyetleri ve HES projeleri ile ilgili STK görüşlerinden bir örnek:

Çanakkale'de yeni turizm değerlerinin ortaya çıkarılması amacıyla hazırladığımız bu raporun Çanakkale'de ekoturizm faaliyetleri ve Kaz Dağları ile ilgili bölümünü oluştururken görüşlerine başvurduğumuz Kazdağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Süheyla Doğan Unal'ın Kaz Dağları ve civarında yapılan maden arama çalışmaları ile HES projelerine olan yaklaşımını da bu bölüme koymayı uygun gördük. Çanakkale'de eko turizm adına yapılacak çalışmalarda ve Kaz Dağlarında yapılacak ticari faaliyetler konusunda bu tarz sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin dikkate alınmasını gerektiğini düşünüyoruz. Aksi durumda sadece ekonomik ömürleri 10-15 yıl olan bu işletmelerin doğaya vereceği zararı telafi etmek ve bölgemizin eko turizm adına yıkılan imajını düzeltebilmek mümkün olmayacaktır.

Bölgede son yıllarda yoğunlaşan en az 13-14 termik santral projesi ve 100'lerce metalik madencilik, özellikle de altın madenciliği ruhsatı bulunmaktadır. Altın madenciliği ruhsatı sahibi şirketlerin bir kısmı, bilim insanlarının, Meslek odalarının, yöre halkının ve ilgili STK'ların karşı çıkışına rağmen ÇED raporlarını tamamlayarak işletme aşamasına geçmeye hazırlanmaktadır. Master Plan'da sözü edilen "Bayramiç-Kısacık-Baharlar", "Kirazlı-Madendağ" ve "Lapseki-Şahinli" altın rezervlerinin ve sözü edilmeyen başka projelerin bulunduğu alanlar, ekolojik sistem açısından oldukça önemli doğa alanlarıdır. Çanakkale bölgesinin içme suyu havzaları bu alanlarda yer almaktadır. Oysa bu alanlar "doğa turizmi" açısından çok elverişlidir.

Günümüz uygulamasıyla metalik, özellikle altın, gümüş, kurşun, vb. madencilik faaliyetleri hem ciddi doğa yıkımlarına yol açmakta, hem de çevre sağlığı için ciddi tehlikeler yaratmaktadır. Bu tür faaliyetlerin bulunduğu yerlerde "doğa turizmi" yapmak mümkün olmayacaktır. Hiçbir turistin altın madenciliği yapılan bir bölgeye tatil amacıyla gelmeyeceği bir gerçektir. Master planda "nükleer santral bulunan bir bölgeye turist gelmez" ifadesi yer almaktadır. Bu ifade, metalik madencilik ve termik santraller için de geçerli olmalıdır.

Bölgede yer alan vahşi taş ocakları da yine doğa yıkımına yol açan önem faaliyetlerdendir ve çevresinde turistik bir faaliyet yürütmek mümkün olmayacaktır.

Master planda sözü edilen doğa turizmi değerlerine haiz "akarsular, göller, göletler, barajlar ve ormanlar" altın madenciliği için verilmiş ruhsatların içinde veya yakınındadır. Bu nedenle, bu master planın uygulanmasında bölgedeki en büyük tehditler "metalik-altın- madencilik", "termik santraller" ve "taş ocakları" olup master plan hazırlayıcılarının bu faaliyetlerin olası etkisini de göz önünde bulundurması ve bu faaliyetlere ilişkin strateji geliştirmesi gerekir. Altın madenciliği işletme süreleri 10-12 yıl civarındadır. Süre sonunda tahrip olmuş, kirlenmiş bir doğa ve bozulmuş bir ekosistem kalacaktır. Altın madenciliği işletmeleri istihdam açısından da son derece yetersiz işletmelerdir. Oysa "doğa turizmi", uzun yıllar sürecek ve bölgede önemli-sürekli istihdam yaratacak, bölgenin tarım, hizmet vb. diğer sektörlerine de destek olacak önemli bir sektördür. Doğal yerel tarımsal üretim ve yerel sanatsal-kültürel değerlerle destekli doğa turizmi, bölgenin kalkınmasında önemli bir yarar sağlayacak ve yerel halktan önemli destek bulacaktır.

Ayrıca bölgedeki bazı akarsular üzerinde HES projelerinin de yer aldığı bilgisine ulaşmış bulunmaktayız. Vahşi HES projeleri de akarsu yataklarını ciddi şekilde tahrip etmekte ve ekolojik dengeyi altüst etmektedir.

Çanakkale- Balıkesir sınırında yer alan Mihli Çayı üzerinde de bir HES projesi yer almaktadır. Oysa Mihli Çayı mevcut haliyle gününbirlik doğa turizminin en çekici yerlerinden birisidir. HES yapılması halinde mevcut bir turizm çekim alanı da kaybedilecektir.

Alternatif enerji kaynaklarından biri olan RES projelerinde de gerek ulaşım yolu, gerekse de tribünlerin konulacağı alanların seçimlerinde doğanın korunmasına önem verilmesi ve alan kullanım izinleri ona göre verilmelidir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ, GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Çanakkale'nin yeni turizm değerlerinin ortaya çıkarılması amacıyla hazırladığımız bu rapor ile ilimizin bilinen turizm değerlerinin yanında ortaya çıkarılmayı bekleyen büyük bir turizm potansiyeline de sahip olduğu anlaşılmıştır. Su sporlarının gerektirdiği rüzgâr ve geniş sahil şeridi, batık turizminin gerektirdiği zengin batık varlığı, gastronomi turizminin olmazsa olmaz şartı çok kültürlülüğünden gelen zengin çeşitlilik, termal turizmin temel sermayesi kaliteli kaplıca suları, inanç turizminin en önemli öğeleri hoşgörü ortamı ve çok seslilik, tarih-kültür turizmi için gerekli olan mitolojik yapılar ve yakın tarihimizin övünç kaynağı şehitliklerimiz, eko turizmin can damarı temiz hava ve su kaynaklarımız ile sanayi tesislerine uzak olma, doğal sit alanlarımız Çanakkale'yi potansiyel turizm cenneti olarak görmek için yeterlidir.

Su sporlarının yapılabilmesi için gerekli olan rüzgâr faktörünün Çanakkale'de yıl boyunca mevcut olması su sporlarının geliştirilebilmesi için çok önemli bir avantajdır. Su sporlarının bir turizm ögesi haline getirilebilmesi, ilimizde bulunan ilgili kurumların gerekli kanuni düzenlemeleri yaparak su sporları turizmine yönelik yapılabilecek yatırımların önünü açması ve teşviklerin yeniden düzenlenerek turizm yatırımlarının daha cazip hale getirilmesi ile mümkün olacaktır. Son yıllarda trendi hızla yükselen bir spor olan kite sörfün hedef spor seçilerek Çanakkale'nin "Kite Sörf Merkezi" olarak tanınması için çalışmalar yapılmalıdır. İzmir Alaçatı'nın rüzgâr sörfünde marka olması gibi Çanakkale'nin de kite sörf için bir marka kent olmasına çalışılmalıdır.

İlimizin sahip olduğu batık varlığı ile ilgili gerekli envanter çalışmaları yapılarak su altı dalışları için uygun hale getirilmesi, kanuni engellerin kaldırılması ile birlikte Çanakkale için çok önemli bir turizm ögesi daha hayata geçirilmiş olacaktır. Ayrıca dünya şampiyonu dalıcımız Devrim Cenk Ulusoy'un belirttiği gibi özel tasarlanmış denizaltılar ile batıkların, su altı dalışı yapamayanlara yönelik ziyarete açılabilmesi de Çanakkale için rakipsiz bir turizm olanağının gündeme gelmesini sağlayacaktır. Dünyanın tek su altı milli parkına sahip olan Gökçeada'nın ilimize bağlı olması su altı sporları için Çanakkale'yi rakipsiz kılmaktadır. Tüm su altı zenginlikleri ile su altı turizmi için sahip olunan bu müthiş potansiyeli değerlendirebilmek için bir an önce gerekli adımlar atılmalıdır.

Turizm Bakanlığı'nın Termal Master Planında⁴³ da vurgu yapılan, mineral zenginliği açısından ülkemizin sahip olduğu en kıymetli kaplıcalardan olan Biga Yarımadası kaplıcalarının, yapılacak yatırımlarla ilerleyen yıllarda sağlık turizminde de Çanakkale'nin adını duyuracağı açıktır. Hâlihazırda mevcut olan tesislerin yeniden yapılandırılması, Biga ve Çan'da yapımları devam eden termal tesislerin hizmete açılması ile Çanakkale'nin önemli bir termal turizm merkezi haline geleceğine kesin gözüyle bakılmaktadır.

Dünyanın en büyük Mevlevihane'si olarak bilinen Gelibolu Mevlevihane'sinin işlerliğinin daha da artırılması, var olan dini yapılarımızın ihya edilmesi ve ziyarete açılması ile inanç turizminde de Çanakkale'nin adından söz ettirmesi gerektiğini düşünüyoruz. Gökçeada Metropolitanlığı himayesinde düzenlenen ve Gökçeadalı Patrik Bartolemeo'nun da kimi zaman katılarak yönettiği ayin törenlerine yurtdışından katılımların kolaylaştırılması son derece yerinde olacaktır. ÇOMÜ İlahiyat Fakültesinin

himayesinde gerçekleştirilen inanç eksenli bilgi şöleni ve araştırmaların da desteklenmesi, Çanakkale’de inanç turizmi ve kaynaklarının ortaya çıkarılması adına çok önem arz etmektedir. Hoşgörü kenti olan ilimizin inanç yapılarının restore edilmesi, özellikle Gelibolu Yarımadasında kaybolmaya yüz tutmuş Mevlevi ve Bektaşî kültürüne ait yapıların yeniden ihyası yerinde olacaktır.

Halihazırda Çanakkale’de sunulan peynir tatlısı gibi yöresel lezzetlerin yanında Rum ve geleneksel Türk damak zevki harmanlanarak oluşturulacak gastronomi menüleri ile ilimizi ziyarete gelecek turistlerin akıllarında yer edeceğimizi, burada uygulamalı olarak öğrenecekleri yemek kültürümüzü kendi yörelerinde de yaşatacaklarını düşünüyoruz. Hem deniz ürünlerinin hem zeytinyağlı yemeklerin hem de geleneksel Türk ve Rum kültüründen gelen lezzetlerin yer aldığı ilimizde akademik çalışmalar ile oluşturulacak Çanakkale menüsü sayesinde gastronomi turizminde de ilimizin ön plana çıkması beklenmektedir. Zaten mevcut bir turizm potansiyelini elinde bulunduran Çanakkale’de bu turizme yönelik menülerin sunulacağı mekânların hizmete açılmasının kolaylaştırılması ve desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca üniversitemizdeki Turizm Otelcilik Bölümü’nden yeni mezun olan öğrenciler, ilimizde kalmaya ikna edici imkânlar sunularak istihdam edilirse kalifiye eleman ihtiyacı ortadan kalkacak, böylece Çanakkale turizmi için büyük bir kazanç sağlanacaktır.

İlimizde turizm sektörünün en büyük açmazı sayılan konaklama ortalamasının çok düşük olması gerçekten düşündürücüdür. Konaklama ortalama gün sayısının artırılabilmesi şüphesiz birçok konu, kurum ve kuruluş ile ilişkilidir. Ancak farklı turizm imkânlarının yaratılması da konaklama gün sayısı ortalamasının yükselmesini sağlayabilecek önemli bir etkidir. Günümüzde sağlık turizmi birçok yatırımcının dikkatini çekmektedir. Sağlık turizmi yatırımlarının Çanakkale için kaplıca eksenli olması gerektiğini düşünüyoruz. Mevcut kaplıca tesislerinin birkaçı hariç, turizme hizmet edebilecek yapılarının olmadığı bilinmektedir. Bu tesisler, bir an önce yeniden yapılandırılmalı ve turizme hitap eder hale getirilmelidir. Ülkemizin mineral yapısı en yoğun sularına sahip olan Biga Yarımadası kaplıcalarının sağlık açısından faydaları akademik çalışmalarla ortaya konmalı ve uygulanacak bilimsel kurlerle turizmin hizmetine sunulmalıdır. Konaklama gün sayısı ortalamasını büyük oranda değiştirebilecek sağlık-kaplıca turizmi imkânları ilimizde bir an önce hayata geçirilmelidir.

Sponsorların katkılarıyla, Çanakkale’nin her yıl binlerce turist çeken arkeolojik varlıklarının daha iyi araştırılması ve yeni değerlerin ortaya çıkarılması sağlanmıştır. Resmi kurumların yanında özel kuruluşların da desteği sayesinde son on yıldır kaydedilen gelişmeler özel sponsorlukların ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Ziyaretçilerine görsel bir şölen yaratacak yeni antik kentlerin ortaya çıkarılabilmesi için mutlaka yeni sponsorlukların bulunması gerekmektedir. Gelibolu Yarımadasında yer alan şehitliklerimizin aslına uygun bakımlarının ve restorelerinin yapılabilmesi, şehitlik ziyaretlerinin daha gerçekçi ve hisli olabilmesi adına yürüyüş parkurlarının yapılması gerekmektedir. Rehber ve alan kılavuzlarımızın doğru, gerçekçi bilgilerle donatılabilmesi, anlatım birliğinin standartlaştırılması da son derece önemlidir.

İlimizde sadece sekiz tane bulunan özel müzelerin sayılarının artırılması için bu konuda verilen teşvik ve desteklerin de fazlaştırılması yerinde olacaktır. Çanakkale Ayvacık’ta üretilen zeytinyağının öyküsünü sahiplenen Adatepe Zeytinyağı Müzesi örnek alınarak diğer üretim değerleri için de müzeler tesis edilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Bu bağlamda; Çan’da Seramik Müzesi, Ezine’de Peynir Müzesi, Yenişehir’de Halı ve El Dokuma Ürünler Müzesi, Çanakkale’de Domates ve Ürünleri Müzesi, Ayvacık’ta Yürük Kültür ve Değerleri Yaşatma Müzesi açılması sunabileceğimiz önerilerdendir.

Ülkemizin özellikle güney sahillerinde tatil amaçlı yapılan turizm çeşidinde, “Her Şey Dâhil” tatil paketlerinin turistlerin otelden çıkmamasına yol açtığı, yöre halkının ekonomik yönden olumsuz etkilenmesine sebep olduğu uzmanlar tarafından ifade

edilmektedir. Sürdürülebilir turizm, yavaş şehir örnekleri, kitle turizminin yarattığı tahribat üzerine ortaya çıkan arayışlar, alternatif turizm kaynakları açısından ümit vericidir. Eko turizmin, bölgeye verilen zararı en aza indirmeyi, bölgenin sosyal ve kültürel değerlerini korumayı, ayrıca yerel halkın kalkınmasına katkıda bulunmayı hedeflemesi açısından Çanakkale ilimiz için en önemli alternatif yatırım kaynağı olacağını düşünmekteyiz.

Çanakkale'nin eko turizm geleceğine sağlıklı bir şekilde yürüyebilmesi, ilimizde bulunan eko çiftliklerin yaygınlaşması için gerekli desteklerin sağlanması ve deneyimlerin paylaşılması gerekmektedir. Buralarda uygun tesislerin oluşturulması ve ulaşım olanaklarının geliştirilmesi ile turistik talepler kırsal alanlara kadar iletilecektir. Ekolojik çiftliklerle ilgili güncel bilgilerin Çanakkale'nin yeni turistik broşür ve haritalarında mutlaka yer alması gerekmektedir.

İlimizde eko sertifikalara (Green Key, Green Seal, LEED, HOTEQ 500 vb.) sahip modern konaklama tesislerinin yapılması için gerekli planlamalar hayata geçirilmelidir.

Kaz Dağları ve civarında faaliyet gösterecek HES ve maden ocaklarına ruhsat verilirken bu çiftliklerimizin ve STK'larımızın görüş ve düşünceleri de alınmalıdır. Ekonomik ömürleri dikkate alındığında kısa süreli ekonomik kazançlar için oluşması yüz yıllar alan doğal güzelliklerimizin bozulmasına müsaade edilmemelidir.

Çanakkale'de bulunan tüm resmi ve özel kurumların turizmin gelişmesi adına yapılacak çalışmalara yoğun katılımı ve konuya olan ilgileri, teşviklerin yeni düzenlemeler ile daha cazip hale getirilerek turizm yatırımlarının kolaylaştırılması turizme yönelik kullanılabilir olduğunun göstergesi kabul edilebilir.

Sayılan tüm değerlerin ve daha nicelerinin ortaya çıkarılıp sahiplenilmesini amaçlayan projeler üretilip uygulanması, yatırım teşviklerinin verilmesi, bu amaçla hazırlanacak projelerin koordinesi ve şehrin tanıtımını üstlenecek, dünyanın en gözde turizm destinasyonlarının sahip olduğu "Paris Info" benzeri bir turizm ajansının Çanakkale'de kurulması için vakit kaybetmeden çalışmalara başlanmalıdır.

Çanakkale Turizm Ajansının faaliyete başlaması ile birlikte, 2015 Çanakkale savaşı'nın 100. yılı dolayısıyla hızlı bir çalışma temposu içine girilmesi, bu ajansın koordinesi ile kaynak israfının önlenmesini sağlayarak ilimizin adının ulusal ve uluslararası düzeyde en iyi şekilde duyurulması en büyük temennimizdir.

Çanakkale Turizmi için alternatif değer üretimi adına yapılan bu çalışmanın ilimiz turizminde bundan sonra yapılacak tüm çalışmalar için iyi bir kaynak olacağı inancındayız.

KAYNAKÇA

Bogdan, R.C. Biklen, S.K. (1992). **Qualitative Research For Education To Theory And Methods**. Boston: Allyn And Bacon A Division Of Simon & Schuster Inc.

Balcı, A. (2005), **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık

Çanakkale İli(Biga Yarımadası) Jeotermal Kaynakları ve Özelliklerinin Belirlenmesi, Biga Yarımadası Jeotermal Bilgi Sistemi, GMKA, DFD12/0011

Çanakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Çanakkale İli Turizm İstatistikleri

Çanakkale Valiliği İl Çevre Orman Müdürlüğü,(2007), Çanakkale 2007 İl Çevre Durum Raporu,

Çalışkan V. (2010), Çardak Lagünü Çevresinde Doğa Kaynaklı Turizm Potansiyelinin Araştırılması ÇOMÜ Coğrafya Bölümü

Ergün, M.(2005). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nitel Araştırma <http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#256,1>

Güre M. ve d. (2011), Çanakkale-Yenice Bölgesinde Kırsal Turizme Katkı Sağlayacak El Sanatları, GMKA desteği ile

Hoepfl, M.C. (1997). Choosing Qualitative Research: A Primer For Technology Education Researchers. **Journal Of Technology Education, 9(1)**

IDALIFE Dergisi, (2013), **Ayvacık Halıları**, Eylül: sayı 12, Çanakkale

Karasar, N. (1994). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. (10. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Karasar, N. (2000). **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**. (10. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Kuş, E. (2003). **Nicel - Nitel Araştırma Teknikleri**. Ankara: Anı Yayıncılık

Küçükbiçmen, E. (2007), Çanakkale Seramiklerinde Hayvan Figürleri ve Günümüz Yorumları, Anadolu Üniversitesi Yüksek lisans Tezi

Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma Ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 3. Bölge Müdürlüğü, (2013), **Çanakkale Doğa Turizmi Master Planı (Taslak) (2013 – 2023)**

Şimşek, H.; Yıldırım, A. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı (2007), 2007-2023 **Termal Turizm Master Planı**, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Ankara

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, (2013). **Turizm Gelir – Gider ve Ortalama Harcama İstatistikleri**, Ankara

Tuna A. (2013), **Gelibolu'nun Gönül Eleri**, İstanbul: Mavi Kitabevi

Türkiye İstatistik Kurumu, **Nüfus İstatistikleri**, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

